

www.politikin-zabavnik.rs

ПОЛИТИКИН

БИН	2.40	KM
Македонија	75.00	ДЕН
Slovenija	2.09	EUR
Sverige	28.00	SEK
USA	3.50	USD
Hrvatska	15.00	KN
Црна Гора	1.20	EUR

ISSN 0032-339-X

PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

3. 7. 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXXI • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2995

ПОСЛЕДЊИ СЛОБОДНИ ЛЈУДИ

СТРИП

ЏЕРЕМАЈА

ЛУКА У ТАМИ

За све од 7 до 107!

КЛИМАТСКИ
РУЛЕТ

Пацоловци и
ПИЈАВИЦОЛОЗИ

10 НАЈ
ГРАБЉИВИЦА

© 2006 Ripley Entertainment Inc.

СТОТИНЕ РАЧУНАРСКИХ ЕКРАНА ИЗ НЕПОЗНАТИХ ИЗВОРА ПЛУТАЛО ЈЕ У ПЛИЌАКУ ПЛАЖЕ ТАИ ЛОНГ У САИ КОНГУ, ХОНГКОНГ, ТОКОМ СЕПТЕМБРА И ОКТОБРА 2006. ГОДИНЕ.

ИСТЕТОВИРАНА ИМЕНА И РОЂЕНДАНЕ СВОЈЕ ПЕТОРО ДЕЦЕ НА РУЦИ ИМА ВАНДА ЏОНС ИЗ ПЕЊУГРОИСА У ВЕЛСУ, ТАКО ДА НИКАДА НЕ МОЖЕ ДА ИХ ЗАБОРАВИ.

ДА БИ ИХ САХРАНИЛИ ЗАЈЕДНО КАО БРАЧНИ ПАР, ЗА СВОЈЕ УМРЛЕ НЕОЖЕЋЕНЕ СИНОВЕ ПОЈЕДИНЕ ПОРОДИЦЕ У НЕКИМ НЕРАЗВИЈЕНИМ ДЕЛОВИМА КИНЕ ТРАЖЕ ПРЕМИНУЛЕ ДЕВОЈКЕ.

12-17

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

... вранама може штошта да се замери, али мора и да им се ода признање за домишљатост. Да би дошле до лешника, вране које живе у граду на коловоз око семафора бацају плод у љусци. Љуска лешника ломи се под точковима аутомобила и птица у лету покупи плод док је црвено светло ■

... само 20 одсто Сахаре, пустиње чија површина прелази 8.500.000 квадратних километара, прекривено је песком а дине могу да буду високе и до 230 метара стварајући облике сличне пирамидама ■

... најстарија мачка на свету, по имену Пус, угинула је 1939. године у дубокој старости. Живела је 36 година и један дан ■

... више од половине укупног броја у свету познатих врста цвећа расте у Јужној Америци ■

... у североисточној Шкотској постојао је обичај да се као свадбени поклон дарује со ■

... кључ за покретање аутомобила, уместо до тада коришћене „курбле“, први пут је употребљен 1949. године ■

... одвртка (шрафцигер) пронађена је пре завртња (шрафа) и првобитно је служила за вађење клинова (ексера) ■

... колибри може да лети уназад ■

... Наполеон је често захтевао да се његова соба загрева и у мају ■

... чувени немачки песник Фридрих Шилер (1759–1805) по професији је био војни хирург ■

... највећи спортски стадион на свету је „Страхов“ у Прагу који је саграђен 1939. године и може да прими 240.000 посетилаца. Највећи фудбалски стадион је „Маракана“ у Рио де Жанеиру на који може да се смести до 205.000 гледалаца ■

... Јованка Орлеанка спаљена је на ломачи 30. маја 1431. године. Ова француска национална јунакиња тада је имала 19 година ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

©2009 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

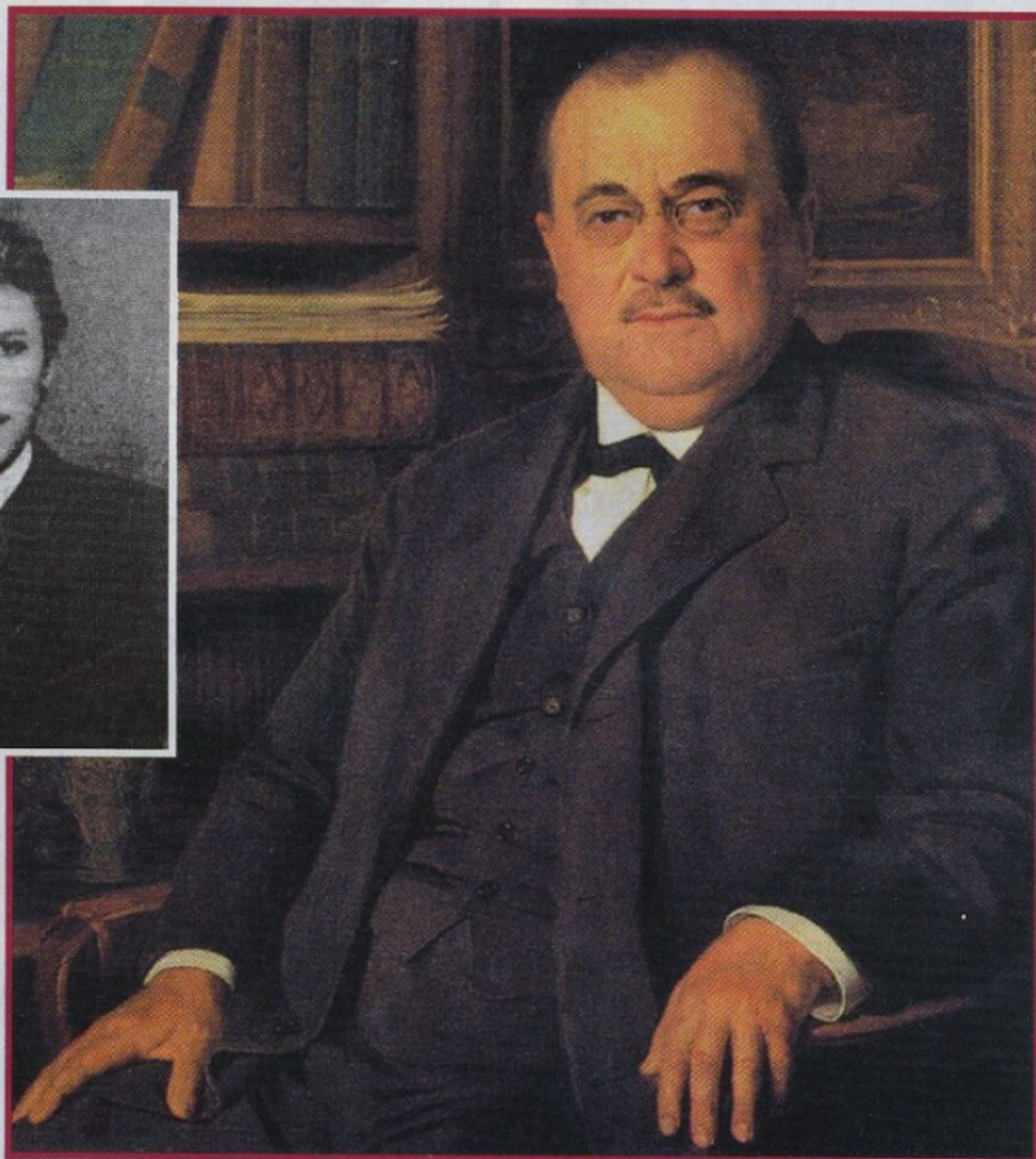
НАШИ ВЕЛИКИ ДОБРОТВОРИ – ЈОВАН ВУЈИЋ

ШОЉИЦА СА ОРМАНА

Прошло је 146 година од рођења великог српског добротвора и задужбинара Јована Јоце Вујића (1863 – 1934), али упркос времену, његово доброчинство памти се до данас. Овај велепоседник из Сенте омогућио је, поред других добротвора, да Универзитетска библиотека има изузетно ретке књиге и брошуре. Библиотека коју је поклонио Универзитетској библиотеци у Београду има 4911 инвентарских бројева преко 10.000 књига, часописа и брошура корисних за проучавање историјских, културних, али и војних прилика овог простора. Стога је с разлогом добила назив „Најпотпунија Србика”.

Јован Вујић у младости

Пола века скупио је слике, књиге, предмете националне уметности

Брига потомака

У библиотеци се налазе „старе српске и глагољске књиге, дубровачке и хрватске, листови и часописи од 18. до краја 19. века. У њој има дела на латинском, немачком и мађарском језику, писаних у 16, али и у 17. и 18. веку. Само из 16. века у њој је 25 књига, међу којима су и ретка издања из млетачке штампарије Божидара Вуковића Подгоричанина, као што је „Празнични минеј” из 1538. године, али и дела из 17. века, од чега је преко 50 домаћих и страних аутора попут, примера ради, Халкокондилове „Историје Турака” из 1650. године или „Путовања” Едварда Брауна из 1686. године. „Најпот-

четири

пунија Србика” поседује и око 200 књига из 18. века, међу којима је и први српски буквар из 1739. године, као и први српски часопис „Славно-србски магазин” из 1768. године. У библиотеци се налази и преко 900 књига из разних области, најчешће првих издања из прве половине 19. века.

Поклањајући библиотеку, велепоседник Јован Вујић поклонио је и своју богату архивску грађу са око 4000 докумената, подељених у четири целине. У једној се налазе 272 писма из 18. века, у другој је 1427 докумената о преписци кнеза Милоша Обреновића, док трећу групу архивских докумената чини преписка Косте Анастасијевића, српског агента у Букурешту. Посебно је занимљив део архиве који се односи на преписку познатих и мање познатих личности новијег доба, где има око 2000 докумената. Реч је о преписци Христофора Жефаровића, Илије Гарашанина, Љубомира Незнадовића, Вука Стефановића Караџића, Јоакима Вујића, Радоја Домановића, Јанка Веселиновића, Јована Јовановића Змаја и других. Посебну групу докумената чине војни и политички извештаји и отворени и шифровани телеграми из српско-турског рата 1875–1878. године и из ратова од 1912. до 1918. године.

О жељи да своју библиотеку учини доступном јавности, Вујић је 1931. године обавестио ректора Београдског универзитета, а већ следеће године она је пренета из његове родне куће у Сенти. Није дочекао да се оствари и његово друго

НЕЖЕЉЕНО ДЕТЕ

Јован Вујић рођен је 13. јула 1863. године у Сенти, где је завршио основну и средњу школу. Школовање је потом наставио у Сегедину, Братислави (тадашњем Пожуну), Бечу. Напустио је студије филозофије и славистике да би у Алтенбургу завршио Високу агрономску академију како би могао да преузме вођење послова на имању свог оца.

У мемоарима под насловом „Мој живот”, чије делове „Политикин Забавник” објављује захваљујући љубазности Теодоре и Петра Терзића из Сенте, који су много учинили да се не заборави име Јована Вујића, велики добротвор говорио је о свом животу. О доласку на свет пише:

„Нежељен сам дошао на свет 1 (п.с) јула 1863 године у Сенти, као шестог деце моји родитеља Саве Вујића и Тереске рођ. Мудрић. Нежељен, јер је оцу већ досија било петоро деце, а и бојао се за мајтер (...) Отац, као што сам касније чуо, годину и по ме није видео (...) Видео ме је у пенџеру стајајући и смејајући се на њега, онда ме је први пут видео и заволео и после тога сам му ја био љубимац.

Дојила ме је једна мала црна Мађарица Каиша, која ме је волела као да сам јој рођено дете. Звала ме је Шољница, пошто сам по њеном схватању био леј, као једна шарена шоља на орману.”

1931. I/XII ■

Велѣйоседник из Сентѣ ѡклонио је 10.000 књиѣа Универзитѣјској библиотѣци,
а Универзитѣју у Беоѣраду ѣалерију с 250 уметничких дела

РОДОЛЪУБЛЪА

„Ауѣоѣорѣреѣ”
Влаха Буковца

„Девојка у ѣлавом”
Ђуре Јакишића

„Јован Бошковић”,
рад Сѣевана Тодоровића

завештање: да се збирка уметничких дела српских мајстора пренесе и уреди као Галерија Универзитета у Београду. За то су се побринули његов син Јован и кћерка Даринка 1940. године, шест година после очеве смрти.

Први приватни музеј

Вујићеви наследници очекивали су да ће бити испуњени договорени услови – да се збирка уметничких дела претвори у галерију која би носила име „Галерија Јоце Вујића, велѣпоседника из Сентѣ”, као и да се смести у свечаној сали Техничког факултета у тадашњој Александровој улици број 73, док се не сагради музеј Универзитета у који би галерија била пренесена као засебна целина.

Вујићев захтев био је и да се ни у ком случају не смеју раздѣљивати или отуђивати дела из поклона, као и да се он (поклон) што пре

уреди и преда јавности. Захтевао је и да се сачини каталог слика у који би се унела историја настанка збирке, историјски и кри-

тички приказ, као и све појединости о сликарима и њиховим делима.

До испуњења Вујићевог завештања није дошло стицајем разних околности, али му се Универзитет одужио још за његовог живота. На основу фотографије урађен је портрет Јована Вујића и постављен у свечаној сали Ректората, о чему је Урош Џонић, управник Универзитетске библиотеке, писмом обавестио дародавца: „У Ректорату већ постоји Ваш портрет. Израдио га је у боји, према фотографији, Боривоје К. Раденковић, учитељ вѣштина Техничког факултета. У соби где је Ваша библиотека, доћи ће, бар се надам, доцније, који други портрет”... „Политикин Забавник” је проверио – тог портрета данас у Ректорату нема, а

МАЛИ ВЕЛИКИ РОДОЉУБ

Јован Вујић је у мемоарима записао и своју дечачку побуну против Турака.

„Кад сам у 5. разреду био, славили су ѣо чѣшавој Мађарској Турке у јесен 1877. ѣ. збоѣ њиноѣ држања код Плевне. Тако је и у Пожуну било оѣишѣ освѣшћење и факљада. И у нашем разреду је дао сваки ѣо 24 крајцара за свеће, ја нисам шѣо нишѣа да дам, шѣо је замном учинио и Сѣојановић из Коморана, Србин, који ни речи није срѣски знао. Моје колеѣ ме више из шале ѣријаве сѣарешини, он ме заѣишѣа зашѣо нисам шѣо да дам, ја му одѣоворим да не моѣу славишѣи оне, који 500 ѣ. уѣњѣшавају мој народ и који и сад кољу и злосѣављају моје ѣлеменике. Професор ме ѣоѣледа са ѣуно разумевања и рече колеѣма да ме осѣаве на миру. Тај сѣарешина беше ѣрофесор Ед. Крајњак, који се, шѣек ѣосле маѣуре и кад сам касније долазио у Пожун, ѣоказао да је најодушевљенији Словак и ѣанславистѣа.”

15/XI. 1932. ѣодине ■

Датуме на крају записа уписао је сам Јован Вујић

дела из поклоњене збирке за универзитетску галерију предата су 1949. године Народном музеју на чување због лоших услова њиховог смештаја на Техничком факултету, који је током бомбардовања у Другом светском рату претрпео велика разарања. Тако је од 250 уметничких дела, колико је Универзитет примио од по-

*„Јован Стерија
Појовић”,
рад Јована Појовића*

родице Вујић, Музеј преузео 229, од чега је пет одмах „расходовано” због великих оштећења. Та збирка данас се у Музеју води под ознаком НМ ЈВ (Народни музеј, Јоца Вујић), а до данас су сва дела рестаурисана и значајна су основа за изучавање српске уметности 18. и 19. века.

Вујић је скоро пола века прикупљао слике, археолошке предмете, старо оружје, књиге, уметничке пред-

*Уметникова
суџуџа
Софија Дели,
слика
Константина
Данила*

мете националне уметности. Део своје сликарске колекције завештао је Матици српској, где су се нашла дела домаћих сликара Христофора Жефаровића, Теодора Крачуна, Захарија Орфелина, Теодора Илића Чешњара, Константина Данила, Стеве Тодоровића, Ђорђа Крстића, Ђуре Јакшића и других. Међу поклоњеним сликама је и чувена слика Ђуре Јакшића „Жена у плавом”.

*„Виле крунишу Бранка”,
илајино Новака Радоњића
из 1858. године*

Своје збирке сам је стручно обрадио и пописао у каталогу за свој приватни музеј, истовремено и први приватни музеј у нас. Налазио се у његовој кући у Сенти. Дела су систематизована по групама у четири одељка. Реч је о Галерији слика са 375 дела, потом је ту био одељак Вајарских радова са осам дела, 59 цртежа, 983 штампаних слика, фотографија и цртежа, као и 180 експоната, почев од оружја, преко накита, гусала, посуђа и народних радова.

Помоћ научним радницима

Јован Вујић дружио се и дописивао с најпознатијим културним људима свога доба, као што су Урош Предић, Тома Росандић, Марко Мурат, Милан Миловановић, Тодор Швракић, Надежда Петровић, Милан Кашанин, Вељко Петровић, Калман

Музеј Јована Вујића у Сенти и данас својим уметничким богатством изазива пажњу

*Родна кућа у Сенти испред
које је постављена
и његова биста*

Варади, Геза Кутнер, владика др Иринеј Ђирић. Многи критичари говорили су да је Предићев портрет Јована Вујића ремек-дело, а сам сликар признао је да му је то један од најбољих уметничких радова, јер је урађен „са највећом вољом искрено и са пуно љубави”.

Јован Вујић био је члан Матице српске од 1922. године и у њеном раду је активно учествовао, па је изабран за почасног члана њеног Књижевног одељења. Био је и почасни члан новоградског Историјског друштва, а након пријема поклона од 46 уметничких дела 1933. године, приликом отварања Музеја, Матица српска прогласила га је почасним председником свог новооснованог музеја.

Вујић је више од 50 година сакупљао књиге, рукописе, уметничка дела, а потребу да то чини овако је објашњавао: „Чинио сам то у циљу да оставим једну збирку која ће приказати наш целокупни духовни живот, нарочито живот нашег народа с ове стране Саве и Ду-

Записи на надгробном споменику Вујића

нава. Ја мислим да оваква збирка може знатно да олакша рад научним радницима, који би иначе били принуђени да своје студије врше по разним библиотекама и по разним местима не само наше него и страним земљама.”

У позориште као на литургију

У својим добротинствима Јован Вујић није се зауставио само на прикупљању уметничких и историјских дела. Подигао је српску на-

родну школу у селу Салка у Будимској епархији 1912. године, а поклоном од 250 ретких књига учествовао је 1921. године у оснивању библиотеке Филозофског факултета у Скопљу. Помагао је Српску православну цркву, која је у његово време била и средиште просветног и општеномског живота Срба у

Сенти. Јован Вујић је у двадесет и шестој години изабран за председника црквене и школске општине у Сенти и на том положају остао је пуних двадесет година. Забележено је да је у његово доба српска црквена општина у Сенти била једна од најуређенијих и најнапреднијих у целој Карловачкој митрополији. Са сестром Идом и њеним мужем Ђеном Брановачким градио је вероисповедне школе на сенћанским салашима. Истовремено помагали су Јовану Ђорђевићу у оснива-

њу и раду Српског народног позоришта. Шта је за њега и његове суграђане значило Српско народно позориште Јован Вујић овако је објашњавао:

„Ишли смо на представе са осећајима какве данашњи нараштај ни замислити не може. Врло сам мало рекао, ако кажем да смо ишли у Позориште као на свету литургију. Били смо уверени да је наше Позориште најјачи фактор буђења и одржања народне свести.”

Више пута је за свој рад био одликован. Осим рат-

*Универзитетска библиотека
у Београду*

ном споменицом из балканских ратова, одликован је и орденом Црвеног крста, као и вишеструким орденима Светог Саве, као и орденима Југословенске круне и Белог орла ■

Љиљана Миленковић

седам

КЛИМАТСКИ

Када треба завирити у будућност наше планете, колико се може веровати рачунарима који изводе милионе милијарди операција у секунди? Јер, пред овим најснажнијим машинама данашњице стоји најсложенији и, вероватно, најтежи задатак – предвидети климатске промене. Ипак, британски стручњаци из Центра за предвиђање и изучавање климе у Хадлију верују да ће их њихов суперрачунар приближити том циљу. Очекују макар делимичне одговоре на нека од најважнијих питања данашњице. Колико ће наша планета постати топлија? Где ће бити најтеже последице глобалног загревања? Шта учинити да се заштитимо?

Ове задатке суперрачунар центра у Хадлију почеће да решава следеће године. Ко-

ристиће најсавршенију симулацију Земљине климе која је икада направљена. Милиони редова рачунарског кода похрањени у његову меморију чиниће математички модел Земљине атмосфере, копна, океана и поларних капа – све до количине прашине у ваздуху и стања биљака на Земљи. Опскрбљен подацима о постојећим климатским условима, овај суперрачунар требало би да открије како ће се садашња клима мењати под различитим утицајима – на пример, под дејством предвиђеног степена загађења атмосфере које изазива човек. Стручњаци за климу жељно очекују његове резултате да би на основу њих могли да упозоре владе како да се избегне климатска катастрофа. Али, колико су заиста поуздани резултати рачунарских модела? Могу ли

Предвиђање климатских промена заснива се на рачунарским моделима. Пошто они не могу верно да опишу сложен временски систем Земље, како одгонетнути прилике које нас очекују? Како избећи катастрофу?

власти у потпуности да им верују, знајући да ће њихове одлуке утицати на животе великог броја људи?

Крила лептира за торнадо

И сами творци климатских модела признају да ни такви суперрачунари, као што су овај у Хадлију или јапански „Земљин симулатор“, нису довољно снажни да разоткрију пуну истину која се крије у сложеним лавирин-

тима наше климе. И поред тога, уверени су да ће с већом рачунарском снагом бити све ближи циљу – поузданом предвиђању климе. „Наредне генерације климатских модела укључиће и детаљну хемију и везе с биљкама, земљиштем и океанском биологијом“, каже др Вики Поуп, шеф центра у Хадлију. „Само увођењем нових суперрачунара имаћемо

довољно снаге да испитамо ове моделе.”

Међутим, за неке стручњаке, тежња за што већом снагом рачунања занемарује много важнији проблем – несавршеност климатских модела. Они сматрају да су модели и даље произвољни и непотпуни, што значи и непоуздани. У њима недостају многе појаве које, наизглед слабе, могу знатно да утичу на климу. Као доказ наводе забрињавајуће неслагање између предвиђања неких климатских модела и онога што се касније стварно догодило.

Поставља се важно питање: ко је од ових стручњака у праву? Јер, не ради се о обичној академској расправи – улог је будућност Земље. Живот свих нас може да зависи од тих суперрачунарских симулација.

Мада су данас у средишту пажње медија, климатски модели нису ништа ново јер постоје више од 50 година. Стручњаци су почели да их праве с појавом првих савременијих рачунара, педесетих година прошлог века. Али, чак и тада су постојала иста два спорна питања као и данас: брига због недостатка рачунарске снаге и свест да неки кључни састојци недостају у моделима.

веома мале почетне промене неког система, у овом случају временског, могу да имају велике и неочекиване последице.

Утицај аеросола

За опасности које доноси употреба поједностављених климатских модела зна се поодавно. Два Насина стручњака извела су 1971. године изучавање о утицају који је и данас кључан у свим климатским истраживањима – улози честица прашине и дима у општем загревању. Познате под техничким именом аеросол, ове малене честице имају мноштво извора: неке природне, као што су вулкани, а неке производи сам човек, на пример у термоцентралама на угљ. Насина студија истраживала је како аеросоли – због тога што одбијају Сунчеву светлост и топлоту на траг у васиону – могу да смање опште загревање, последицу вишка угљен-диоксида. Користећи предвиђања количине аеросола које ће човек избацити у атмосферу у наредних 50 година, истраживачи су дошли до запањујућег закључка – јачина одбијања светлости и топлоте биће толика да ће зауставити опште загревање. Они су чак упозорили да би температура могла да падне за 3.5° C и да планету можда уведе у ново

на аеросола и да ли сви имају само расхлађујући утицај, такође је било питање.

Зато данашњи модели имају истанчанији приступ улози аеросола. Не узимају у обзир само њихов непосредан утицај – као што је хлађење одбијањем Сунчеве светлости – већ и посредне утицаје. А међу њима главни је начин како аеросоли делују као „семе” (центри кондензације) при настајању облака.

Утицај облака на опште загревање још је сложенији. Јер, облаци могу да произведу обе појаве – и загревање и хлађење. Када је дан облачан, утичу да мање Сунчеве топлоте допре до Земљине површине и она се хлади. С друге стране, када је ноћ облачна, топлота нагомила на током дана задржава се близу површине земље. Због тога је процена колико облаци утичу на опште загревање један од највећих изазова с којима се суочавају данашњи климатски модели. Осим тога, предвидети како ово бело паперје језди по небу, на колена баца и најмоћније рачунаре.

Загонетни облаци

Већина облака има величине од неколико стотина метара, док је просторна резолуција најбољих климатских модела око 100 километара – ради се, дакле, о 1000 пута већој разлици. То значи да утицај појединачних облака на климу није обухваћен постојећим моделима.

Ипак, важно је да се утицај облака добро утврди. Он зависи од висине на којој се налазе, њихове дебљине и термалних особина – што је опет повезано с њиховом величином. Али, без рачунарске снаге која све то може да обради климатолози су принуђени да се ограниче на њихове основне особине – температуру и влажност. Остала је нада да ће и то бити довољно да се, макар у назнакама, са зна како утичу на климу.

Међутим, према неким новијим истраживањима, постојећи рачунарски модели преенаглашавају њихов утицај на опште загревање. Од 1980. године просечна температура над Европом повећала се за 1° C – много брже него што се очекивало, ако би се за то окривили само гасови с ефектом стаклене баште. Једно од могућих објашњења је да више Сунчеве светлости допире до тла. Разлог за то могла би да буде обимна

кампања спроведена у Европи да ваздух постане што чистији, па се количина облака који настају под утицајем аеросола знатно смањила.

Да би ову теорију проверили, швајцарски стручњаци под вођством Кристијана Рукштула измерили су количину аеросола на различитим местима у Европи. И резултати су изгледа потврдили претпоставку да је опадање загађења „криво” за релативно брз раст температуре! Али, овај тим такође је открио да је количина Сунчеве светлости која је доспевала до тла врло мало зависила од присуства облака. Другим речима, веће загревања било је непосредна последица мање количине аеросола, а не облака – као што се до тада претпостављало у многим рачунарским моделима.

Неки истраживачи отишли су корак даље, сматрајући да је веза између облака и температуре у основи погрешна! Једна група стручњака са универзитета у Алабами тврди да пораст температуре утиче на стварање облака, а не обрнуто. Другим речима, да облаци смањују опште загревање – супротно од онога што предвиђају многи данашњи модели. Облаци могу да буду кочница за било коју промену климе, сматрају они. Тако је збрка о узроцима и последицама постала још већа, а питање општег загревања још је теже решити. Али, облаци су само један од чинилаца који су изазов за предвиђање климе. Климатски модел који је припремљен за британски суперрачунар укључиће и утицај растива, а неки истраживачи већ упозоравају да би чак и начин како влага путује кроз корење биљака могао да има утицај на климу.

У светлу такве сложености, може ли се указати повећење рачунарском предвиђању климе у будућности? Мишљења стручњака остала су подељена и изгледа да ће се ова расправа наставити. Према неким климатолозима, нису криви само модели, већ и прикупљени подаци, који су мањкави и подложни грешкама. Ипак, за већину стручњака једна важна порука, која извире из климатских модела, није спорна – планета се загрева, а људско понашање има значајну улогу у томе. Пошто нема никакве сумње у стварност и озбиљност општег загревања – неопходно је деловање ■

Г. Војиновић

Илустровао Растко Ћирић

— девет

РУЛЕТ

У то време Едвард Лоренц, амерички метеоролог са Института за технологију у Масачусетсу, упослио је рачунаре како би повећао тачност предвиђања времена. Његов пионирски покушај условио је откриће теорије хаоса. Показао је да тачно, дугорочно предвиђање времена није могуће. Лоренц је вероватно највише познат по свом раду из 1972. године „Предвиђање: да ли замах крила лептира у Бразилу покреће торнадо у Тексасу?” Наиме, када је из једначина временских модела избацио децимале које је сматрао безначајним, сувишним, добио је сасвим другачији резултат од претходног. Овај његов наслов, који је постао чувен, сажео је суштину теорије хаоса – да и

ледено доба! Данашње старе нимало не личи на ту прогнозу.

Мада ови истраживачи никада нису тврдили да су њихова предвиђања неизбежна, тих, седамдесетих година прошлог века, замисао о новом леденом добу привукла је велику пажњу. Чињеница да су климатолози предвидели сасвим супротно, бацила је велику сумњу на климатске моделе. У ствари, студија је увек сматрана за недовршен прототип неког много савршенијег модела који тек треба направити. На пример, Насин модел није узео у обзир да се аеросоли нагомилавају изнад одређених области – на пример, индустријализоване Европе – док су штетни гасови распрострањени много равномерније изнад већег дела планете. Тачна количи-

НАУКА ИЗНАД СВЕГА

**За сталан развој
науке морамо
да захвалимо
и стручњацима који су
спремни да се баве
грозним, досадним,
необичним пословима.
Од великог броја
веома непријатних,
ево девет најгорих**

КАКО ОЈАЧАТИ ОРГАНИЗАМ?

Имати посла с лабораторијским животињама, посебно пацовима, већ је само по себи посао који многи људи не би ни помислили да раде. Но, професор Вилијам Паркер с Универзитета Дјук у Дураму (САД) мора да нађе оне најгоре пацовине из подземља. Они му служе да истражује утицај хигијене на имунолошки систем човека: упоређује пацове одгајене у стерилним лабораторијским условима и оне одрасле у канализацији, на ђубриштина и пољима. Стога му је важно да нађе места где има највише сивих градских пацова (*Rattus norvegicus*), а онда низом замки хвата ове глодаре и њихову имунолошку заштиту пореди с оном коју имају бели пацови исте врсте, само одгајени у заробљеништву. Професор је доказао да „прљави“ пацови имају антитела спремна да се супротставе бацилима, док код лабораторијских пацова ствари не стоје тако добро. То само иде у прилог теорији да су алергије или аутоимуни поремећаји код човека распрострањенији код оних који живе у „хигијенским“ условима: одбрамбени систем организма који се недовољно излаже бактеријама и другим штетним микроорганизмима на њих реагује претерано бурно. Паркер је један од многих научника који мора да савлада баш одвратне а при том и опасне задатке ■

ПАЦОЛОВЦИ

КРВЉУ ПЛАЋЕНО ИСТРАЖИВАЊЕ

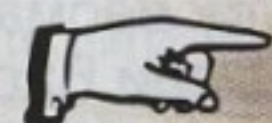
Да би ухватио животиње које су му потребне за рад, Марк Сидал не мора да поставља замке: он сам је мамац. Сидал, који је иначе један од кустоса у Природњачком музеју у Њујорку, бави се проучавањем пијавица. А да би их сакупио, навикао је да се бос до колена креће кроз мочварна подручја или кроз влажне шуме, где ових крвопија има напретек а каче се свуда по његовом телу. Сидал је са својим сарадницима пропутавао многе земље, од Тајланда до Аргентине и Аустралије. Каже да на Мадагаскару, у време киша, може да накупи на телу на стотине пијавица приликом само једног изласка у прашуму. Да ли је то баш неопходно? „Можеш да их тражиш испод камење или грана, али је ипак најпрактичније да их пустиш да саме дођу до тебе”, каже он.

Сидал тако на миру и до миле воље може да проучава ова чланковита бића (Anellidi). До сада је успео да повеже њихов еволутивни развитак кроз историју, од водених црва до глиста које сисају крв тако што кожу домаћина пробуше вилицама или продру једном врстом сурлице. Док то чине, испуштају средство против згрушавања крви, чији састав научници знатижељно проучавају и подражавају ■

УНИШТИТЕЉ МЕДИЦИНСКОГ ОТПАДА

Вес Соније ради посао који је за болнице, зубарске ординације и лабораторије неизбежан: уклања оперисане крајнике, телесне течности, искоришћене инјекције, грудве газе натопљене крвљу... Он је заправо оснивач Предузећа за уклањање биомедицинског материјала из Порт Артура у САД. У његово предузеће свакодневно стиже око 12 тона санитарског отпада, који се по закону скупља у одвојеним посудама. Један техничар обучен у скафандер са заштитним наочарама ставља отпатке у аутоклав за стерилизацију. Пара која у његовој унутрашњости достиже 150° С током 40 минута кува и стерилише гомиле игала, гумених рукавица, посуда с урином или спермом, газе, ампутиране делове тела, разне хемијске супстанце.

Оно што на крају остане, како каже Вес Соније, смрди као храна за псе помешана с изгорелом пластиком. Све се сабија и тек онда односи на депонију. Заправо, свака земља мора да има неки сличан начин уништавања отпадака из болница, али је посао оних који се тиме баве уистину грозан ■

ПИЈАВИЦОЛОЗИ

ПРОУЧАВАЊЕ ЛЕШИНА

Посетиоци музеја виде само коначни резултат: фосилни остатак. Људи који се баве тафономијом следе читав поступак отпочетка: прво смрт, па сахрањивање, па претварање леша из једног облика у други... Тафономија, од грчког „тафос“ – „сахрањивање“, проучава ове поступке све до стварања фосилног остатка. А да би се установило шта се све догађало костима које су се одједном појавиле на светлост дана, треба из највеће могуће близине посматрати сасвим свеже лешине. Тревис Рајне Пикеринг је стручњак за тафономију и палеонтолог на Универзитету Висконсин-Медисон у САД. Једно од његових поља рада је испитивање фосилизованих костију да би се разумело да ли су животиње убили људи или велике грабљивице. Зато са својим сарадницима у Африци проучава остатке плена великих дивљих мачака. Понекад је месо толико иструлело да само спада с костију, а понекад се леш кува у води. У неким другим приликама Пикеринг се ставља у улогу некаквог праисторијског месара, користећи на плену оруђе од камена да би установио какве трагове на костима су оставили наши далеки преци. Или, пак, проучава остатке павијана које су појели леопарди или хијене па их потом исповраћали или избацили с изметом ■

ЛОВЦИ НА УРАГАНЕ

Ако имате невоље с вртоглавицом и мучнином, онда посао у тиму за временска истраживања није за вас. Они морају да улећу у „око“ урагана, а називају их још и „ловцима на урагане“. Тимови су обично састављени од пет чланова, углавном пилота и метеоролога. Они улећу усред тропских олуја да би прикупили податке о брзини ветра, ваздушном притиску, влажности...

Главна база „харикен хантерса“ налази се у Билоксију, у америчкој држави Мисисипи, где посаде непрекидно дежурају следећи понекад и три невремена дневно. Они кроз ураган пролазе из више праваца, на 300 до 3000 метара висине, преносећи преко сателита податке до националног центра за урагане. Осим података које пружају сензори на авиону, прикупљају се и они из лансираних сонди.

Зашто се то ради? Тако прикупљени подаци омогућавају веома тачна метеоролошка предвиђања од којих, на пример, може да зависи евакуација из области на које ће ураган ударити. Људи који раде овај посао скромно кажу да је помало непријатан само тренутак кад се пролази кроз прстен снажних ветрова циклона, док се не уђе у његово средиште ■

БОРБА ПРОТИВ КРАДЉИВАЦА ФОСИЛА

Постоје послови који су веома племенити, али истовремено и веома напорни. Такав један ради Барбара Бисли, палеонтолог из службе за заштиту Националног парка Небраска (САД). У њене послове спада и заштита од крадљиваца фосилних остатака на јавној површини од 20.000 квадратних километара богатој фосилним остацима, која привлачи истраживаче и сакупљаче без дозволе за такав посао. Многи од њих, наиме, траже старе кости диносауруса ради препродаје. Лобање се, на пример, продају за неколико стотина хиљада евра. Бислијева се сећа како је једном украден читав скелет мозазауруса, морског гмизавца, а пљачкају се чак и места на којима палеонтолози управо раде. Њен посао је да обиђе опљачкано место, процени штету и помогне полицији да ухвати лопове. Посао није нимало лак, макар судећи по томе што од 10 до 12 пљачки пред суд доспе само један до два случаја, и то ако се лопов ухвати на делу ■

КАО НА ДУГОМ СВЕМИРСКОМ ЛЕТУ

Ако мислите да ћете полудети ако још само неки дан морате да проведете у истој соби с колегама на послу или с родитељима мужа или жене у стану, одмах да знате: постоје и горе ствари. Замислите да вас шесторо морате да боравите 520 дана у тескобном простору свемирског брода, са свим осталим „предностима“ астронаутског живота као што је пијење рециклиране мокраће или једење дехидриране хране. Онај поглед на Земљу нема цену, рећи ћете... Уопште није тако, јер се поменути астронаути тренутно налазе у Москви у Институту за биомедицинска истраживања, где се налази имитација свемирског брода. Реч је о пројекту „Марс 500“, који подражава будуће дуго путовање ка Марсу. Четири руска и два европска астронаута изводе први у низу огледа: боравак у капсули у трајању од 105 дана. Следећи ће бити подражавање боравка од 520 дана. То је време неопходно да се стигне до Марса, проведе на њему месец дана, три астронаута изађу у свемирским оделима да би истражили околину и потом се врате на Земљу. Они све то треба да издрже у 195 квадратних метара капсуле брода, где морају да раде, спавају, једу, вежбају.

Управо тако се тренутно и припремају под будним оком 18 ТВ камера. Циљ овог космичког „Великог брата“ је да се уоче физиолошке и психичке тегобе заједничког живота у изолацији. Приликом неких претходних испитивања ове врсте учесници огледа су се тукли, злостављали, чак добијали и вашке ■

КАНДИДАТИ ЗА НОЈЕВУ БАРКУ

Кога бисте ви спасли? Како загревање планете напредује, тако нестају многи природни резервати, а с њима су угрожене бројне биљне и животињске врсте. Човек би могао да сачува неке, али углавном неће бити ни новца ни могућности да се спасу све врсте које данас постоје. Тери Рут, биолог с Универзитета Стенфорд (САД), тврди да мора да се установи приоритет животиња које треба спасавати, наравно прво међу онима које су најугроженије. Како? „Морамо створити услове оној животињи за коју још може нешто да се учини, остале су већ осуђене на изумирање“, каже Рутова. Основа по којој ће се такве животиње бирати може да буде њихова јединственост, као у случају туатаре, гмизавца с Новог Зеланда који је већ истребљен у многим крајевима овог архипелага, али се захваљујући посебним мерама владе многи примерци још чувају.

Један од предложених поступака је натерати врсте угрожене климатским променама на „миграцију“. Али, које од њих одабрати? Како кажу многи биолози, прво треба проценити опасност од изумирања животиња у новом окружењу и опасност која околини прети од њих, као и трошкове читавог подухвата. На пример, премештање поларних медведа с Арктика на Антарктик довело би у опасност тамошње пингвине. За сада се још само разматрају разне могућности ■

ПОСМАТРАЧИ МАЈМУНА

Пол Весеј свакодневно се пење на једну планину да би сатима шпијунирао заљубљене парове: ко се с ким пари, колико времена, у којим позама и којим покретима карлице. Воајер? Таман посла! Весеј је угледни професор психологије на Универзитету Летбриџ у Канади. Због изучавања полног понашања животиња, посматрао је јапанске макаки мајмуне у њиховом природном окружењу, недалеко од Кјота. Тако је, на пример, открио да су женке често бисексуалне: бирају и партнерке а не само партнере.

Но, мајмунски полни однос предмет је и многих других истраживања. Психолози Сајмон Таунсенд и Клаус Зубербихлер с Универзитета Сент Ендрјуз у Великој Британији, истраживали су гласове које приликом полног односа испуштају женке шимпанзе у прашуми Будонго у Уганди. Открили су да су оне много тише ако у близини има других женки: прикривање полног односа држи на одстојању могуће ривалке. А кад около има више мужјака, оне су веома бучне. Многи приматолози (научници који се баве проучавањем мајмуна), као што је Франс де Вал с Универзитета Емори, провели су сате и сате у посматрању бонобо мајмуна, познатих по томе што више воле љубав него тучу. Полни однос је за њих начин да се избегну размирице у чопору и кључ вођења живота ■

З. М.

СТВАРНОСТ ИЛИ САН?

ПОВРАТАК БЕРБЕРСКОГ ЦАРА

Лав, великог сисара из породице мачака, човек је одавно прогласио царем животиња. Својим изгледом мужјак *Panthera leo* тако заиста и изгледа – снажног мишићавог тела, тежак између 200 и 260 килограма, дугачак од 170 до 250 центиметара, висок и до 120 центиметара, окруњен богатом гривом. Уз нешто ситнију, али брзу, вешту и окретну женку, неприкосновеног ловца на крупну дивљач, лав делује још моћније, баш како и

Уколико лав има дугу, тамну гриву не значи да је берберски лав. То упућује да је могућ утицај климатских фактора у одређеним зоо-вртovima.

приличи господару животињског царства.

Верује се да је на Земљи дуже од 1,5 милиона година. Тако, барем, казују најстарији фосилни остаци. Лагано ју је освајао бројним чопорима – обе Америке, Африку, Азију. На тло Европе крочио је пре 700.000 година. Али, данас може да се нађе само у саванама источне и јужне Африке и у Индији око 200 јединки. Чопори су ретки, из године у годину све малобројнији. Иако је под заштитом, великој мачки прети истребљење.

Упокушај да се лав сачува у што већем броју сада су се укључили и научници, генетичари. У случају берберског лава, највеће подврсте, намерни су да учине чудо и из дивљине врате велику мачку која је ишчезла још двадесетих година прошлог века.

Према поузданим наводима то се догодило у Мароку 1922. године. Тада је, наичетрнаест

Научници су спремни да испитивањем ДНК открију колико је чистокрвних лавова подврсте *Panthera leo berberis* преостало у зоолошким вртovima широм света да би их препорођене вратили у дивљину из које су ишчезли двадесетих година прошлог века.

ме, устрељен последњи примерак берберског или атласког лава који је некада тумарао дивљином северним пределима Африке, од Марока до Египта. Надалеко уочљив због тамног и густог венца гриве, *Panthera leo leo* или *Panthera leo berberis*, како му је латински назив, одвајкада је бесомучно ловљен. Зна се да је коришћен у древном Риму за борбе с гладијаторима у аренама.

Закупљени бригом о очувању целокупне лавље популације која је нагло почела да опада почетком прошлог века, али се несмањеном жестином и наставила до краја века, научници нису ни били свесни да је берберски лав готово збрисан с лица Земље. Само ретки примерци овог лава задржали су се у тек понеким зоолошким вртovima у свету. Да је тако показало је својеврсно испитивање ДНК животиња.

Наиме, стручњаци Међународног института за заштиту дивљег света дошли су на замисао да опстанак неких животињских врста потпомогну генетским путем. Програм сакупљања узорака ДНК умногоме би допринео препороду угрожене

жене животињске врсте и пружио значајне податке за њихово проучавање. Кад се приступило испитивању ДНК берберских лавова, већ у првим зоолошким вртovima утврђено је да веома мали број животиња има „праве“ гене. Иако готово истоветног изгледа, густе тамне длаке гриве, показало се да већина лавова не припада подврсти пониклој на планинском ланцу Атлас који се, дужином од 2300 километара, протеже на северозападу Африке.

Три младунца која су 27. јула прошле године дошла на свет у зоолошком врту дворца Шербрун у Бечу имају све одлике поврсте. Тешко је са сигурношћу рећи која су генерација по реду рођена у заточеништву, а само пуком срећом остала су генетски чиста. Разлику између правога лава с Атласа и неког тамногривог нове

Провером ДНК утврђено је да овај мужјак и ова женка заиста и потичу од некадашњих господара планинског венца Атлас.

подврсте тешко је уочити. У многим зоо-вртovima Велике Британије верује се да имају берберске лавове, укључујући и Порт Лајмтон, сафари парк у Белфасту, и Лонглит сафари парк. Да ли је реч о новој подврсти установиће се путем ДНК тестова.

Колико је преостало берберских царева, показаће испитивање. Научници намеравају да све јединке чистог генетског састава сместе по разним зоо-вртovima и приватним резерватима како би започели програм њиховог опоравка и повратка природи. Ипак, како истичу научници из Института, лавове још дуго неће бити могуће пустити у природу јер ће се поново наћи на мети ловаца, што би спречило повећање популације.

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ...

- лавови немају одређено време за парење. Али током тих неколико „љубавних“ дана, паре се од 20 до 40 пута дневно.
- с тла Америке лавови су нестали крајем последњег леденог доба.
- чак 20 сати дневно лавови проводе у одмору.
- одраслој женки лава потребно је око пет килограма меса дневно, а мужјаку око седам.
- у трци за пленом на кратком растојању лав може да развије брзину од 50 километара на сат.

Као заштиту предлажу да се одвоји неки простор унутар Африке у који би лавови били смештени. Научници наводе да су лавови пред истребљењем тако да је последњи час да се озбиљно крене у заштиту свих врста лавова.

Истраживање о броју лавова урађено 2004. године говори о бројци од 16.500 до 30.000 што је за 70 одсто мање него 1976. године. Има ли међу нијма стотинак берберских царева? Хоће ли се једног дана ипак вратити у саване Марока, Алжира, Туниса? Научници у то верују, али упозоравају да постоји још низ услова које треба прихватити да би се то догодило.

Остаје уверење да ће и лав богате, тамне гриве издржати дотле ■

С. Делибашић

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

3. 7. 2009.

ЈЕЗИК ПОСТАВЉА ЗАМКЕ

Први рођендан детета за родитеље и ближу родбину без сумње је највећа свечаност и једнако велико узбуђење. Још уколико су слављеници близанци...! Пометња која се ствара том приликом - припремањем деце да буду дотерани и лепи, као што су већ лепи својим родитељима и пригодних закуски - превазилази уобичајене способности, као и праг емотивне издржљивости родитеља. Срећом, у највећем броју случајева преовлада усхићеност. Тако је, у најкраћим цртама, било недавно, на прослави првог рођендана београдских близанаца Ане и Вука. Многобројни гости тискали су се како би помилovali штипнули две буцмасте бебе.

„Медени су ... шећерлеме... слатки су” - следили су уобичајени изрази дивљења прикупљени са „слатког” рукавца језика намењеног најмлађима.

А онда је дошао један од кумова. Најпре је добро је осмотрио бебе. Затим је баритонном из кога је исијавало усхићење громогласно узвикнуо:

појединачно, кријући се, иду да вечерају у тоалет. И закључавају се, наравно. Док једу, а не док су на клозету.

Али, вратимо се нашој бруци. У ствари, пре него што је брука у изврнутом значењу постала тако модеран израз, у исте сврхе, коришћена је реч врх.

„Како ти се чини мој моја нова фризура?”
„Врх!”

„Да ли је вечера била укусна?”

„Врх!” - и тако даље. Све је било врх. Не врхунско, него - врх. Можда због тога што врх враћа у сећање планински врх, оно што се налази на недостижној висини. А врхунско је „само” врхунско. Не толико упечатљиво као врх.

Дакле, у односу на врх, брука представља следећи ступањ, неку врсту појачаног комплимента. Није више врх, него је брука. Односно, да се постидиш колико је нешто ле-

СВЕ БИЛО ЈЕ ВРХ...

„Врх! Ма какав врх - брука једна какви су!”

Родитељи су се насмешили, примивши комплимент с нескривеним задовољством. Знали су о каквој бруци кум говори.

Бабе и деде су на кратко разменили поглед неверице. Брука? Њихови унуци да буду брука! Да се то кум можда не изражава тако обичаја ради, односно против урока? С друге стране, родитељи су очигледно знали шта је њихов пријатељ желео да каже. Он се само изражавао по овдашњој најновијој језичкој моди.

Старо и ново значење

Јер, реч брука, донедавно, означавала је оно што је за велику осуду, срамоту или подсмех. Бруку представља и нечији кукавичлук. Обруканац или обруканица - све до ових дана нису баш били за посебну похвалу. Али сада су се ствари промениле... Тачније, окренуле наопако. Сличним поступком, али доследан у иронији и описивању апсурда, користио се својевремено славни шпански редитељ Луис Буњуел. Тако у филму „Дискретан шарм буржоазије” званице на свечаној вечери седе на клозетским шољама заједно око стола, а

по. Брука је оно што све засењује.

Језик је толико моћан да трпи бројне промене. Међутим, за време тих промена ипак осећамо битну разлику у изражавању. Неко се изражава старински, а неко старомодно; један граматички непогрешиво, други раскошно, трећи сликовито и маштовито, неки сиромашно, аскетски... а многи користе улични језик. У свему ипак постоје велике разлике. Жаргон може да буде савршени додатак књижевном језику, оно што га чини живим и занимљивим. Међутим, није баш све што попут модног таласа заплусне језик истовремено и симпатично и лепо. Дobar пример за то јесте управо новопечени комплимент звани брука. Иако није псовка, нити каква „безобразна” реч, брука звучи и парауши као недостатак доброг језичког стила. Као израз надобудности и простоте. Таква брука није чак ни духовита! Нека врста парадокса који не погађа мету.

Помодни, досадни изрази

Ко зна, можда ће и брука и врх у овом новом значењу врло брзо изаћи из моде.

Није баш све што попут модног таласа заплусне језик истовремено и симпатично и лепо.

Дobar пример за то је, поред осталих, новопечени комплимент звани брука

Видећемо шта ће их заменити. Да ли ће нас та нова реч којом ћемо описивати лепоту опет обрукати? Добро послушајмо шта се у језику дешава и како се мења. Можда нисмо сви једнако музички обдарени, али језик је нешто друго. Што рече један наш писац - језик је наш цео живот.

Када је о помодним изразима реч, употреба страних речи, углавном из енглског језика, постала је безмало - досадна. Ево и премера. Како гласе наслови сталних рубрика у једном градском листу који излази два пута месечно? Управо овако: TREND, SHOPPING, ZAPPING, URBAN FLASH, AUTO, CLUBBING...! Чак и да се дели бесплатно, тешко да би некога привукли ови немаштовити страни наслови рубрика овог листа. Чак ни највеће помодаре, односно снобове! Извесно је да у нашем језику не

постоје одговарајуће речи за све што на свету постоји, али не и требало да претерујемо. У једном од својих бројних есеја посвећених језику, Давид Албахари, земунски писац с пребивалиштем у Канади, књижевник који је увек у брзи за свој опстанак и останак у српском језику, једном приликом написао је и ово:

„Ако наша деца и унуци не буду говорили наш језик, кривца не треба тражити у другима. Ми ћемо бити главни кривци и уколико већ желимо да у некога уперимо прст, онда га уперимо у себе”.

А када смо већ код језика и писаца из Земуна, ево још једног веселог примера уличног говора и о томе како се комплименти могу давати на различите начине. Дакле, питање гласи: како Земунца честита својој сестри диплому?

„Брате сестро, ћале си! Ке-ве ми!” ■

Мирјана Огњановић

Илустровао Андреј Војковић

НЕПОКОШЕНА ТРАВА ДОМА ТВОГ

Џон Хамилтон из једног места у Охају, у САД, који је ухапшен јер је недозвољено косио траву у градском парку, изјавио је да је само хтео да да свој допринос градској чистоћи. Додао је, такође, да је ствар морао да преузме у своје руке пошто је трава била висока готово метар. Но, према полицијском извештају, сведоци су изјавили да је Хамилтон покошену траву наносио дуж пешачке стазе, што је озбиљан прекршај, и да се опирао хапшењу пошто су му полицајци саопштили да ремети јавни ред и мир. Иако је сигурно да ће нелегални баштован отићи на неколико дана у затвор, градоначелница је изјавила да разуме његов очај, јер је парк заиста био запуштен а све због недостатка новца у буџету ■

ПЛАТИЋУ СИТНИНОМ!

Лука Калкањини, месар из италијанског града Прата, платио је недавно на врло необичан начин казну због тога што је непрописно, односно без дозволе, проширио своју тезгу за продају меса. Наиме, пре две године досуђено му је да због тога плати казну у износу од пет хиљада евра. Међутим, он је упорно одуговлачио тренутак плаћања. Зашто? Сакупљао је новац! Тачније, ситнину. Две и по године требало му је да сакупи хиљаде новчића од једног, два и пет центи. Тако је у металним колицима тешким више од четири стотине килограма догурао новац у полицијску станицу. А онда је истоварио „ситниш“. Свима је било јасно да је на тај начин желео да протестује због високе казне ■

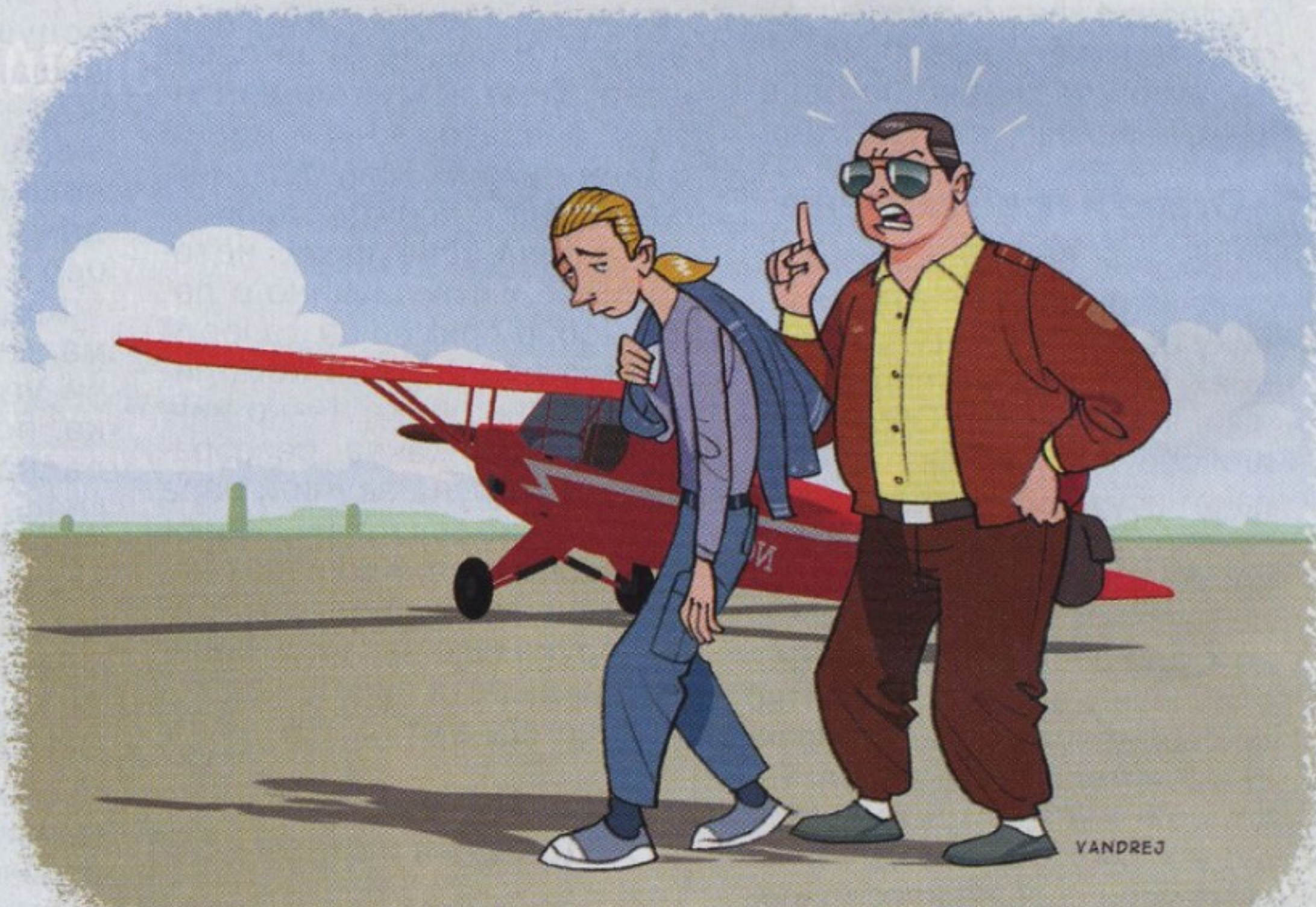

ИМА ЛИ ГОРИВА У АВИОНУ?

Најбољи а уједно и најлогичнији савет који је један средњовековни инструктор летења у Канади већ годинама говорио својим студентима, гласио је – Увек прво проверите гориво! Али, Кајл Сандмен, шеснаестогодишњи дечак коме је недостајало неколико часова лета да постане пилот, желео је да то потврди кроз праксу.

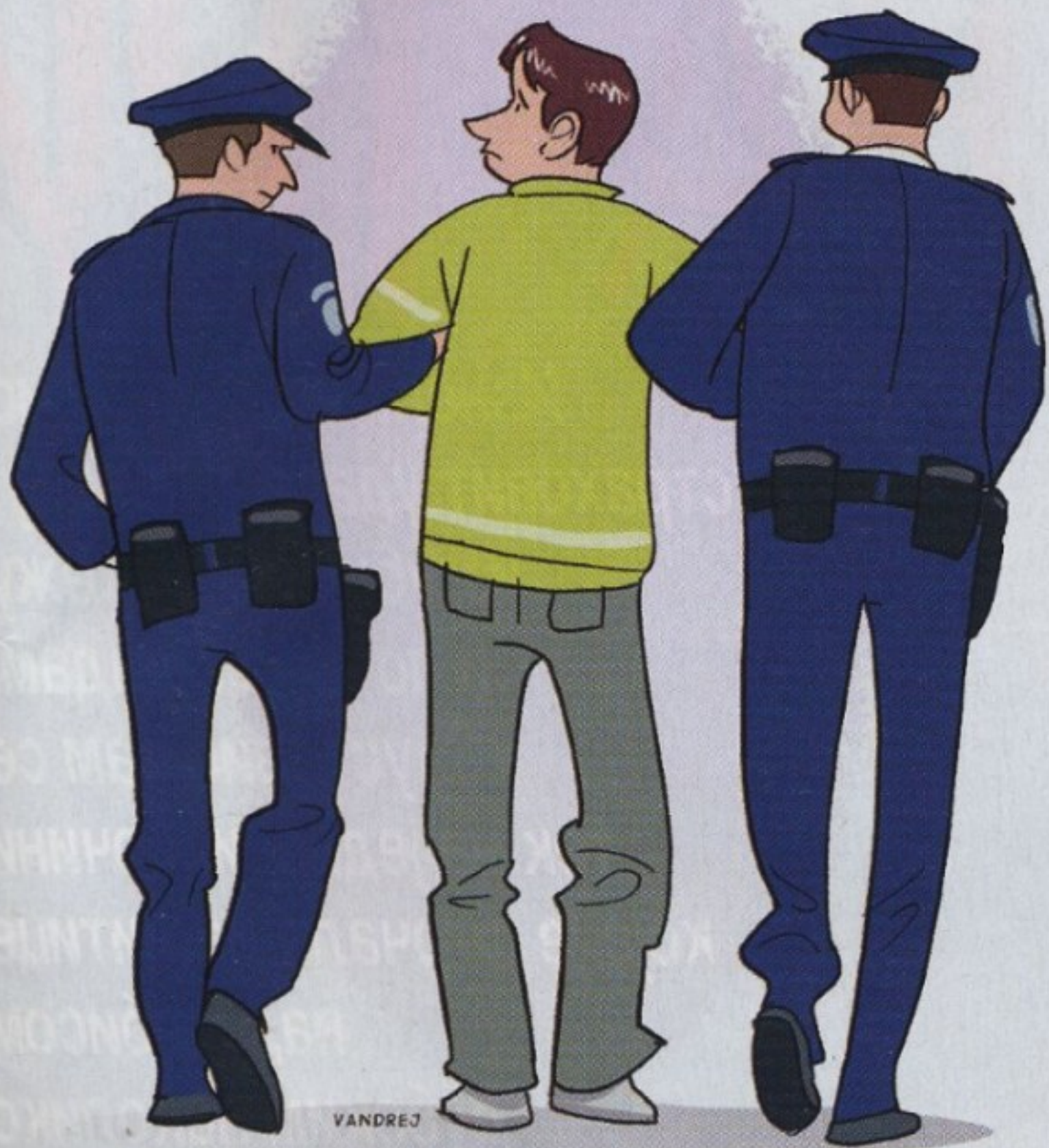
Пошто је с инструктором провео десет застрашујућих минута без горива, током којих се њихов мали авион понашао као осакаћена једрилица, и једва слетели на прву ораницу на коју су наишли, капетан Ухалт му се обратио. – Је л' видиш шта се дешава ако се не провери ниво горива? Да си ме слушао на часовима, до овога никад не би дошло!

Младић му није одговорио. Назвао га је следећег јутра и сапштио му да одустаје од обуке. Лекција му је била више него довољна ■

ОДБЕГЛА ПОРОТА

Да суђења нису места где се воде занимљиве битке речима између тужилаца и бранилаца, нити да се докази изводе спектакуларно, као у неком крими-роману, а у шта желе да нас убеде бројни филмови, сведочи и најновији случај из Вашингтона. Наиме, једном двадесетпетогодишњем младићу место у пороти суда је највећа част. У ствари, барем је тако свима говорио све док се на крају и сам није нашао у судници. Јер, чим је судија најавио прву паузу за ручак, млађани поротник изгубио се без трага

и гласа. Пошто се такав чин сматра великом увредом суда, полиција је кренула у потеру. Нашла га је неколико дана касније и одвела пред тог истог судију.

– Опростите! – извињавао се младић – Нисам желео да увредим суд. Једноставно, било ми је много досадно!

– Жалим, али мораћете некако да издржите до краја суђења. Или то, или можда желите да проведете шест месеци у затвору?

Наравно, младић је на крају испунио своју грађанску дужност. Вероватно последњи пут ■

ПОДМТНИИ
ЗАБАВНИК

3. 7. 2009.

ВАТРОГАСЦИ ХВАТАЈУ БИДЕРМАЈЕР

Био је то тренутак који је дуго чекала, а који је већ безброј пута проживела у мислима. Све је било савршено, чак и време. Није било ни дашка ветра, а пошто је био мај, калифорнијски ваздух био је посебно пријатан. Зато је Џорџета Клемонс мирне душе обукла дугачку белу венчаницу, стала на луди камен и рекла судбоносно – да. Али, кад је изненада спазила дим како кула из куће прекопута места где се одржавало венчање, млада је полудела од беса. Ипак је то био дан који је одавно на тенане испланирала, где ништа није смело да буде препуштено случају. А пошто је знала да ће ускоро да дођу ватрогасци и да јој покваре идиличну слику венчања, нешто је морала да предузме.

– Где си пошла? – повикао је у неверици њен новопечени муж, кад је Џорџета засукала доњи део венчанице и у високим штиклама похитала у правцу пожара.

Мора да је то био најчуднији дан у животу госпође Вудворд, када ју је угледала на вратима своје запаљене куће Џорџета је, са све бидермајером развалила врата, пробила се кроз дим, ухватила је под мишку и изнела напоље.

– Нећу никоме дозволити да ми поквари венчање! – рекла јој је потом млада, видно гараве венчанице и полуистопљених ципела, и то неколико минута пре него што су дошли ватрогасци и стали у ред за хватање бидермајера ■

ПОТПИШИ ФЛЕКУ

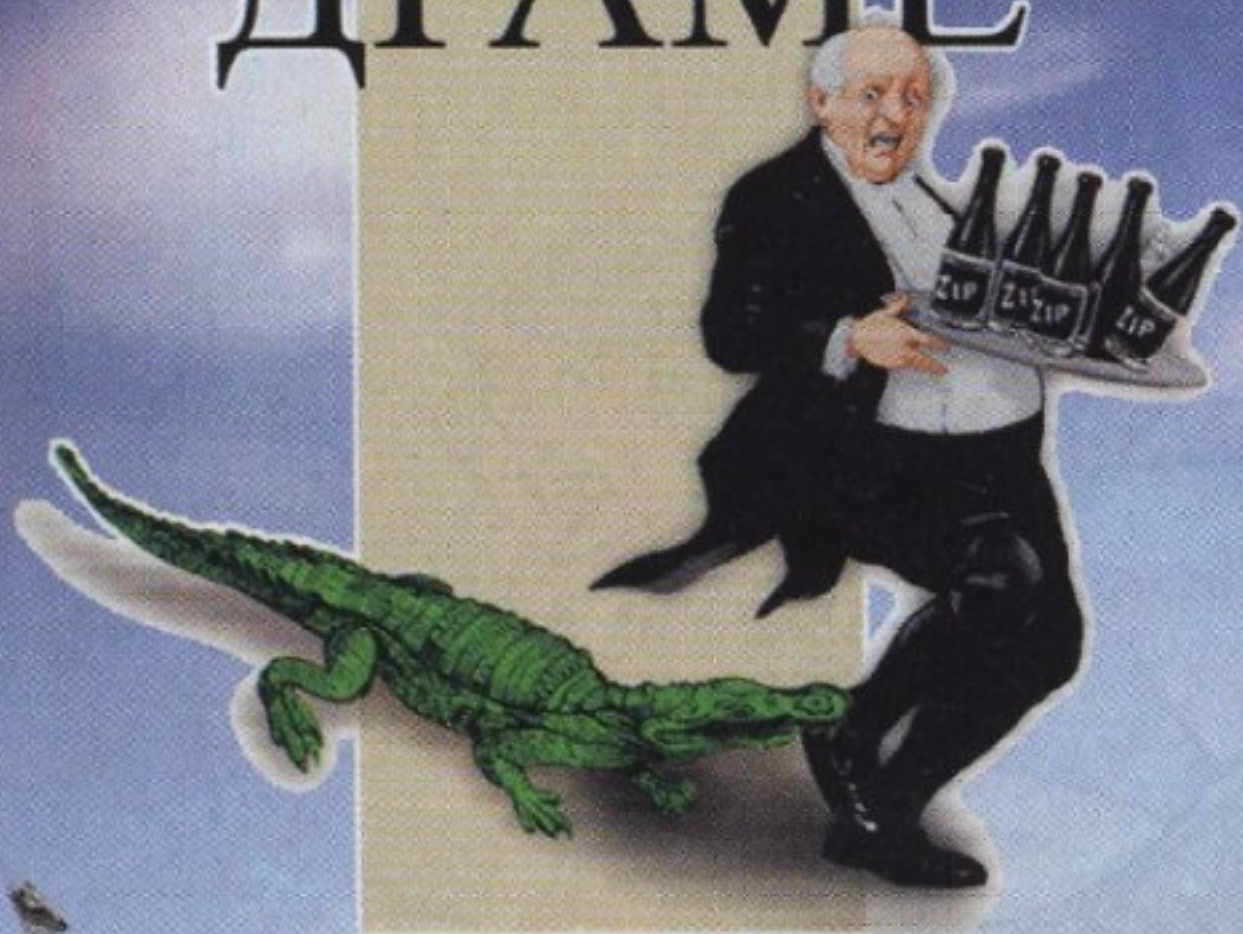
Када се нашао у главном граду Француске, славни комичар, глумац и редитељ Чарли Чаплин (1889 – 1977) отишао је да посети пријатеља Пабла Пикаса. Док су седели и причали, Пикасо је наглим покретом просуо боју по Чарлијевим белим панталонама.

„Ох, извини пријатељу!“ – рекао је сликар. „Одмах ћу донети разређивач да обришемо ову fleку! Ништа не брини“.

„Не мрдај нигде!“, раздрагано је узвратио комичар. „Донеси четкицу и потпиши се испод. Ја сам ти бивши сиромашак који воли скупocene ствари!“ ■

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

У недељу, 22. јула 1984. године, нас четворица кренули смо у освајање Триглавске северне стене. Јутро је било ветровито, али сунчано. Између више могућности, изабрали смо Немшку (немачку) смер (у алпинистичком жаргону, смер је именица женског рода, преузета из словеначког), с висинском разликом од око 1000 метара. Она има четврти степен тежине, а процењено време за њено савлађивање је око седам сати. Триглавска северна стена се у ондашњим југословенским алпинистичким круговима подразумевала као својеврстан испит зрелости и ако је неко хтео да се озбиљно бави пењањем, није могао да је заобиђе. Распоредили смо се у две навезе: у првој, јачој, Бојан и Данило, а у другој, слабијој, Стане и ја, Андреј. Наоружани ужадима, клиновима,

шлемовима и добром вољом, почели смо да пењемо (и овај „алпинистички“ глагол је прелазни, а не повратни). Већ неколико месеци био сам члан једног алпинистичког клуба у Љубљани. То ми се чинило као природан развојни пут за једног искусног двадесеттворогодишњег планинара, високогорца, па сам сваки слободан тренутак проводио вредно тренирајући на полигону за обуку почетника. Додуше, нисам о томе ништа причао ни родитељима, ни млађој сестри, а ни својој девојци Катарини. Мој отац је за алпинисте говорио да су будале, а Катарина да су савремени гладијатори који се беспотребно коцкају са својим животима. Зато је моје тадашње ватрено крштење требало да остане тајна. Већ три сата били смо у стени. Исконску тишину реметило је само звецкање наше

НОКАУТ НА ТРИ

Изненада сам добио
страховит ударац у главу,
изгубио равнотежу
и почео да падам.
Зауставио сам се
тек на једној избочини
која је штрчала из литице
над амбисом
дубоким неколико
стотина метара

опреме и гласно дисање. Уживали смо у савладавању тежих детаља, све нам је ишло од руке, а мене је захватило дивно осећање радости. Предео је био величанствен и било ми је све јасније зашто већина алпиниста осећа неко посебно страхопоштовање према Триглавској стени. Бојан, као најiskusнији, најбрже је напредовао. Осећао сам да сам спремнији него икад, и у својој навези све чешће сам преузимао вођство од Станета. Чак сам у једном тренутку за неки метар прстигао и Бојановог партнера Данила.

А онда сам добио страховит ударац у главу. Изгубио сам равнотежу, пао на Данилово раме, наставио даље да падам још неколико метара, и зауставио се тек на једној избочини која је ту штрчала из литице над амбисом

понашање у стени, у овој ситуацији то је био једини избор. Тада су наступили најтежи часови у мом животу. Данило и Стане су ме непрекидно терали да пијем воду и причам. Минути су се одужили као сати. Тешко сам се мирио са тим да беспомоћно лежим у Триглавској стени чекајући помоћ. Са сваким откуцајем срца чинило се да ће ми се глава распрснути. Знао сам да потрес мозга често прати унутарлобањско крварење, али сам се надао да ће помоћ стићи пре него што утонем у вечити мрак. Пошто сам на моменте губио свест, огољена и нимало ружичаста стварност деловала је као ноћна мора или испрекидани хорор филм. Уопште се не сећам о чему сам им тада причао и не знам на који начин су ме одржавали у будном стању. Имао сам само утисак да све некако предуго траје и траје...

подлогом и осећај да нисам више у стени. Налазио сам се код Аљажевог дома у Вратима. Хеликоптер се спустио поред а спасиоци су истрчали да би ме унели у кабину. Неко са стране ми је пришао, питао како се зовем и ја сам му рекао. Касније сам сазнао да то био новинар, и да је у листу, за који је писао, објавио кратку вест о спасилачкој акцији. Пробудио сам се у болници у Јесеницама. Лекари су утврдили да сам се добро угрувао, али да ниједну кост нисам сломио. Иако сам имао тежи потрес мозга, стање ми се наредних дана стабилизовало без компликација. Рану на глави су ми одмах зашили. Утешно је било што је већим делом била испод косе, па се неће видети. Највише ми је било жао што ће моје дивне предње зубе заменити вештачки, али на то сам

ГЛАВЕСКОЈ СТЕНИ

дубоким неколико стотина метара. Данило је, срећом, успео да се задржи на свом месту неповређен. Кад сам се мало повратио од шока, схватио сам да лежим на леђима преко свог ранца, да ме све боли и да су Данило и Стане поред мене. Шлем ми је био разбијен, а на темену сам имао отворену дугачку рану. Уместо четири здрава предња зуба, остале су ми само кржаве рупе у деснима. Код падања сам добио још и ударце у лакат, кук и доњи део леђа. Прегледали су ме, ушушкали ране првим завојима и зауставили ми крварење. Могао сам да померам руке и ноге, кичма је остала неповређена и то је било охрабрујуће. Али озбиљност рана на глави и леђима није могла да се процени опипавањем, и слутио сам да ће

Б олови у глави су постајали све јачи када смо чули звук хеликоптера. Пришао нам је најближе што може, али недовољно да би нам се добацила viseћа спасилачка мрежа, у коју је требало да ме сместе. Данило и Стане су се са спасиоцима споразумели да покушају „укрцавање“ са полице, која се налазила у стени на неких 20м изнад нас. У тим тренуцима нисам био способан самостално ни да седим, а камоли да ходам или пењем. Њих двојица су ме везали и вукли као лутку уз стрму литицу, док ме нису некако изнели до те полице. Иако то „повољно“ место јесте било боље него претходно, због стрме литице, хеликоптер и даље није могао нормално да нам приђе. Уз сталну опасност да неки изненадни удар ветра

морао да се навикнем. Тек после два дана сам успео да устанем из кревета и да ходам по соби.

У болници сам сазнао да је Бојан успео сам да попне Немшку смер и да трчећи стигне до Триглавског дома на Кредарици за непуну 3 сата. Они, који познају тај део Јулијских Алпа, знају колики је то подвиг. Са Кредарице су радио везом одмах позвали горску службу спасавања. На основу описа моје ране на глави, за коју је Стане Бојану рекао да се кроз њу „види мозак“, проценили су да би спасавање „копном“ сувише трајало, па су ангажовали хеликоптер. Више од свих рана, бринуо ме је сусрет са родитељима. Чим су сазнали шта се десило, хитно су дошли у болницу. Ствар је прошла много безазленије и мирније него што сам очекивао. Није било примедби попут: „Како си могао то да кријеш од нас“, или: „Да ли си стварно луд кад идеш да пењеш“. Само су били забринути за моје здравље и храбрили ме, а мојој сестри је позлило кад ме је угледала као вампира: без предњих зуба, са црвено - црном линијом по средини стазе обријане косе на глави. Није очекивала да ћу тако изгледати. Моја девојка Катарина је, у време док сам лежао у болници, била на обележавању планинарских стаза на Комни. Сећа се да је неки планинар у Дому на Комни рекао, читајући новине, да је опет неки лудак „отишао доле“ низ Триглавску северну стену, али није обратила пажњу на детаље. Кад се вратила са Комне у Љубљану, ја сам већ био отпуштен из болнице, па сам јој све натенане испричао. После авантуре у Немској нисам се више бавио алпинизмом. Данас смо Катарина и ја у браку и имамо сина од 17 и кћерку од 14 година. Тек сада, као родитељ, свестан сам како су се моји родитељи осећали кад су ме у болници видели онако изубијаног и унакаженог ■

Забележио **Милан Анђелковић**
Илустровао **Лазар Качаревић**

Postovani Zabavnikovci,

ne treba da naglasavam da sam vas citalac od detinjstva i da mi je najomiljenija rubrika bila "prica iz zivota", odnosno sada "zivot pise drame".

Moj vrsnjak i prijatelj iz Ljubljane imao je zanimljiv alpinistički doživljaj pre 25 godina, i meni je jos onda pala na um ideja da to treba objaviti u Zabavniku. Kao sto vidite, nekad od ideje do realizacije protekne malo vise vremena...

Tekst sam napisao verno, na osnovu njegove price i pisma koje mi je on poslao jos iz bolnice i koje jos uvek cuvam. Svi datumi i mesta u tekstu su autentichni. Promenjena su samo sva imena ucesnika, jer je to bila njegova molba, a shvaticete i zasto.

Pricu je u prvom licu, jer mi se cinilo da je tako utisak dramaticnosti jaci, ali naravno, to nije moj doživljaj, nego njegov.

S uvazavanjem.
Milan Andjelkovic

тек наредни сати показати колико сам стварно повређен.

Било је јасно да ме је у главу ударио велики камен који је из лабилне равнотеже највероватније избацило осигуравајуће уже између Бојана и Данила. Рекли су ми да је Бојан, као одговорни вођа екипе, одлучио да се развеже и да оде сам да зове помоћ. Отишао је нагоре, пошто је спуст тежи. Преостало нам је само да се надамо да ће успети да савлада Немшку без осигурања. Иако солирање и трка са временом није добар пример за

гурне хеликоптер ка стени и да му се елиса закачи и сломи, спасиоци су упорно покушавали да нам добаце мрежу. Данило и Стане су успели да је ухвате тек после више неуспешних покушаја. Онда су ме спретно гурнули у мрежу, осигурали је против отварања и дали знак спасиоцима. Хеликоптер се лагано удаљавао од стене, спасилачко уже изнад мене затезало се све више, а онда сам склизнуо са полице и зањихао се, склупчан у мрежи, као у колевци.

Оно чега сам се касније као кроз маглу сећао, био је благ додир са водоравном

ЗАШТО? КАКО!

КАКО ДИМ СМИРУЈЕ ПЧЕЛЕ?

Када се пчеле узнемире (обично реагујући на могућу опасност по кошницу), испуштају феромоне јаког мириса-изопентил ацетат и 2-хептанон. Ова једињења узбуњују остале пчеле које, опет, испуштају сличне феромоне, па је убрзо цела кошница под узбуном, спремна да нападне било кога ко делује као претња и улџез.

Дим омета пчелиње чуло мириса, па оне више не могу да осете феромоне чија је засићеност мала. Технички гледано, дим смањује електроантеннографско својство антена.

Јак цветни мирис могао би да има слично дејство, али пчелари најрадије користе дим, вероватно зато што су у његово дејство најсигурнији, а и најјевтинији је. У сваком случају, дејство је краткотрајно, и пчелињим антенама се осетљивост постепено враћа на првобитни ниво током наредних 10-20 минута ■

КАКО ИЗИГРАВАТИ ВИДОВЊАКА?

Ако желите да задивите неког својом видовитошћу, продорно му се загледајте у очи и реците следеће: „Јавља ми се да сте ви особа која жели да је други људи воле и поштују. Ви поседујете неискоришћене моћи. Премда изгледате спокојни споља, душа вам се комеша.”

Ове реченице потичу из огледа које је четрдесетих година минулог века спроводио професор Бертрам Форер, покушавајући да одгонетне зашто су људи толико опчињени видовњацима. Форер је насумично изабрао неколико реченица из књиге о астрологији која је била позната у то време, и преписао их на цедуље које је давао студентима. Сваком студенту дат је истоветан текст, и сваки је требало да каже да ли те реченице описују његову личност. Готово сви студенти сматрали су описе изузетно тачним. Уосталом, ко не мисли за себе да околина треба да га поштује?

Даља истраживања показала су да чак и много одређенији описи могу да се примене на изненађујуће велики број људи. Истраживање које је спровела психолог Сузан Блекмор открило је да трећина људи има ожиљак на левом колену, а да сваки пети има у породици некога по имену Џек.

Према томе, ако желите да се играте „Видовите Зорке”, само припремите неколико сличних реченица за почетак, и импровизујте у наставку. Бићете изненађени колико људи ће поверовати у ваше натприродне моћи ■

ЗАШТО ПАУЦИ ДУГО МИРУЈУ?

Пауци мирују из очигледних разлога, вребајући док им се неки инсект не ухвати у мрежу. Кретање троши енергију, а поред тога привлачи пажњу околине. Паука у покрету лакше ће опазити птица и појести, а и муве се неће приближавати том подручју. Плетење мреже је поступак који троши много енергије, а паук понекад мора да данима или недељама чека на плен, зато је за њега важно да сачува што више може енергије.

Све ово важи за пауке који плету мрежу. Пауци-ловци су много живахнији, али већином су ноћне грабљиви-

це и дан проводе скривени у гнезду или под неким каменом. Разлог је опет очување енергије и избегавање да ловац постане туђа ловина.

Велики кућни паук *Tegenaria duellica*, кога обично виђамо по кући, припада врсти паука који плету мреже и највећи део времена проводи у својој неуредној паучини на таваници или иза предмета који се годинама не померају.

Пауци које примећујете по кући углавном су мужјаци који траже женку за парење, крајем лета и почетком јесени. Лако се уплаше, а склони су да се укоче у месту ако се светло изненада упали. Међутим, они су и бржи од свих паука и могу да достигну брзину од пола метра у секунди кад имају ваљан разлог за бекство ■

МОГУ ЛИ ПУЖЕВИ ДА ИДУ УНАЗАД?

Не. Пужеви са кућицом и пужеви-голаћи крећу се захваљујући низу грчева сићушних мишића свог „стопала“ који производе талас од напред ка позади. Како талас пролази уназад, различити делови стопала реагују и приањају на тло, померајући животињу унапред. Гастроподи имају веома прост нервни систем и овај низ грчева је непроменљив, те тако не постоји механизам који би обрнуо смер таласа.

Сем тога, слуз коју пужеви остављају за собом лучи се из жлезде на почетку стопала. Кретање уназад приморало би пужа да се вуче по сувој површини, што би смањило приањање на тло и повећало озледе стопала од грубе површине. Но, пужеви су веома гипки и могу брзо да се окрену у месту ако осете потребу да се повуку ■

ШТА ОДРЕЂУЈЕ БОЈУ ЈАЈЕТА?

Љуска јајета састоји се превасходно од калцијум-карбоната који је беле боје. Неке птице љуску јајета боје пигментом, да га боље замаскирају и утопе у околину, или да лакше разликују своја јаја од туђих. Светломрка боја квочкиних јаја потиче од пигмента протопорфирина који се добија раздвајањем хемоглобина.

Да ли ће квочка снети светломрка или бела јаја зависи од њене врсте. Раширено је, премда погрешно веровање да су светломрка јаја хранљивија. Зато су се многи узгајивачи пилића потрудили да набаве квочке које ће носити светломрка јаја. Кокошке врсте марон (чије име потиче од француске речи за кестен) лежу јаја боје тамног махагонија, али се пигмент пера изузетно лако. Када се ова врста пилића први пут појавила ван Француске тридесетих година минулог века, многи људи мислили су да су им јаја вештачки бојена ■

ТАЈНА
СКРИВЕНИХ
ШАРА

БАВО У И ЧУДЕСНА

Погледајте ову фотографију! Шта вам највише упада у очи? Можда то што се између мушкарца и жене на фотографији примећује профил неког брадатог човека затворених очију? Неко би могао да каже да је то некаква трајанствена порука кад се не би знало да је ово лице само игра наше свести. Јер, ако боље погледате фотографију,

На комаду поховане пржене рибе у Канади указао се Исусов лик

Породична фотографија снимљена у Шведској почетком 20. века. У средишту фотографије види се лик с брадом, али у крилу мушкарца седи дете с белом капом

приметићете да на крилу мушкарца седи дете с белом капом, тако да само игра светлости и сенки ствара илузију брадатог лица. Придавање смисла чудним и двосмисленим надражајима један је од основних процеса нашег мозга, објашњава Паола Бресан, научница која се бави перцепцијом путем чула вида, а ради на Универзитету у Падови. Појава се зове парейдолија,

ПОДРУЧНИ
ЗАБАВНИК

ДИМУ ПАЛАЧИНКА

**Откуд лице свеца на чипки и египатска краљица на Марсу?
А тек натписи на животињама и чудне приказе на зидовима
и камењу? Људи у оваквим необичним стварима траже неки прст
судбине или упозорење које стиже „одозго”, а чак и они који
не верују у надземаљске силе и утваре, помало се најеже
кад изненада препознају ђавола или духа**

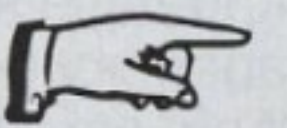
од грчких речи „слика” и „као”. Таква искуства имамо сви и то свакодневно. На пример, налазимо одређене облике и лица у облацима или на некој другој површини која нам привуче пажњу.

Богородица на зрну грозђа

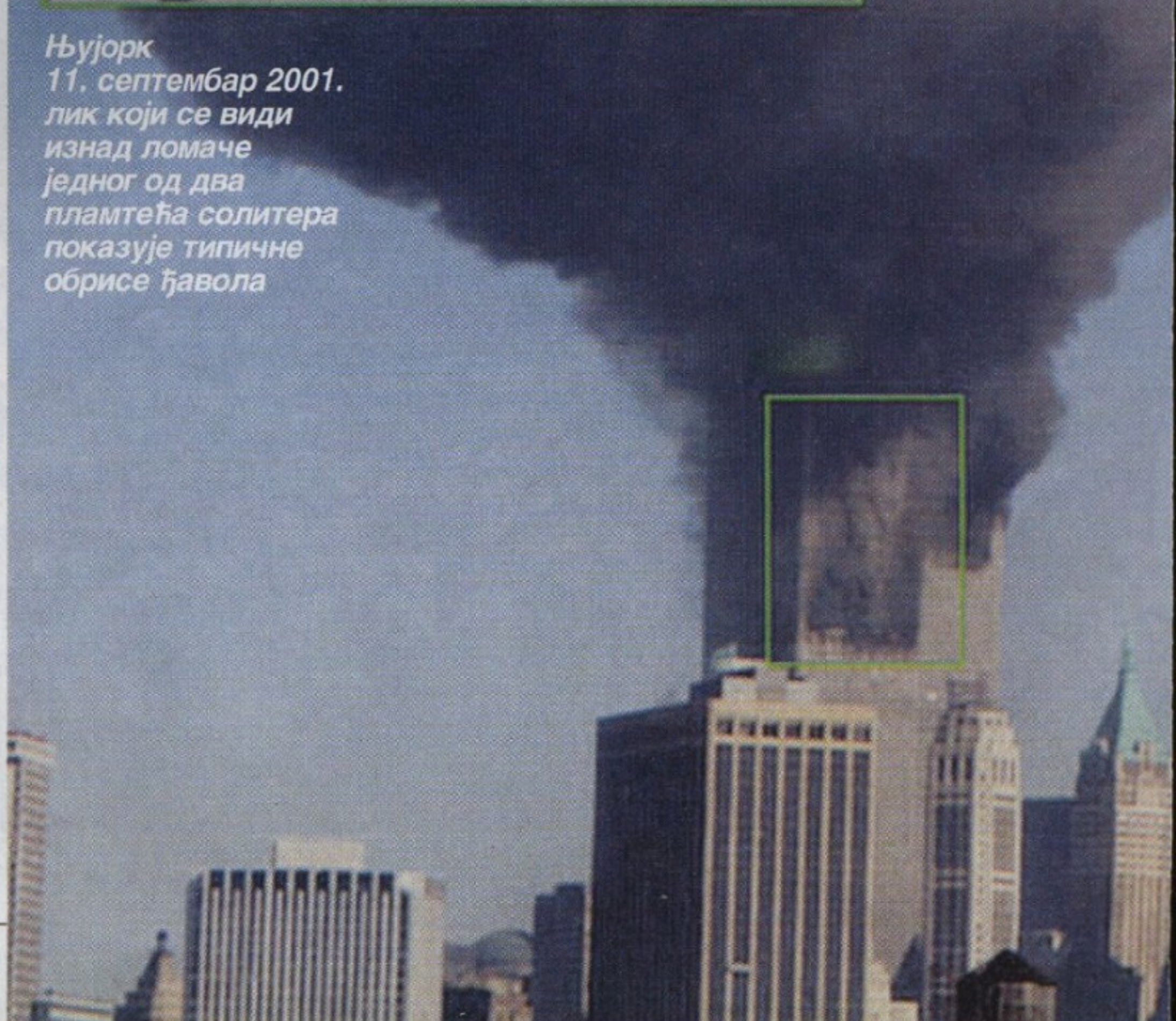
Повремено се догађа и да се разне мрље тумаче као ликови светаца или друге верске светиње. Марија Рубјо, домаћица из Новог Мексика (САД), приметила је 1978. године да загоретине на једној палачинки личе на Исуса Христа. Госпођа Рубјо је то протумачила као знак који најављује повратак Христа на Земљу и одмах се око ње створила гомила ходочасника који су дошли да се поклоне „чудесној палачинки”: око 35.000 особа прошло је кроз њену кућу током неколико година. Дајана Дајсер, која живи на Флориди, 1994. године припремала је доручак кад је приметила на изгоретинама на тосту нешто што је личило на лице Богородице, о чему је одмах обавестила комшилук. Онда је одлучила да комад препеченог хлеба стави на аукцију преко сајта „eBay”. Тост је откупио један казино у Лас Вегасу за 28.000 долара. Фред Ван из Онтарија, у Канади, нешто слично доживео је пржећи паниране комаде рибе: године 2003. њему се на загоретини указало лице Христа, али га је он једноставно ставио у замрзивач да га сачува као успомену. Нека мистична створења нађена су на необичним местима, као што је острига

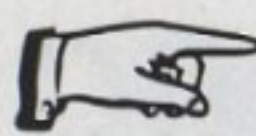
коју је нашао Матео Бранди из Рима, па сенка једног дрвета у Порт Жермену у Аустралији, па у дрвету једних врата на једној гардероби у Румунији... И Мајка Божја виђена је у једној мрљи од соли на зиду подземног пролаза у Чикагу, па на кори дрвета у Даласу и на једном зрну грозђа. Из Нешвила се 2005. године пронела вест да је у излогу једног кафића изложен колач с циметом који је приказао лик Мајке Терезе из Калкуте. У Италији се најчешће указује покојни папа Јован Павле II: његов лик „виђен” је на једној мрљи од влаге на зиду куће у Бреши, па у слузавом трагу који је оставио пуж на прозору, па је 2002. године сам председник области Лигурија Сандро Бјасоти препознао папу у сенци коју је правила сијалица на скулптури Христа у обласној палати. „Препознавање људског лица једна је од првих ствари коју мозак тек рођеног детета учи да ради”, каже Бресан. „То значи да смо способни да препознамо неко лице и на великом растојању и кад је слаба видљивост. Наша умешност препознавања ликова може нас, међутим, навести да 'од комарца правимо магарца' и да ликове видимо тамо где их нема.” Чувен је и случај с лицем на Марсу, које је толико година подгревало наду да је на овој планети живела нека развијена цивилизација која је саградила огромну скулптуру. Каснији снимци из веће близине показали су да је реч о игри светлости и

сенки коју праве најобичније стене. Нека друга „виђења” везана су за познате личности. Тако се десило да неко препозна Елвиса Преслија у крошњи дрвета, па председника Никсона на хриди у Тајвану, Лењина на завеси туша, Нефертити на фотографији Марсовог тла, папу Војтилу

Њујорк
11. септембар 2001.
лик који се види
изнад ломаче
једног од два
пламтећа солитера
показује типичне
обрисе ђавола

 у жару роштиља и
ђавола у диму
једног од два погођена
њујоршка торња.

Машта чује свашта

Пареидолија није ограничена само на лица. Посматрајући облаке на небу или пламенове ватре могуће је запазити различите облике. Неки људи су, снимајући ватру у роштиљу, успели да ухвате облике који подсећају на животиње.

Али, ако останемо код светаца, многи су нашли божје име на немогућим местима. Мајкл Вилк из Висконсина (САД) приметио је на боку свог кућног љубимца алигатора како светлији делови крљушти обликују реч „God” – „Бог”. У Палестини је 2004. године нађено јагње које као да је на крзну показивало арапску реч Алах, то јест Бог. Али, реч Алах наложена је и унутар плавих патлиџана, диња, на облаку и на грани кактуса. Као што је и симбол Ом (првобитни звук који је био подстрек општег настанка света) код Индуса примећен на крави. У оваквим случајевима обично пресуди дубока религиозност људи који примете нешто што нико други не би видео. Моћ примећивања тајанствених обриса садржана је и у чињеници да се не треба ограничавати само на оно што се види. Јер, и звуци и чудни шумови могу се заменити за речи које имају смисла. То се, на пример, догађа с психофонијом, техником која,

Палестинка
поносно
показује
своје јагње
с натписом
Алаха
на крзну

Крава је света животиња
у Индији, а ова је то поготово:
свети симбол хиндуизма
„Ом” исписан јој је на крзну

Енглеска реч „God”, Бог,
на шари једног
алигатора у САД

по мишљењу неких, омогућава да се препознају гласови покојника. А заправо, тврди Марко Морокути, инжењер електронике, трик је у техници која се користи. Кад су то стари магнетофони, који немају заштиту од мешања других звукова, онда они хватају шумове различитих типова: делове радио-преноса, разговоре мобилним телефонима, воки-токијима, радио-станицама у таксијима и слично. Понекад се нека реч јасно чује, али чешће је то машта која налази смисао у свој тој збрци. Баш као пре неколико деценија са „сатанским порукама” скривеним у рок музици. Седамдесетих година прошлог века, наиме, неки амерички свештеници покушали су да убеди свет да је рокенрол демонска музика и да музичари у песмама прикривају своје обожавање Сатане чиме омладину воде на погрешан пут. Али, све су то биле илузије наше свести. Баш као тајна градске већнице у Вему, у Енглеској, док ју је гутао пожар. Неко је 19. новембра 1995. године снимио фотографију пожара, али у том тренутку није приметио ништа чудно. Кад је фотографија развијена, на њој се иза једне гвоздене оgrade видела девојчица. Нико у том тренутку није могао тамо да се налази, једино ако није нека фотомонтажа или дух, па је и ово највероватније само случајност која је протумачена као обрис девојчице ■

З. М.

Свет у БРОЈКАМА

СУДБОНОСНО ГРЛО ВАТРЕ

Година 2009, уприличена поводом двестоте годишњице рођења природњака Чарлса Дарвина, посвећена је животу и научним достигнућима великог научника, али и свему што иде у прилог теорији еволуције. То неизоставно обухвата и сам почетак - настанак Земље.

Од тада је прошло више од **4, 5 милијарди година**. Да је саткана од соларне маглине, и да је најпре је била течна ужарена маса, да би се потом хладила и обликовала чврсти омотач, Земљину кору, подсећа нас вулканима, отворима на врху високих планина кроз који излази оно што Земља чува у својој утроби – течно стење, пепео и гасови. Вулканске ерупције свакако су утицале на промене и развој живота на Земљи. Поготово они разорни. После њих је остајала пустош, а настајале велике климатске и природне промене. Својим деловањем вулкани су одувек одређивали и судбину човечанства. Верује се да су пре **65 милиона година** диносауруси масовно страдали када се из многих планинских врхова подигла ватрена стихија која их је заувек однела. Тако је човеку направљено место за опстанак. Али, хомо сапијенс тиме није добио сигурност. С вулканима није био начисто. Претили су разорном моћи која се није могла предвидети нити обуздати. Пре **74.000 година** на Суматри је дошло до снажне ерупције вулкана Тоба који је из своје утробе избацио **3000 кубних километара** камења и пепела у ваздух. То је засенило сунце, па је наступила зима и температура се спустила на само **5 степени Целзијуса**. Међу велике вулканске катастрофе последњих **10.000 година** убраја се и она из 1815. године када је прорадио **2722 метра** висок вулкан Тамбора на острву Сумбава у Индонезији. Када је кроз гротло покуљала лава, заглашујућа бука чула се до насеља на острву Суматра удаљеном **2000 километара**. Разорна ерупција неминовно је довела до климатским промена и значајног захлађења, па је 1816. година названа „годином без лета”. Укупан број жртава ове катастрофе процењен је **од 70.000 до 100.000 људи**.

Једна од највећих и најтрагичнијих ерупција у 20. веку свакако је буђење **2.035 метара** високог вулкана Навадо дел Руис у Колумбији. Ужарена лава прекрила је и уништила све у кругу од **70 километара** око подножја вулкана и однела око **30.000 живота**, првенствено житеља места Армеро. Право изненађење за вулканологе свакако је била ерупција вулкана у језеру Лахеру у планинама Ајфел, недалеко од града Кобленца у Немачкој 1900. године. Вулкан с гротлом на висини од **259 метара 13.000 година** сматран је угашеним. Посебна прича је национални парк Јелоустон који се површином од готово **9.000 квадратних километара** протеже на тремеђи америчких држава Вајоминг, Монтана и Ајдахо, али на успаваном вулканском тлу. Ерупције су и створиле Јелоустон, поготово три велике – пре **2, 1 милиона година**, потом пре **1, 3 милиона година** и пре **640. 000 година**. Тло Јелоустона је у „дубоком сну” и на тренутке се „буди”, сваких 20.000 година и мало затутњи, али и свакодневно се „благо промешкољи” дубоко у утроби Земље што једва забележе изузетно осетљиви уређаји. Ипак, ово тло неће се пробудити, кажу стручњаци. Опасност прети од живих вулкана какви су, рецимо, Мануа Кеа на Хавајима, висок **8818 метара**, или Кључевскаја Сопка на Камчатки висине **4800 метара**.

ПОДНАТНИК
ЗАБАВНИК

3. 7. 2009.

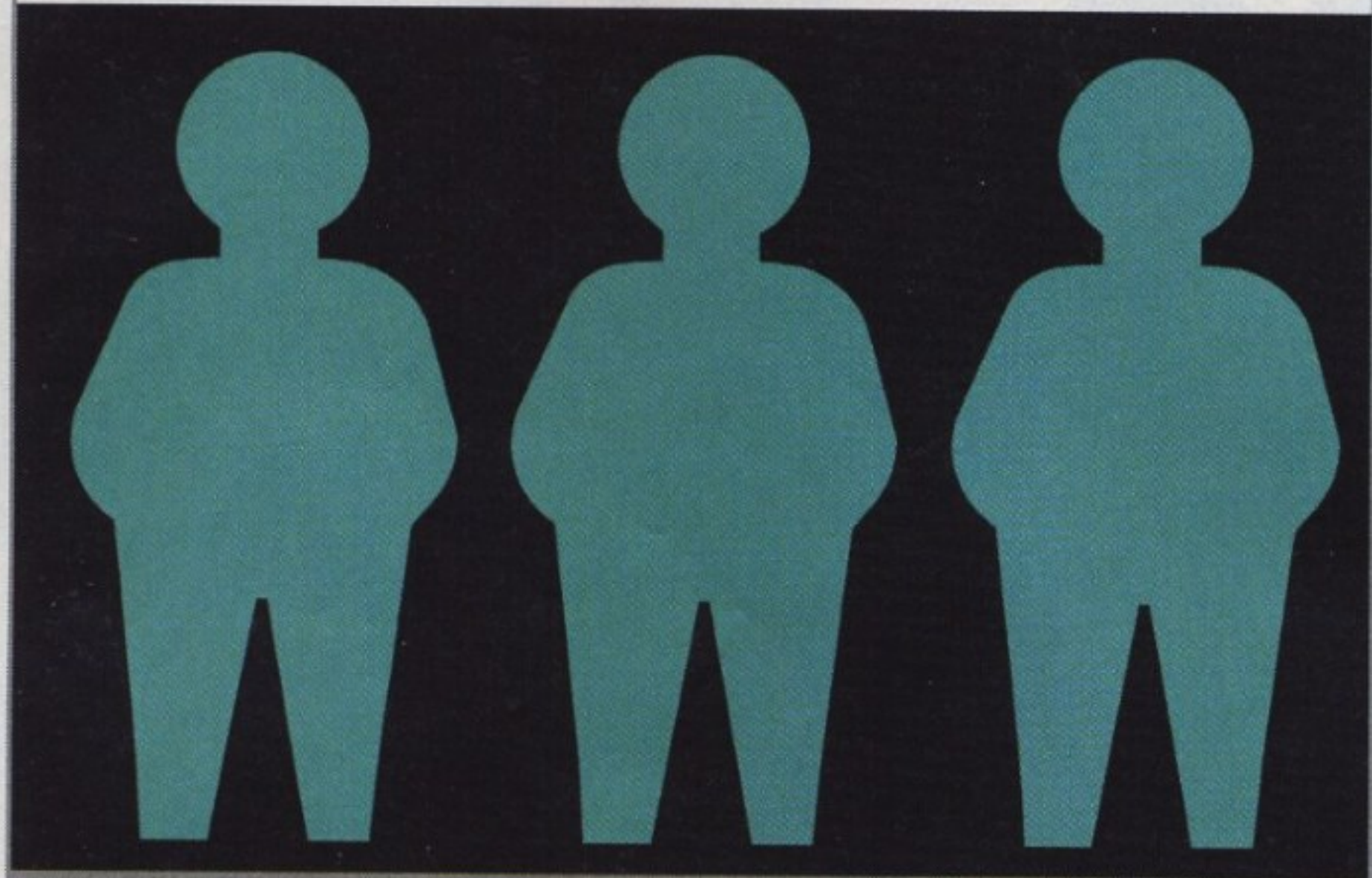
www.sinalcosrbija.com

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

ПОДЕЛА

1

Три лица поделе 3920 динара на овај начин: прво лице добије 180 динара мање од другог, а треће добије колико прво и друго лице заједно. По колико динара добије свако лице? ■

ДУЖИ

2

Да ли можете у равни да распоредите седам дужи тако да свака од њих сече тачно по три од осталих? ■

РАЗЛИЧИТИ БРОЈЕВИ

3

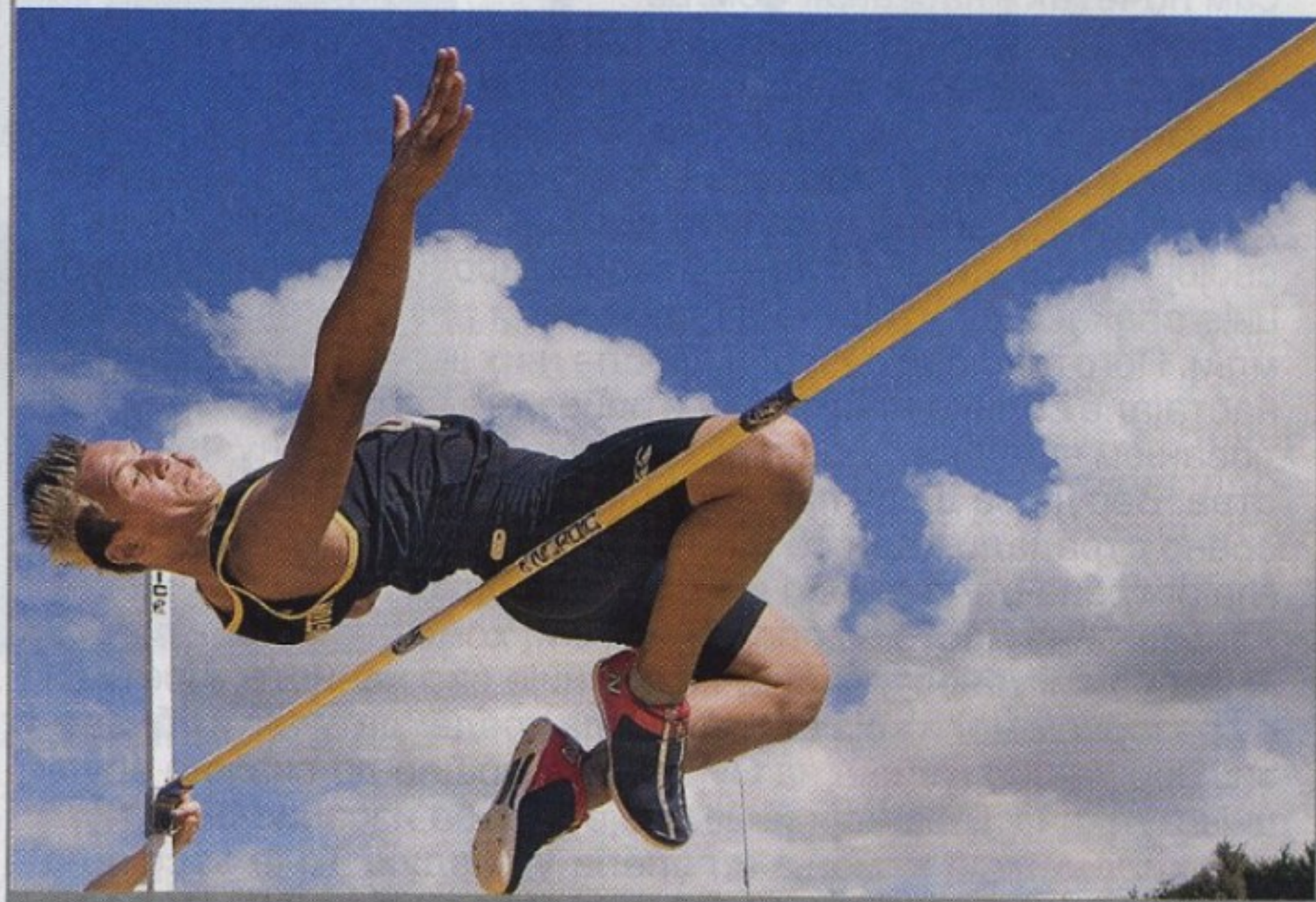
Колико можете да напишете различитих троцифрених бројева ако се користе само цифре 0, 1, 2, 3, 4, 5, а да при том цифре ни у једном броју не могу да се понављају? ■

ТАКМИЧЕЊЕ АТЛЕТИЧАРА

4

На такмичењу из лаке атлетике учествовале су три школе: гимназија, економска и електротехничка школа. У свакој дисциплини учествовао је по један представник сваке школе. Ана је ученица гимназије и дошла је да навија за свог друга из разреда који је скакао удаљ. Кад је дошла кући, отац је питао ко је победио на такмичењу, она је одговорила: „Ми смо победили у скоку удаљ, али је била најбоља електротехничка школа. Она је освојила 22 поена, а наша и економска по 9.” „А како се вршило бодовање?”, питао је отац. „Не сећам се тачно. За прво место се добијало највише поена, за друго мање, а за треће најмање, а све дисциплине су третиране равномерно.” (Претпоставља се да су бројеви поена за прво, друго и треће место природни бројеви). „А колико је дисциплина било?”, питао је отац. „Не знам тачно. Ја сам гледала само скок удаљ.” „А је ли било скока увис?”, питао је радознали отац, који је и сам некада био активни спортиста. Ана је само потврдно климнула главом, а кад је отац још питао ко је победио у скоку увис, она је рекла да не зна. Из које је школе победник у скоку увис? ■

СИМА И ЦИПЕЛЕ

5

Сима има у орману шест различитих пари ципела. Колико пута треба Сима из ормана да узима по једну ципелу да би сигурно обоу пар ципела? ■

УЛИЦА

6

У једној улици има тачно 99 кућа. Овог пролећа на сваку кућу постављена је нова таблица с кућним бројем. Колико пута је при томе написана цифра 7? ■

СЕКЦИЈЕ

9

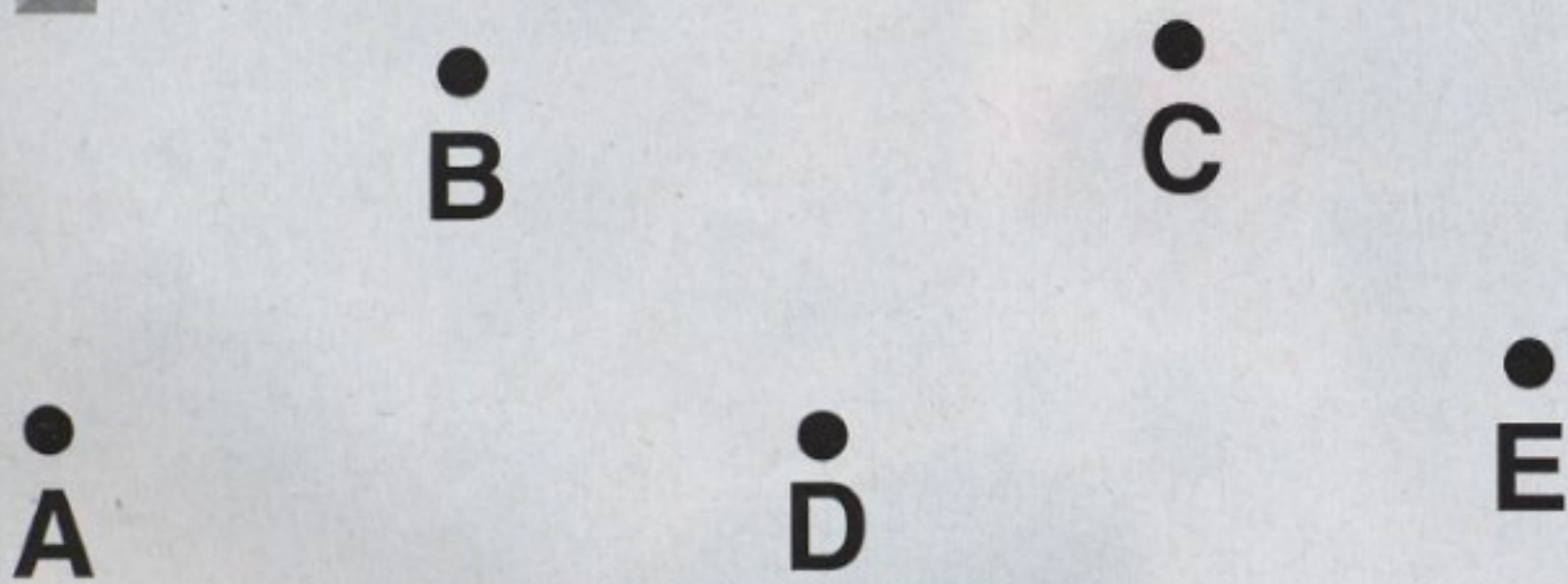
Од 34 ученика једног одељења петог разреда њих 25 је у математичкој секцији, а 13 је у шаховској секцији. Колико може бити оних из шаховске секције који су и у математичкој секцији? ■

БРОЈ ДУЖИ

7

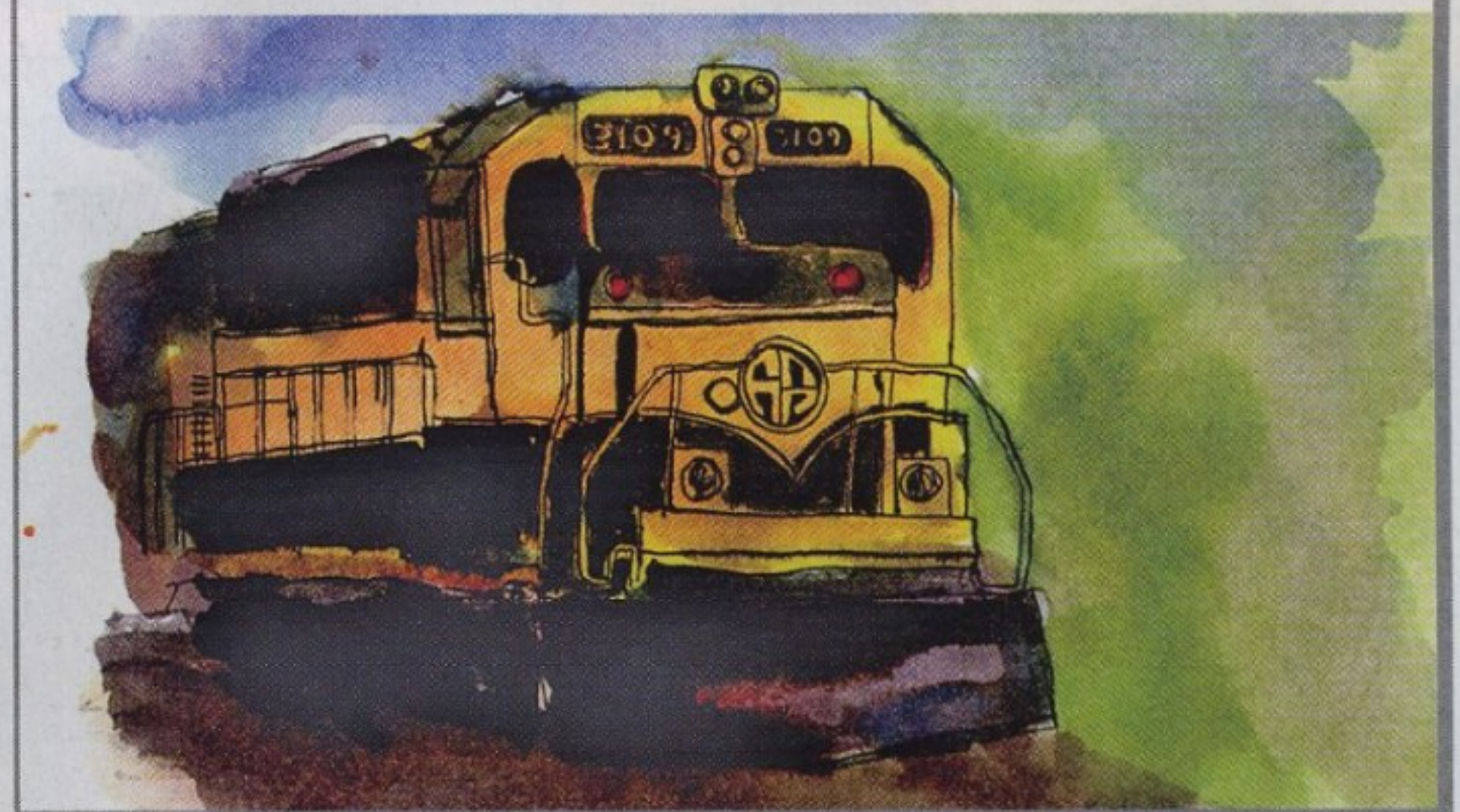
Колико пет различитих тачака у једној равни може одредити дужи? ■

ВОЗ

10

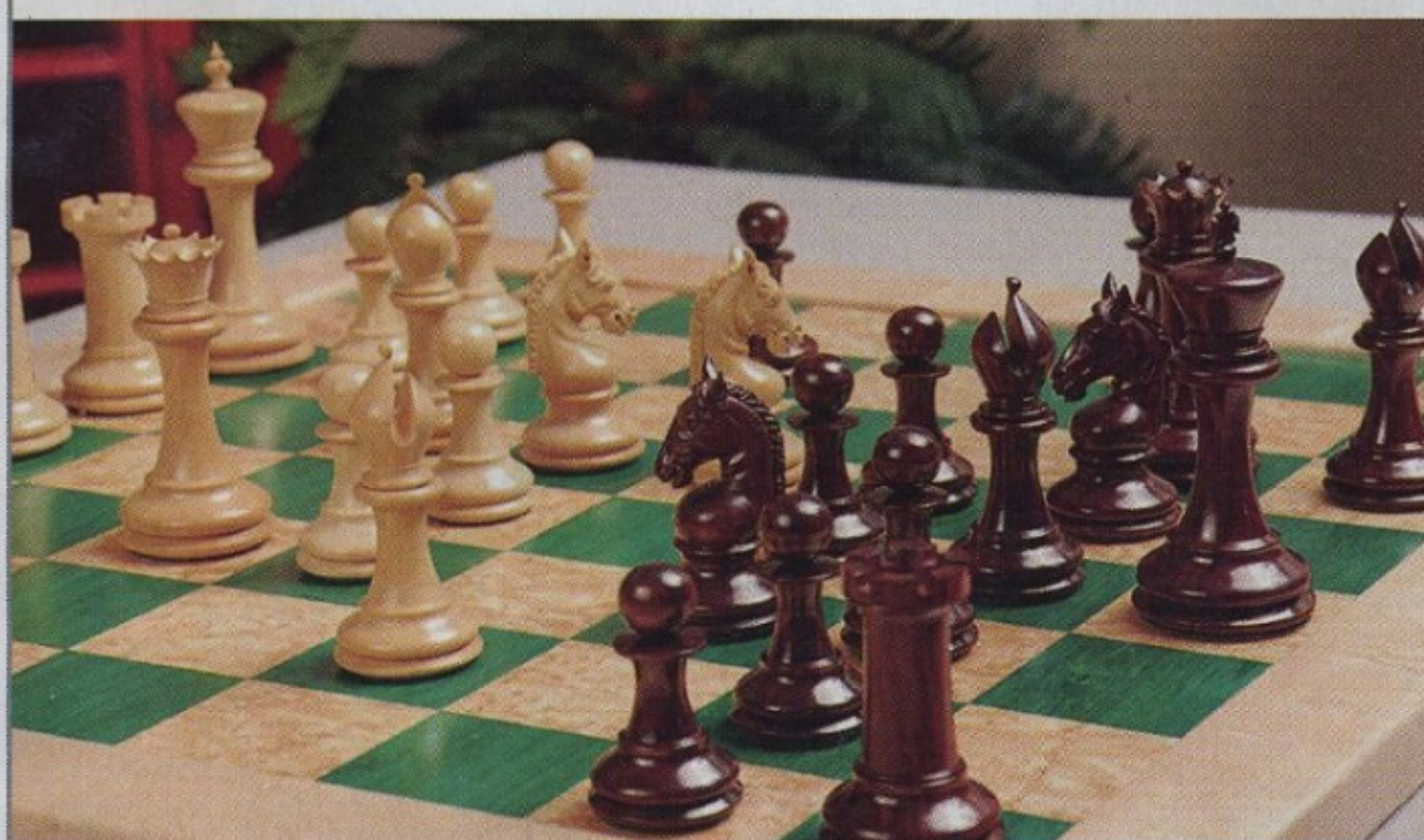
Воз је прву половину пута прешао брзином која је 20 одсто мања од предвиђене. За колико треба да повећа брзину на другој половини пута да би на циљ стигао на време? ■

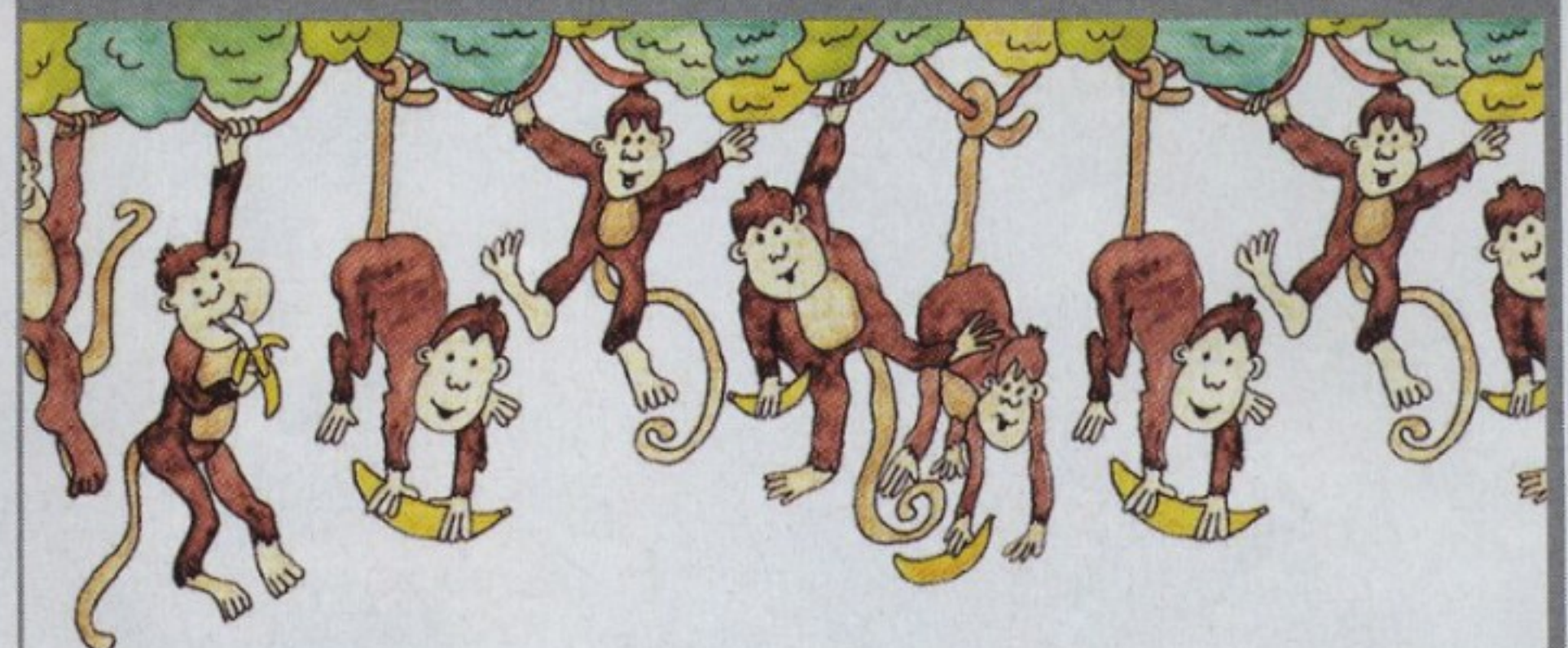
ШАХИСТИ

8

Васа, Таса, Коле и Боле су одлични шахисти и тренирају у истом клубу. За шаховску олимпијаду тренер треба да изабере екипу од три такмичара из клуба. На колико начина тренер то може да учини? ■

МАЈМУНИ И БАНАНЕ

11

Сваки од присутних мајмуна појео је онолико банана колико је укупно мајмуна у чопору. Колико има мајмуна ако се зна да су укупно појели 1369 банана? ■

Уређује Радивоје Грбовић

УЏБЕНИЦИ ЗА
ПРВИ РАЗРЕД

СИГУРАН ИЗБОР!

За будућност ваше деце

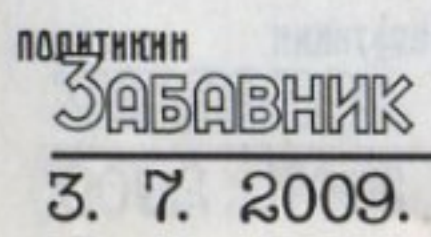
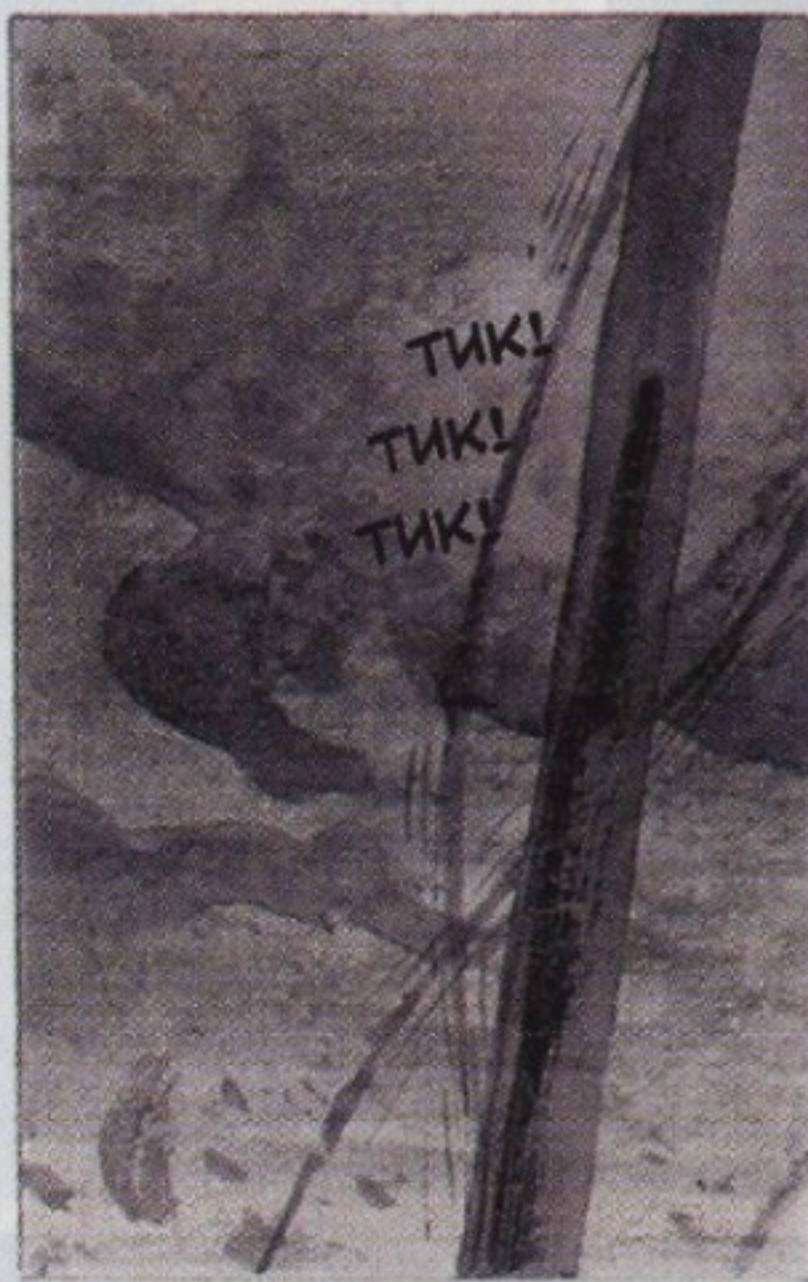
ЗАВОД ЗА
УЏБЕНИКЕ

Кућа знања

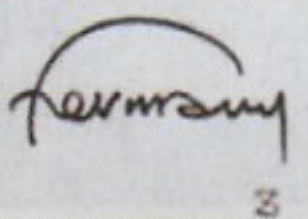
A watercolor illustration of a shipwreck scene. A large, dark, overturned vessel is on the right, with its mast and rigging visible. In the background, there are ruins of a city, including arches and walls, under a cloudy sky. The illustration is framed by a dark border.

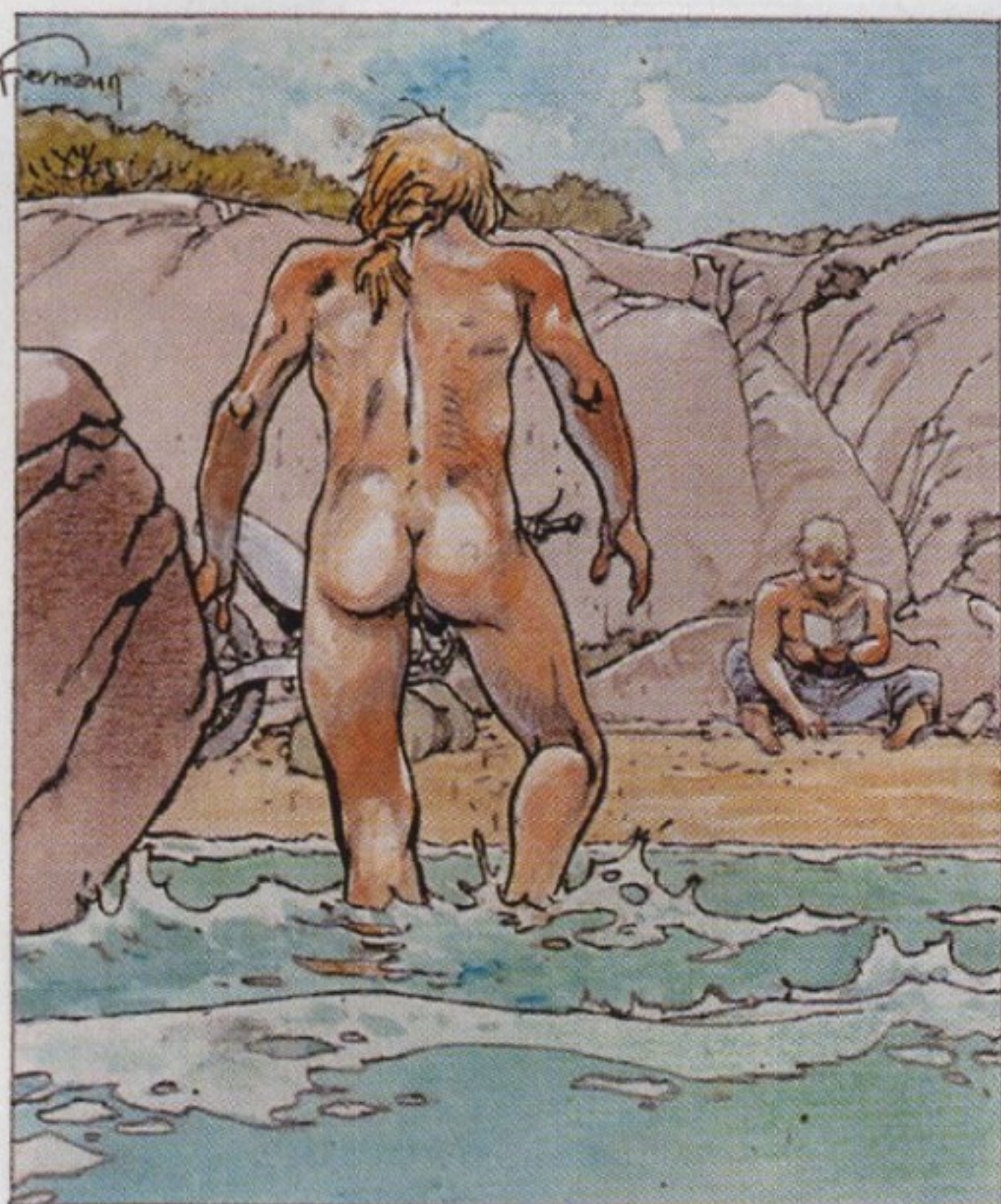

ЛУКА У ТАМИ

НАПИСАО И НАЦРТАО

ЗНАШ ШТА МИ
У ОВОМ ТРЕНУТКУ
НАЈВИШЕ
НЕДОСТАЈЕ?

ШТА? У СТВАРИ, ЧЕКАЈ
ДА ПОГОДИМ! ЗНАЈУКИ
ТЕБЕ, СИГУРНО ЈЕ
НЕШТО ШАШАВО!

ДА ВИДИМО... ПРЕКИНИ МЕ
АКО ГРЕШИМ! НЕШТО
С ОБЛИНАМА ПРОПРАЋЕНО
БОЦОМ ЏИНА?

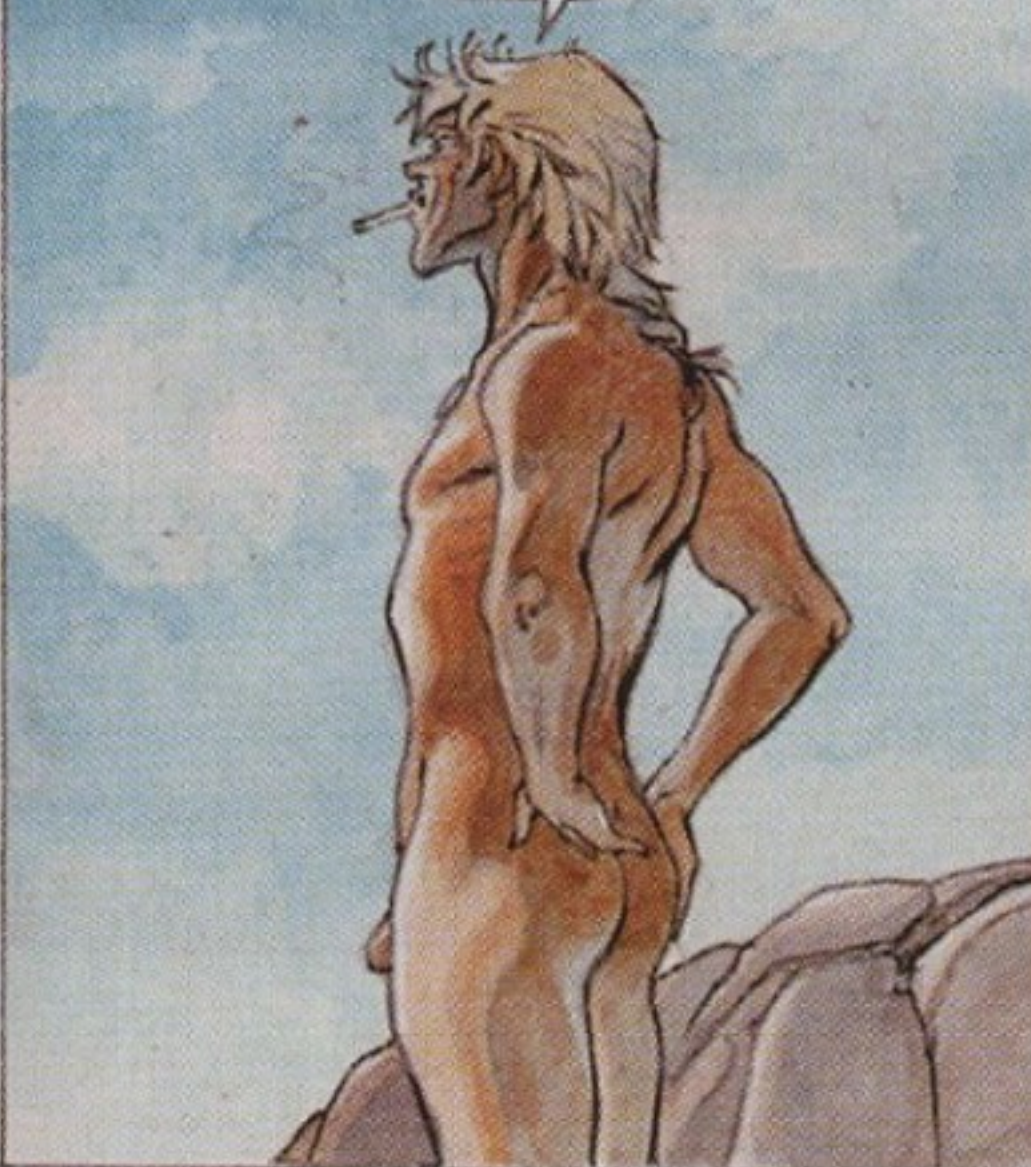
МЕНИ НЕ ПРИЈАЈУ
КЊИГЕ, ГОСПОДИНЕ
ЏЕРЕМАЈА!

ЗАТО
СИ ТАКО
ЗДРАВ!

СЕЋАШ ЛИ СЕ СОФИЈЕ? ОНЕ
КОЈА ЈЕ СЕБИ ОТКИНУЛА ШАКУ...

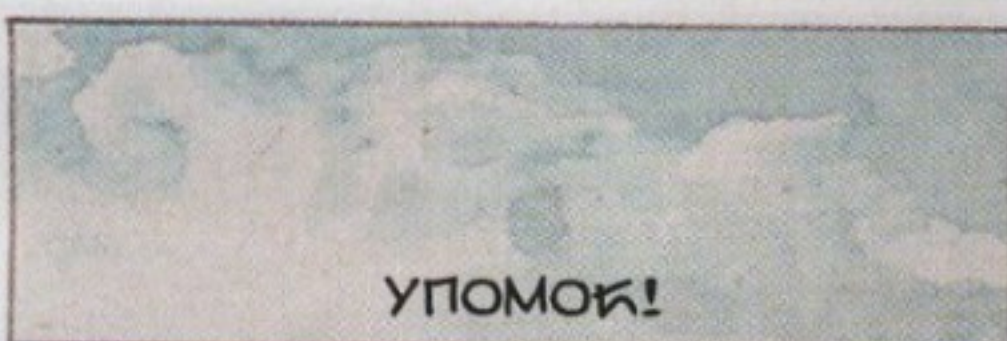
МИСЛИЛА ЈЕ
ДА ИМАМ ДОБРУ
ЗАДЊИЦУ!

СТВАРНО?! ИАКО СЕ
ДУГО ПОЗНАЈЕМО,
ЈА НИСАМ СМЕО ДА ТИ
ПРИЗНАМ ИСТО!
И МЕНЕ ИЗЛУЂУЈЕ
ТВОЈЕ...

КРЕТЕНУ!

УПОМОК!

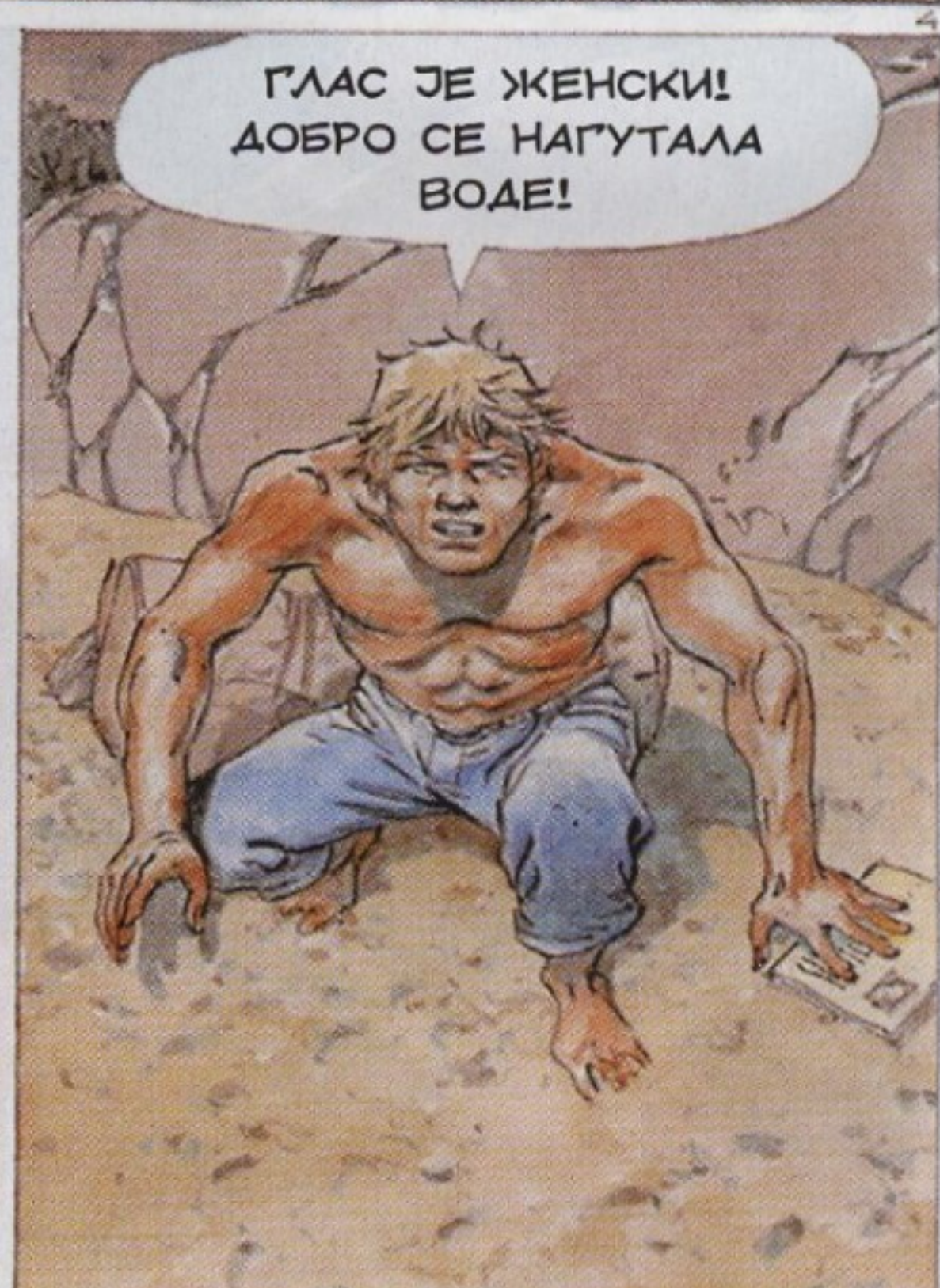

ЈЕСИ ЛИ
ЧУО?

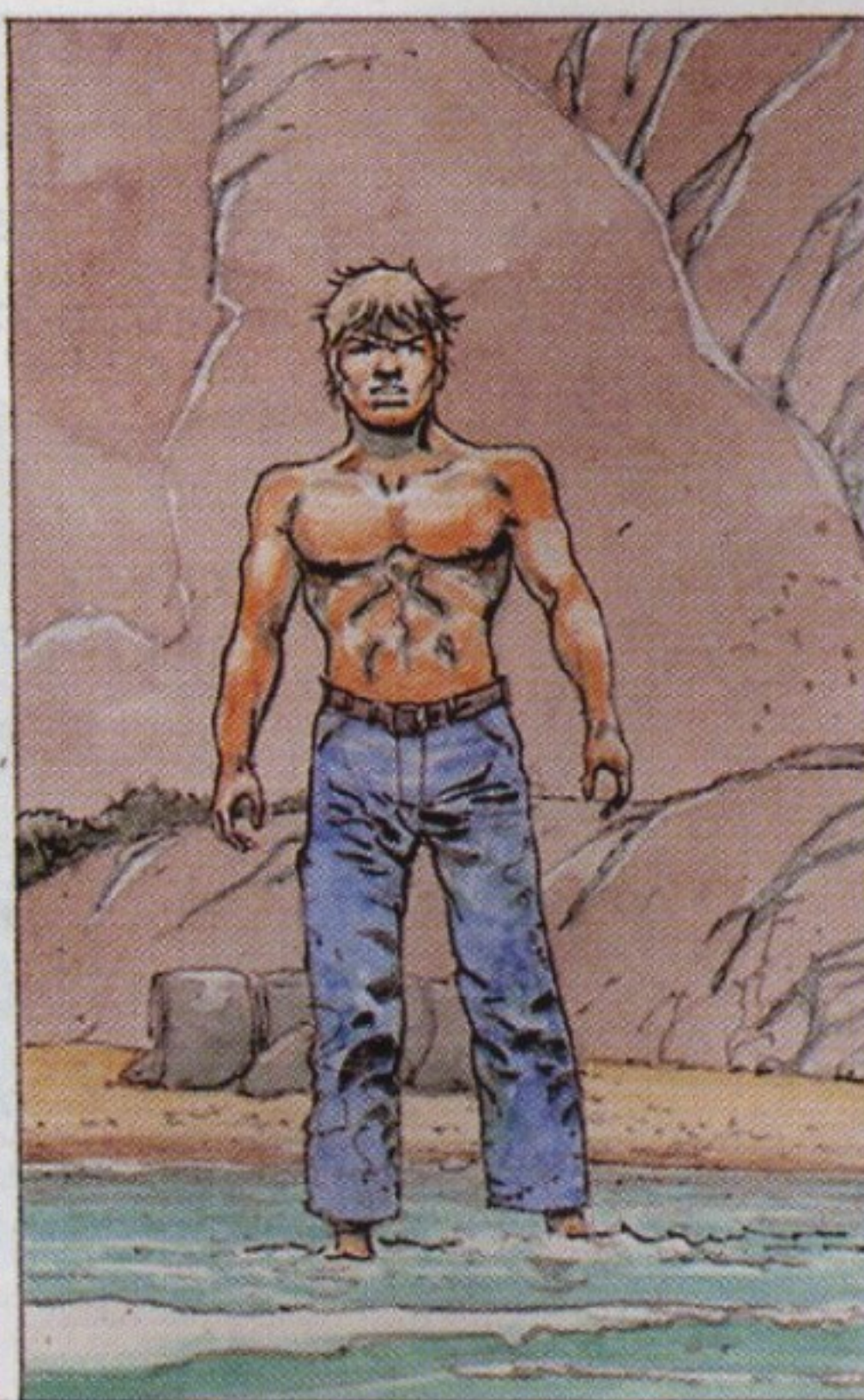
ДА!
НИСАМ
ГЛУВ!

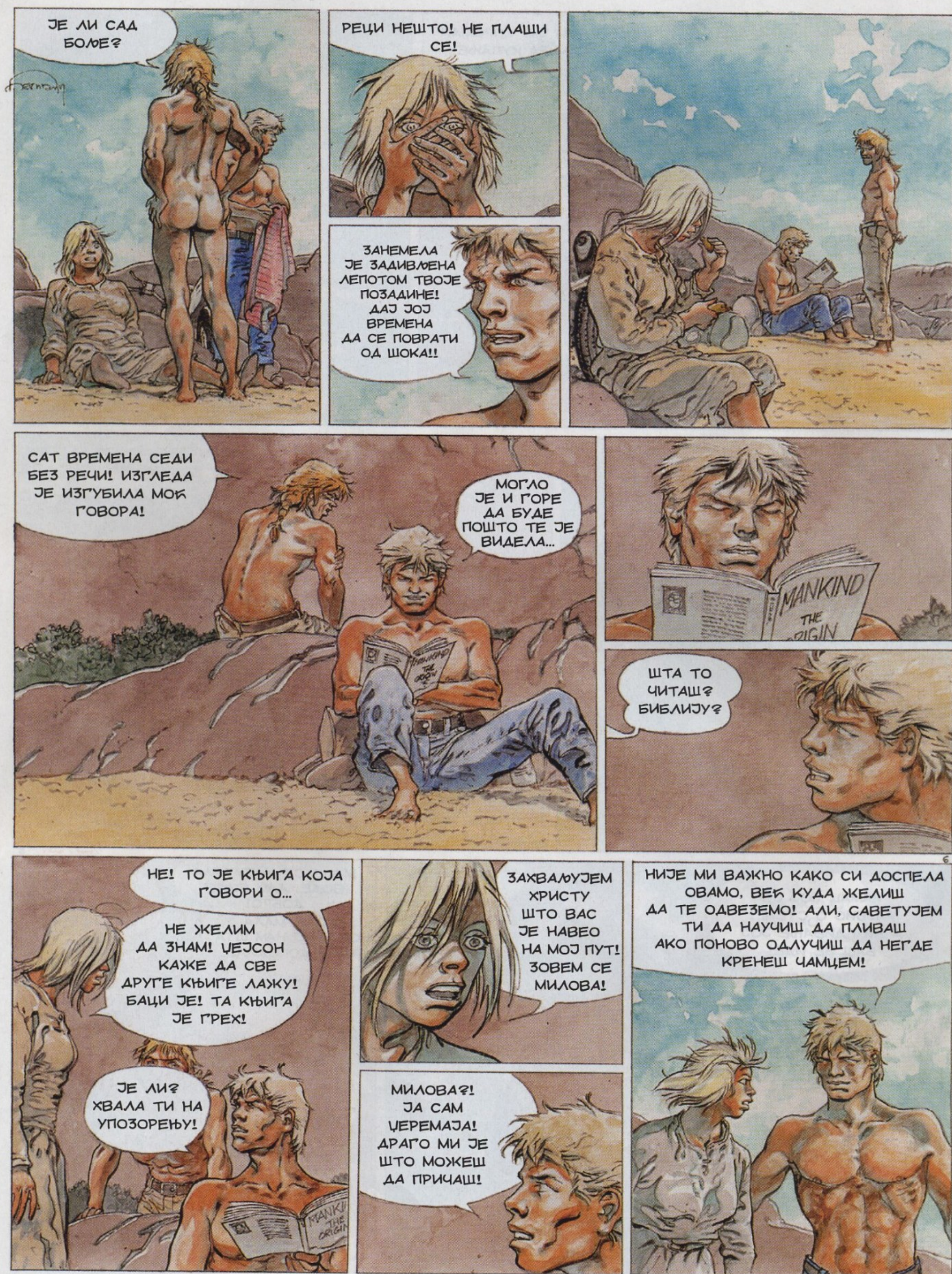

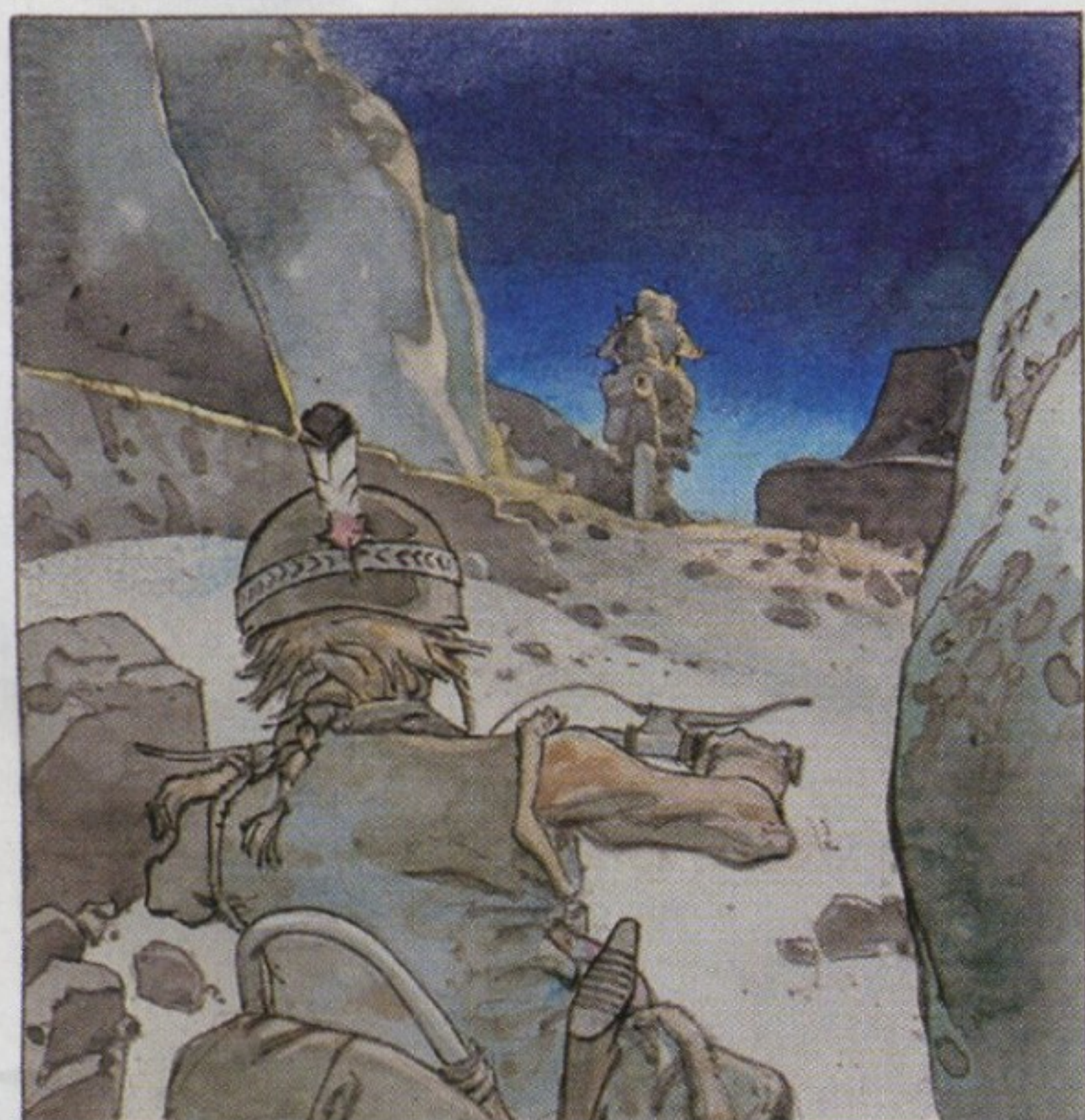
ЕНО! ПОРЕД
СТЕНЕ!

ГЛАС ЈЕ ЖЕНСКИ!
ДОБРО СЕ НАГУТАЛА
ВОДЕ!

КАКВО
ОДВРАТНО
ВРЕМЕ!

ЗАР МОРАШ ДА
ПУШИШ И ИСПОД
ЗАКЛОНА?

ИЗВИНИ!
НЕМОЈ ДА
КАЖЕШ
ЏЕЈСОНУ!

ТИ СИ
КРЕТЕН!

ДО ЂАВОЛА! УШЛА МИ
ЈЕ ВОДА У ЧИЗМУ!

ПА КАД ДРЖИШ
НОГЕ НА КИШИ!

МОГАО
СИ ДА
КАЖЕШ...

НИСАМ
ТВОЈА
ДАДИЉА!

НАЈЗАД ПРЕСТАЈЕ! НАЗИРЕ
СЕ КРАЈИЧАК ПЛАВОГ НЕБА!

НЕ МОЖЕМО ОДМАХ ДАЉЕ!
ИМА МНОГО БЛАТА,
ЗАГЛАВИЋЕМО СЕ...

А? ИМА ЈОШ НЕШТО!
ДОЋИ!

СЛЕДИЛА
НАС ЈЕ!

ОСЕЋАМ ДА ЋЕ
НАС НАТЕРАТИ
НА ШЕЋЉУ ПО
БЛАТУ! НИЈЕ
ЏУРА ЛУДА!

ДРХТИ! СЕДЕЛА ЈЕ
НА КИШИ! НЕ МОЖЕМО
ДА ЈЕ ОСТАВИМО!

РУБЕН...
ТУКИ ЋЕ
МЕ!

КО СУ
ТИ
СТРАНЦИ?

ЗАШТО НАМ ЈЕ
МИЛОВА ДОВЕЛА ТЕ
ЉУДЕ?

ДОЛАЗЕ ИЗ ЗЛИХ
ЗЕМАЉА... НЕКА СЕ
ТАМО И ВРАТЕ!

ОДЛАЗИТЕ!

ДОСТА!

ДОСТА!
МИР С ВАМА!

ЛЕПА СЛИКА! САД МИ ЈЕ
ЈАСНО ЗАШТО СИ
МАЗНУЛА ЧАМАЦ
ДА ЗЕРИШЕШ!

ТО ЈЕ
ЏЕЈСОН!

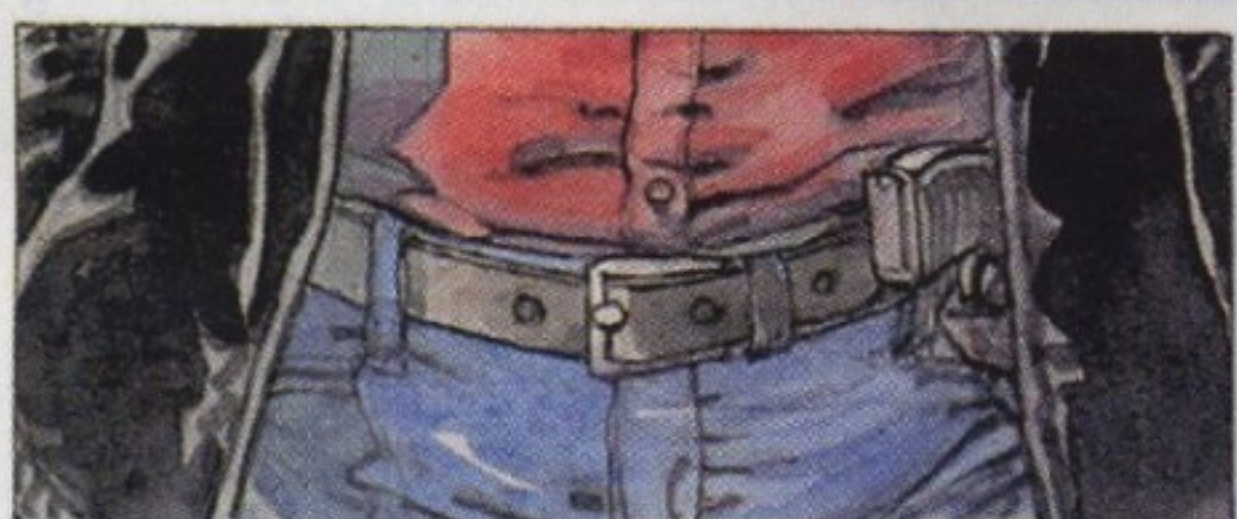
НЕ ПЛАШИТЕ СЕ! ОВДЕ ЋЕТЕ НАћи САМО
ДОБРЕ ЉУДЕ КОЈИ ЖЕЛЕ ДА ЖИВЕ ПРАТЕКИ
САМО ЈЕДНУ ИСТИНУ! ДАЛЕКО ОД ЗЛА
И СПОРАШЊЕГ СВЕТА!

МОРАМО ДА
РАЗГОВАРАМО,
МИЛОВА!

И ЈА
МОРАМ ДА
РАЗГОВАРАМ
С ТОБОМ,
МИЛОВА!

НИШТА
НЕЋЕШ ДА ЈОЈ
КАЖЕШ, РУБЕНЕ!
БОЉЕ ПОГЛЕДАЈ
ШТА СТРАНЦИ
ИМАЈУ ЗА
ПОЈАСОМ!

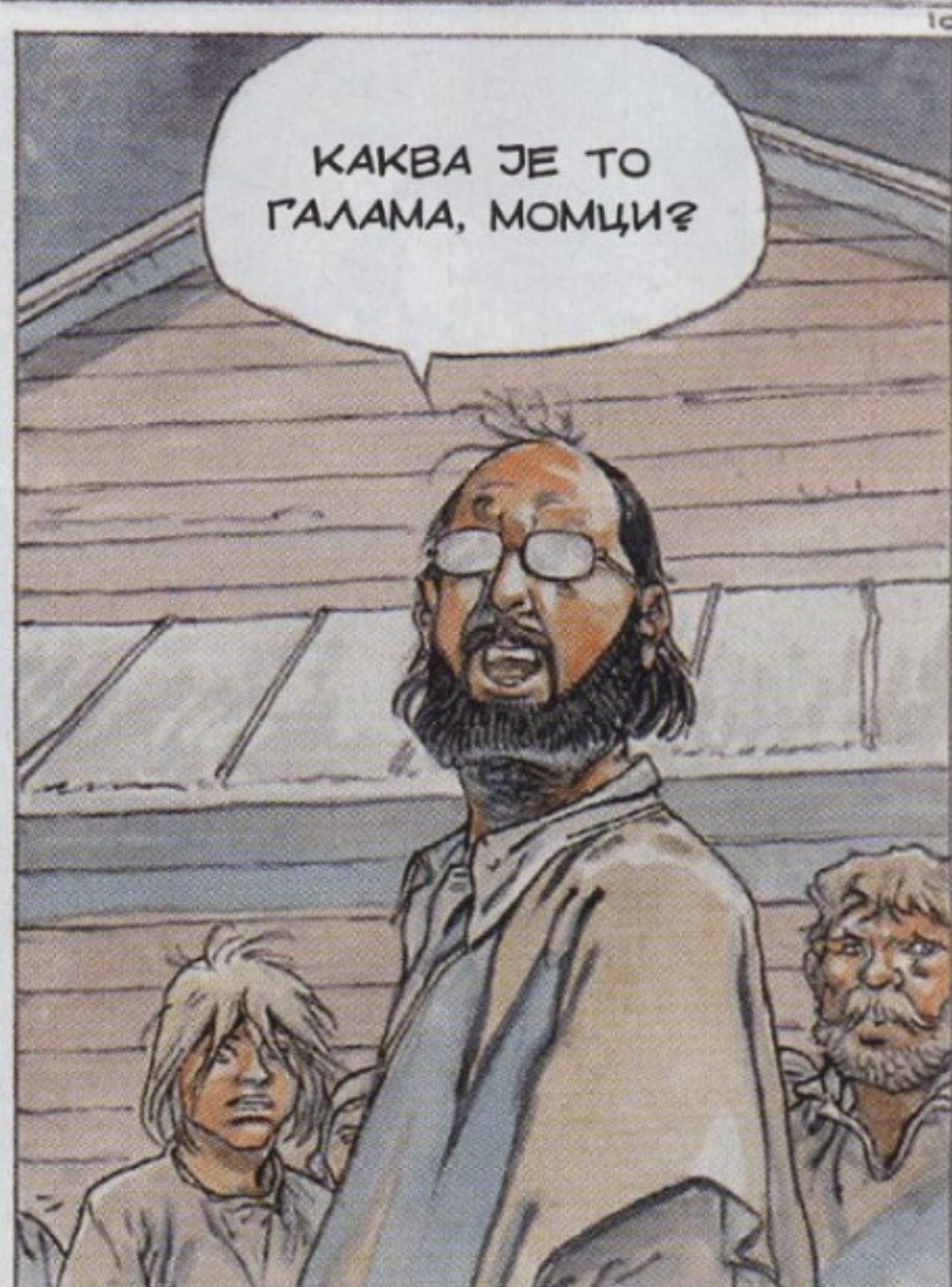
РУБЕНЕ, РАЗГОВАРАЈ СА
СЕСТРОМ, АЛИ ПАЖЉИВО!
ОВИ СТРАНЦИ НИСУ ДОШЛИ
ПЕШКЕ! НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ИХ
ЏЕЈСОН ЗАДРЖАТИ! ТРЕБА
НАМ ЊИХОВО ОРУЖЈЕ!

ЧЕКАЈ ДА
ЧУЈЕМО ШТА
ЋЕ МИЛОВА ДА
НАМ ИСПРИЧА!

МАЛО СУ НАМ ДВА ПИШТОЉА!
БОЉЕ ДА САЧЕКАМО ДА СЕ ТИМИ
И СЕМ ВРАТЕ!

НЕМА ИХ ВЕК
МЕСЕЦИМА, НЕ ЈАВЉАЈУ
СЕ... ДОСТА МИ ЈЕ
ЧЕКАЊА! И УТИШАЈ
СЕ! ПРИВУКИ ЋЕШ
ПАЖЊУ МАТОРАЦА!

КАКВА ЈЕ ТО
ГАЛАМА, МОМЦИ?

НИШТА, ГОСПОДАРУ!
СВЕ ЈЕ
У РЕДУ!

О ПАЦОВЕ
ОДВРАТНИ...
ЦРКНИ!

ОБУЗДАЈТЕ СЕ! НЕМОЈТЕ ИМ ДАТИ
ПОВОД ДА НАС ПРЕБИЈУ!

ЗНАШ ДА ФИЛ
ЈОШ НЕ МОЖЕ
ДА ХОДА!

ГАДОВИ!
СВЕ ИХ
МРЗИМ!

СТРПЉЕЊА!
ДОКИ ЂЕМО
ИМ ГЛАВЕ!

ЗАШТО СИ ОДЛУЧИО
ДА ОСТАНЕМО ОВДЕ, ЏЕР?

ЧУЈЕШ
ЛИ КИШУ КАКО ДОБУЈЕ?
МОТОРИМА НЕ БИСМО МОГЛИ
ПО ОВИМ ПАДИНАМА, А И ВИШЕ
ВОЛИМ ДА СПАВАМ У КРЕВЕТУ
НЕГО ПОД ШАТОРСКИМ
КРИЛОМ!

У ОВОЈ РУПИ
НЕМА НИЧЕГ
ЗА ПИЌЕ!

ИМА!
СОК ОД
ШАРГАРЕПЕ!

СОК ОД...

ИЗА ТЕБЕ ЈЕ
НА СТОЧИЌУ!

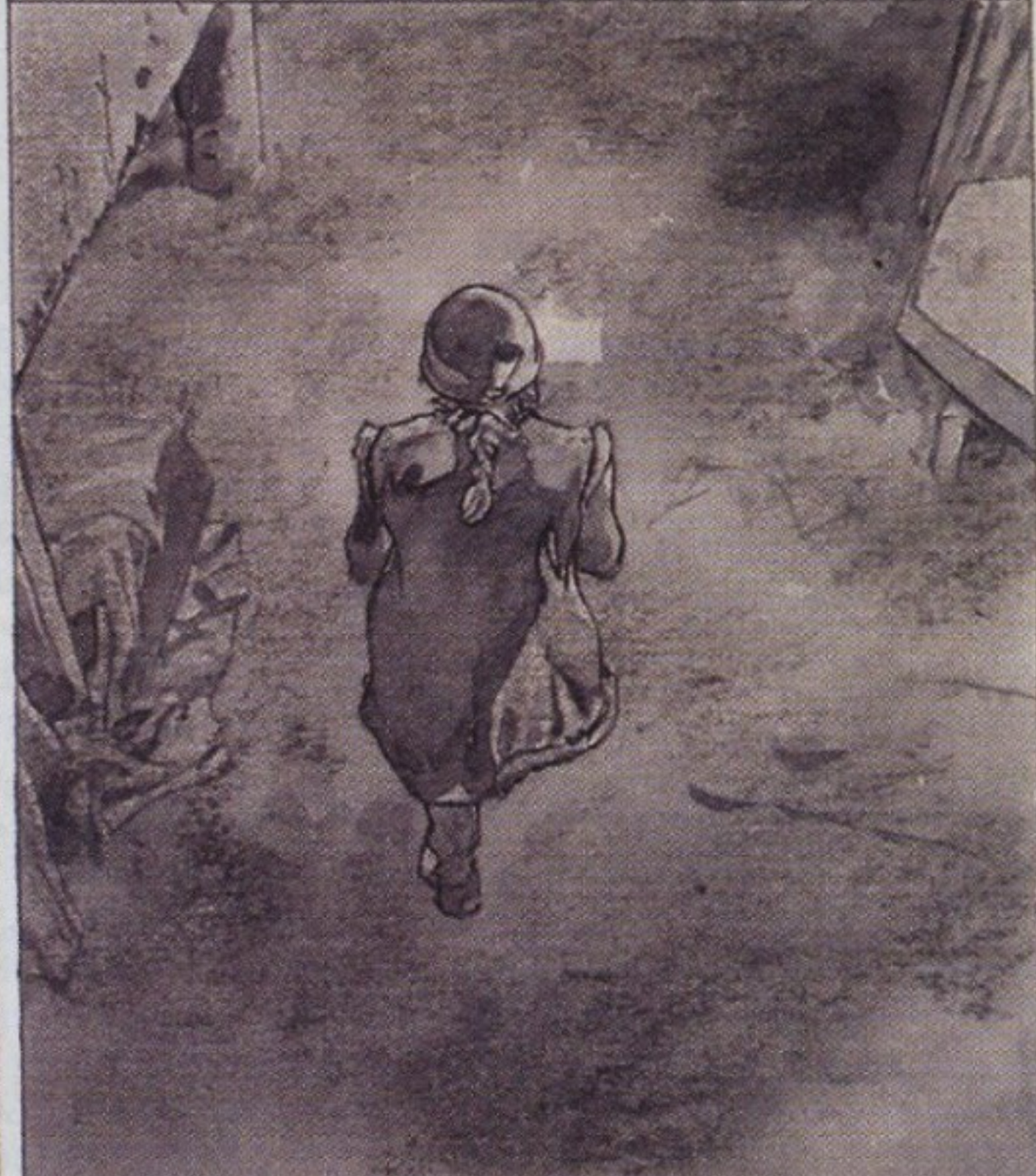
ИДЕМ
ДА ВИДИМ ЈЕ Л'
ОТВОРЕН НЕКИ
БАР!

ВИШЕ
НЕ ПАДА!

ПАЗИ КАКО ПРЕЛАЗИШ
УЛИЦУ! ВОЗЕ
КАО ЛУДИ!

НЕ БРИНИ,
КАЛЕ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

ВРАГА КИНА!

Како су настала имена земаља? Историчари и језикословци су о томе надугачко расправљали, али један енигматичар има друкчије објашњење. По њему, сва имена постају од неке давно изговорене реченице која се током векова мењала, стварајући анаграме. Ево неколико примера.

Викинзи су, као што се зна, још у средњем веку пловили до Исланда, Гренланда и Канаде, тамо су основали насеља и добили потомство које ништа није знало о својој постојбини. Једног дана, војсковођа Хогар Носталгични рекао је да млади викинзи не смеју да забораве своје коренове. Све их је укрцао у бродове и запловио натраг ка Европи. Кад су стигли до западне обале Скандинавије, стао је на палубу, показао у том правцу и драматично узвикнуо:

– ВАШ КОРЕН!

Шпанци су у петнаестом и шеснаестом веку доста ратовали по Европи. Позивали су и своје западне суседе да им се придруже, али ови су на сваки такав позив одговарали: О, ГЛУП РАТ! По томе је названа њихова држава, која никада није ратовала, мада је освојила велико колонијално царство.

Као што је Колумбо кренуо преко океана верујући да ће наћи Индију, тако је још је-

дан шпански морепловац, чије име нажалост није забележено, запловио у истом правцу решен да нађе Кину. Искрцао се у Средњој Америци и кад је видео ко ту живи, узвикнуо је: ВРАГА КИНА! Потом су истраживачи кренули на југ, у државу која је прва у Новом свету УВЕЛА ЦЕНЕ (дотле се трговало по принципу: “– Пошто је ово? – Кол’ко даш!”). На западној обали Јужне Америке открили су земљу у којој је сточарство било веома развијено, тако да су становници све што им треба добијали ОД КРАВЕ – млеко, месо, кожу, чак су од крављег вимена правили рукавице. Шпанце је интересовало злато, па је капетан послао неколико експедиција на крајњи југ континента. Кад су се вратиле, на његово питање има ли злата, одговор је гласио: НЕ, НИ ТРАГА! Тако је још једна држава добила име.

У другој латиноамеричкој држави, сељаци под вођством Панча Виље дигли су устанак против диктатуре генерала Дијаза, али у исто време Емилијано Запата је предводио побуњене Индијанце, па је за председника владе изабран Франсиско Мадеро, али га је са власти збацио Викторијано Уерта,

против кога је био Венустијано Каранса... и више се уопште није знало КО С КИМЕ ратује нити ко је на власти.

Један брод се спремао да оплови јужни врх Индије кад су морнари у даљини опазили групу малих острва. Предложили су капетану да отплове до њих, али је он сматрао да је то сувише ризично. Морнари су и даље наваљивали, на шта им је он одговорио:

– Децо, ја знам да СВАКА МЛАДОСТ ВРИ и чезне да открије нешто ново, али ја сам престар за авантуре. Наставићемо својим путем, а једног дана ВИ МЛАДИ отпловићете тамо и острва ће се назвати по вама.

Три данас независне државе јужно од Русије некада су биле под влашћу руске круне. Једна од њих, она око Кијева, сматра се за колевку руске државе, али откако су се цареви преселили на север, изгубили су интерес за њу, па су је у својим говорима увек помињали последњу, с речима И НА КРАЈУ... За другу од њих један цар је изненађено упитао: ЗАР И ЈУГ?, јер је дотле мислио да су све његове земље на северу или на истоку. За трећу, једном су се у Кишињеву састала три најугледнија бољара да се договоре како ће је назвати. Видећи да на челу трпезе се-

ди један раскошно одевен младић, први бољар упита:

– Ко је ОВАЈ МЛАДИ?

– То је губернатор ове покрајине – с поносом му одговори други бољар – а узгред је и мој син.

– И МОЈ ВЛАДА! – рече трећи бољар. – Његово царско величанство благоизволело је поставити мог сина за кнеза новгородског.

Утом наиђе конобар да их пита шта желе за вечеру. Први бољар погледа своје суседе и рече:

– Признаћу вам ДА ЈА ВОЛИМ за вечеру да поједем целог вола на ражњу.

– И ја! И ја! – повикаше одмах друга двојица. И окрећући се конобару, сва тројица повикаше у хор:

– ДАЈ МИ ВОЛА!

После тога било је јасно како ће се звати јужна покрајина ■

Иван Клајн

РЕШЕЊА: Норвешка, Португал, Никарагва, Венецуела, Еквадор, Аргентина, Мексико, Мадридска острва (Мадрид), Украјина, Грузија, Молдавија (4 пута).

Dokle da ti ja čuvam džeparac?

Drugari, od sada možete i vi da štedite!

I mnogo više od toga!

Dodite i pogledajte uzbudljivu izložbu „Džinovi Patagonije“ u Impuls Holu u Beogradu, od 19. juna 2009. godine, čiji je Raiffeisen banka generalni pokrovitelj. Ako si stvarno maštovit, u okviru Raiffeisen crtaonice na izložbi, možeš učestvovati na velikom nagradnom likovnom konkursu.

Roditelji, redovnim uplatama malog mesečnog iznosa na Štedni plan svog deteta, obezbedićete mu sigurnu budućnost i kvalitetno školovanje.

Dečija štednja

Štednja raste s tobom.

**Raiffeisen
BANK**

Vaša sigurna perspektiva

Besplatan broj za informacije

0800 - 111 - 000

www.raiffeisenbank.rs

ЕНИГМАТИКА

БИЉНИ АНАГРАМ

МА, НОСИ
БОЉИ ЛЕК...
него апотека,
за некога је само
обичан коров ■

ПАСИЈАНС

Л	Е	М	У	Р
Т	А	П	И	Р
К	О	Ј	О	Т

Како доћи од ЛЕМУРА
преко ТАПИРА до
КОЈОТА?

Једноставно – све
мењајући по **једно** слово
у претходној речи
и анаграмирајући слова.
Речи могу бити само
заједничке именице
у номинативу јединине ■

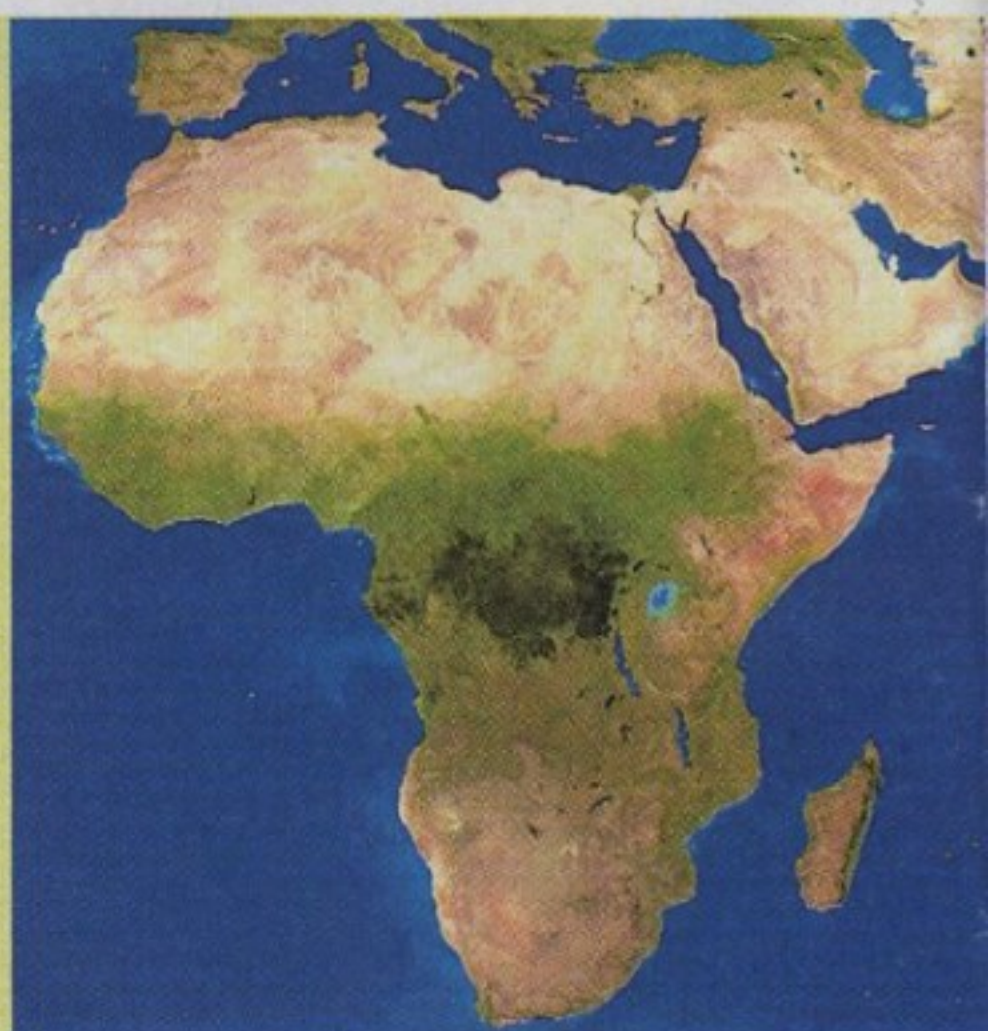
АЗБУЧНА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7		8	
9										10
11								12		
13									14	
15							16			
17										
18										19
20						21			22	
23					24					
25			26							
27							28			
		29								
30										
31							32			
	33									
34										
35										
36										

НАСТАВИТЕ НИЗ!

ЧАД
СУДАН
ЗИМБАБВЕ
НАМИБИЈА
ЕТИОПИЈА

Који појам наставља горњи низ:
БУРКИНА ФАСО, ЕГИПАТ,
ЕРИТРЕЈА, МОЗАМБИК,
МАУРИТАНИЈА, ОБАЛА
СЛОНОВАЧЕ или ТАНЗАНИЈА? ■

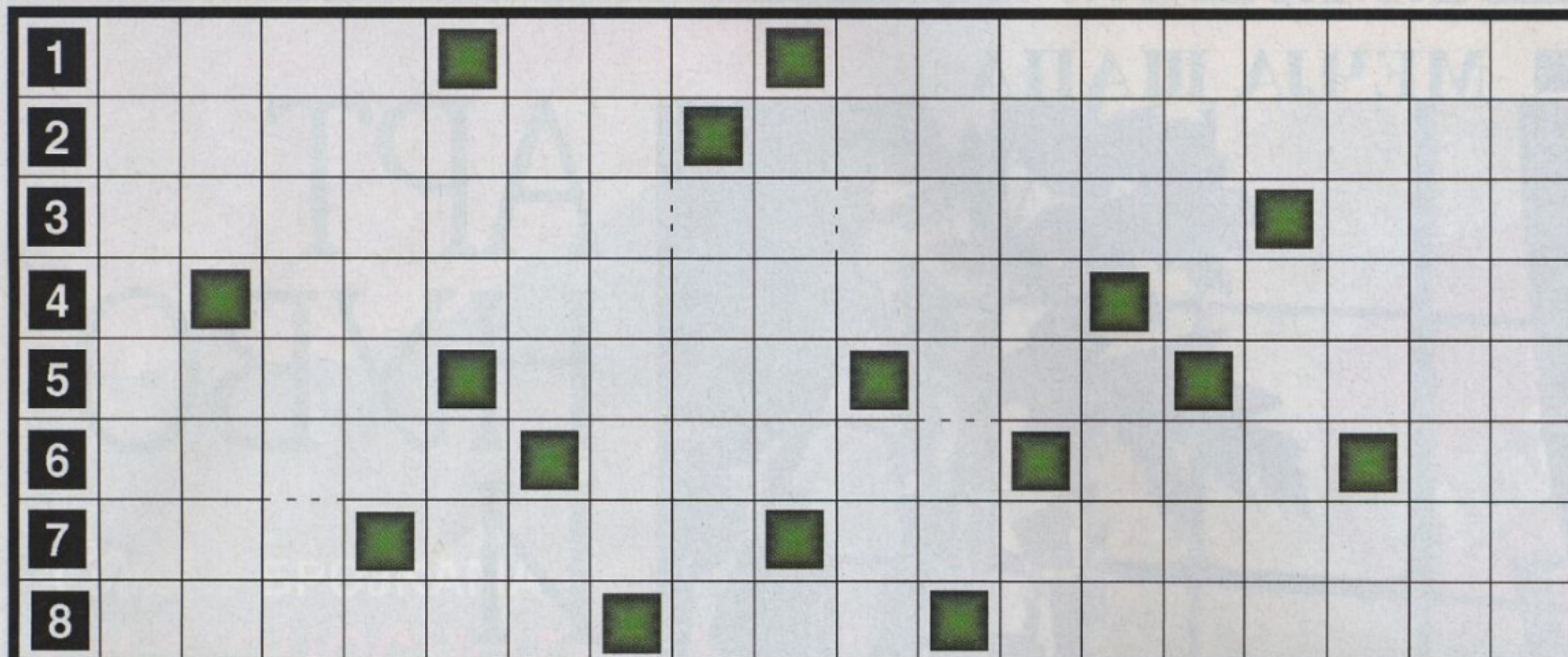
Слова су сложена азбучним редом. Склопите речи и упишите их
у укрштеницу.

Водоравно: 9. АГЕИКПРРУ, 11. АИМНООР, 12. ИТ, 13. АЗИИОРРТ,
15. АААНСТ, 16. АДР, 17. АВЕИМННО, 18. ААБИЈНОРЦ, 20. АИРТ,
21. ОР, 22. ГШ, 23. АЕЗ, 24. АААМРС, 25. АГ, 26. ААКОСТТ,
27. ИМООТ, 28. ААМН, 29. ИРС, 30. ДИИСТ, 31. АОЋ, 33. ИКНН,
34. АО, 35. СТ, 36. ИПРСТ ■

Усправно: 1. АБВГГЕИНООРРЋ
(слика), 2. АААЕЗИММРТ,
3. ААЗМООРТ, 4. АИИЈНОР,
5. ААИКНР, 6. ИННООССТУ,
7. АПТ, 8. РТ, 10. ДИН, 12. АИРЦ,
14. АААГМНР, 16. АВИМНР,
19. ААКШ, 21. АЕИИНССТТ,
22. ААТ, 24. ИОСТ, 26. ИНООР,
29. ААДКР, 32. ИСТ, 33. ОП ■

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

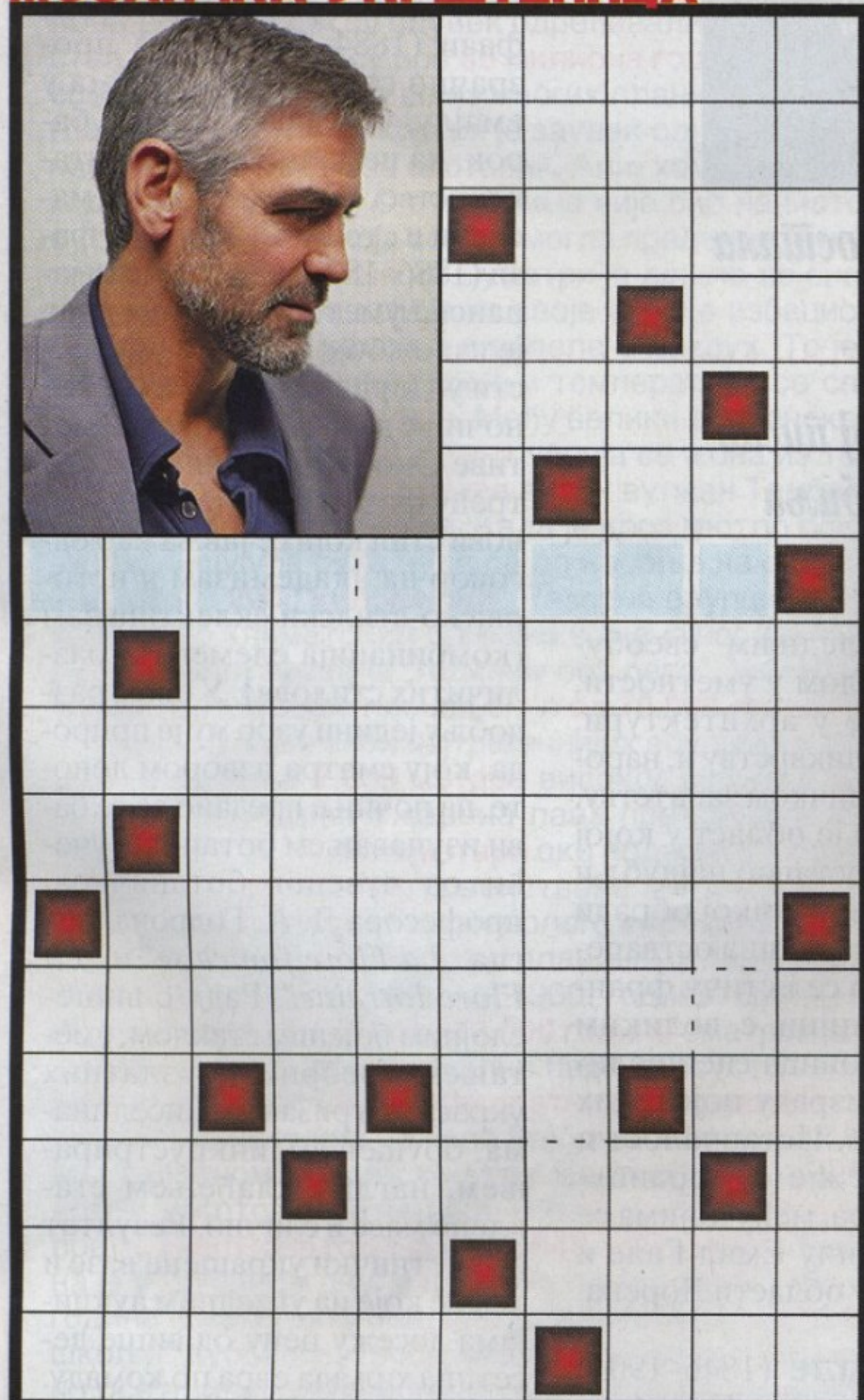
Ову укрштеницу водоравно решавајте као класичну а усправно као мозаичку.

ВОДОРАВНО: 1. Масноћа – Грчко слово – Савез политичких партија (мн.), 2. Пристанак владе код именовања новог амбасадора – Тобожњи лекар, 3. Спорт на води (слика) – Црногорско коло, 4. Други самогласник – Остављати јак утисак – Група од девет музичара, 5. Италијанска глумица Моника – Драма Хенрика Ибзена – Ходати – Име загребачке певачице Новак, 6. Везник: или – Душезни потрес – Гомила, хрпа – 10. и 28. слово азбуке, 7. Повишена нота „Ц” – Тежина робе без амбалаже – Седам мушкараца, 8. Закуп земљишта – Кончић – Пречник пушчане цеви ■

УСПРАВНО: АГЕ, АРСИЋ, ДК, ЕА, ЕРОТИЧАР, ЕСТ, ИБ, ИКОНА, ИЛИН, ИЛИР, ИНД, ИРМА, ЈАРЕБИЦА, КАДА, КАЊОН, ЛИЦ, МАЈЕВИЦА, МЕП, НАВАР, НОРТОН, ОГАРИ, ОДАТИ СЕ, ПОЛ, СНЕНОСТ, СРДИТИ СЕ, ТЕРМИТ, ЦЕ ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У означена поља упишите име и презиме глумца са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

АКТИВА, АМА, АМИ, БАЦАКАТИ СЕ, БОСНА, БРАМАНИЗАМ, ЕЛ, ЕЛИСА, ЕРОС, ЗБРКА, ИВ, ИСПЛАНИРАТИ, ИСТ, КЕА, КИ, КРАТАК, ЛИСТ, ЛОВ, МАРАМИЦА, МЗ, МИЦАТИ СЕ, МОТОР, НАДАРИТИ, НАНИЗАТИ, НАРВИК, НАТИРАТИ, НИСКО, ОБРВА, ОЕ, ОКНО, ОР, ОУ, РИНГ, РАГУЗА, РМАНАЦ, САН, СВИ, ТИ, ТРИ, ТРК, УМИРИТИ СЕ, ЏАБА, ЏАМАДАН ■

АНАГРАМ

ДЕСЕРТН(У) „КУЛУ” ОДАЛО... посебно „паковање” ■

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

АРТ НУВО И ЕМИЛ ГАЛЕ

Емил Гале
са својом мечјом шапом
пored прозора

*Како је нејознајћа циновска биљка постојала
прејознајљив модел за низ успешно
осликаних ваза чувеној француској
стаклара Емила Галеа и шта је о њој писао
наш уважени познавалац лековитих биља
Риста Госиушки*

У Аустрији се назива сецесија, у Немачкој југенд стил, у Француској арт нуво, у Енглеској либерти стил. Почиње око 1890. и траје непуних двадесет година. Настаје као одговор уметника на снажан индустријски развој у другој половини деветнаестог века. С једне стране је омиљен и прихваћен, с друге критикован и ниподаштан. Називају га по-модна појава у културном животу, пакао орнаментална, снобовска уметност, декаденција уметности, линеарна уметност која води у аистирактно, или божанска бесмислица, које се нико од учесника не треба стидасти и кајати. Мада и данас изазива полемике међу историчарима уметности, ипак може да се

сматра последњим свеобухватним стилем у уметности, а огледао се у архитектури, скулптури, сликарству и, нарочито, у уметничком занатству.

Занатство је област у којој је овај стил оставио најдубљи печат, а у уметничкој обради стакла даје најлепша остварења. Посебно се истичу француски уметници с великим бројем радионица специјализованих за израду појединих врста стакла. Истанчаност и склад обележје су француских стаклара, међу којима се посебно истичу Емил Гале и град Нанси у области Лорена.

Емил Гале (1846–1904) рођен је у Нансију. Након завршеног лицаја путује и изучава моделовање керамике,

фајанса и стакларство. По повратку у завичај отвара радионицу где ради на стаклу и постаје највећи уметнички стаклар свих времена. У првој фази (1884–1886) ради прозрано стакло са украсима у емајлу, угледа се на рани барок, на немачко и чешко стакларство, а предмети су му масивни и „тешки”. У другој фази (1886–1890) надахнује га јапанска уметност (одушевљен је изложбом јапанске уметности у Паризу 1886) и за украсе почиње да користи цветне мотиве. Око 1890. године улази у трећу фазу и опредељује се за нови стил који се јавља као одговор на академизам и историјско-стилски еклектицизам (комбинација елемената различитих стилова). У овом раздобљу једини узор му је природа, коју сматра извором лепоте, па почиње предано да се бави изучавањем ботанике, учећи од чувеног ботаничара, професора Д. А. Годрона, писца „La Flore française” и „La Flore lorraine”. Ради с вишеслојним бојеним стаклом, уметањем сребрних и златних украса, нагризањем киселинама, брушењем, инкрустирањем, наглим хлађењем стаклене масе и слично. Резултат су уметнички украшене вазе и лампе које на угледним аукцијама досежу цену од више десетина хиљада евра по комаду.

Омиљени мотиви су му биљке из околине тако да слободно време користи у шетњи

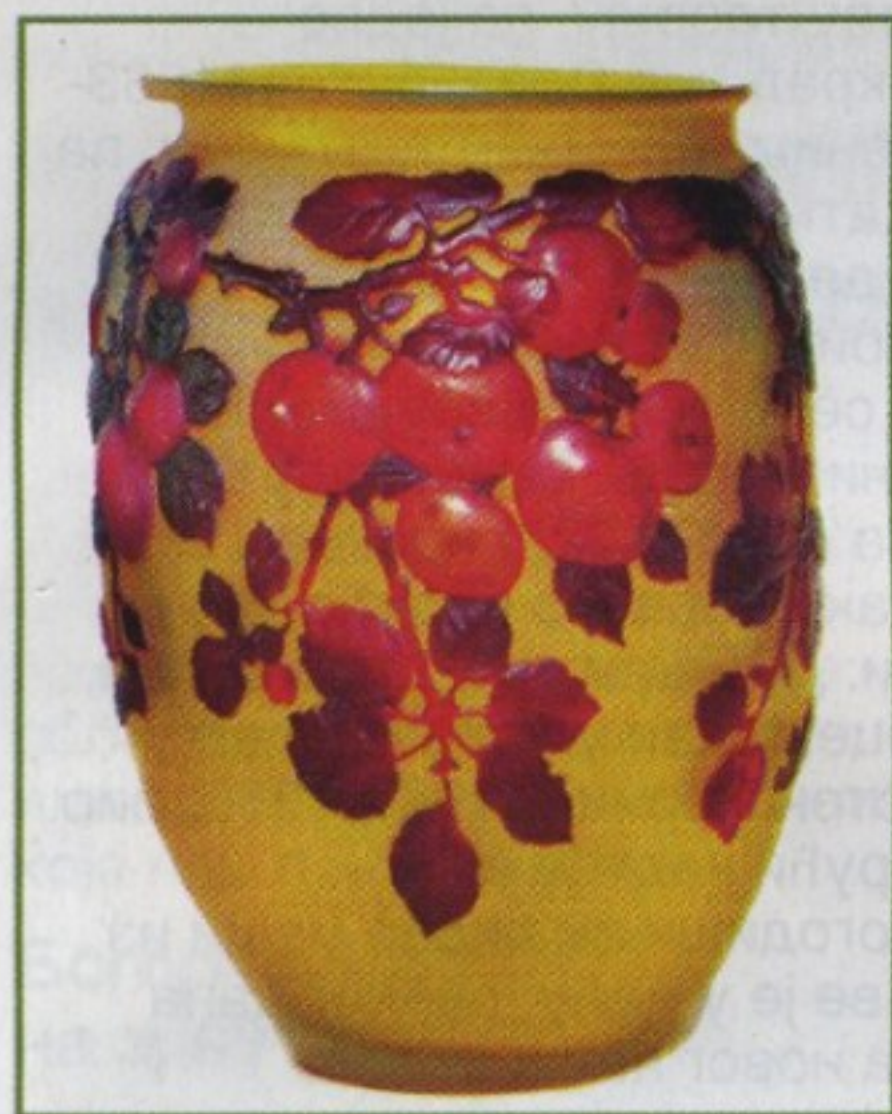

Heracleum sphondylium – листи
мечје шаје

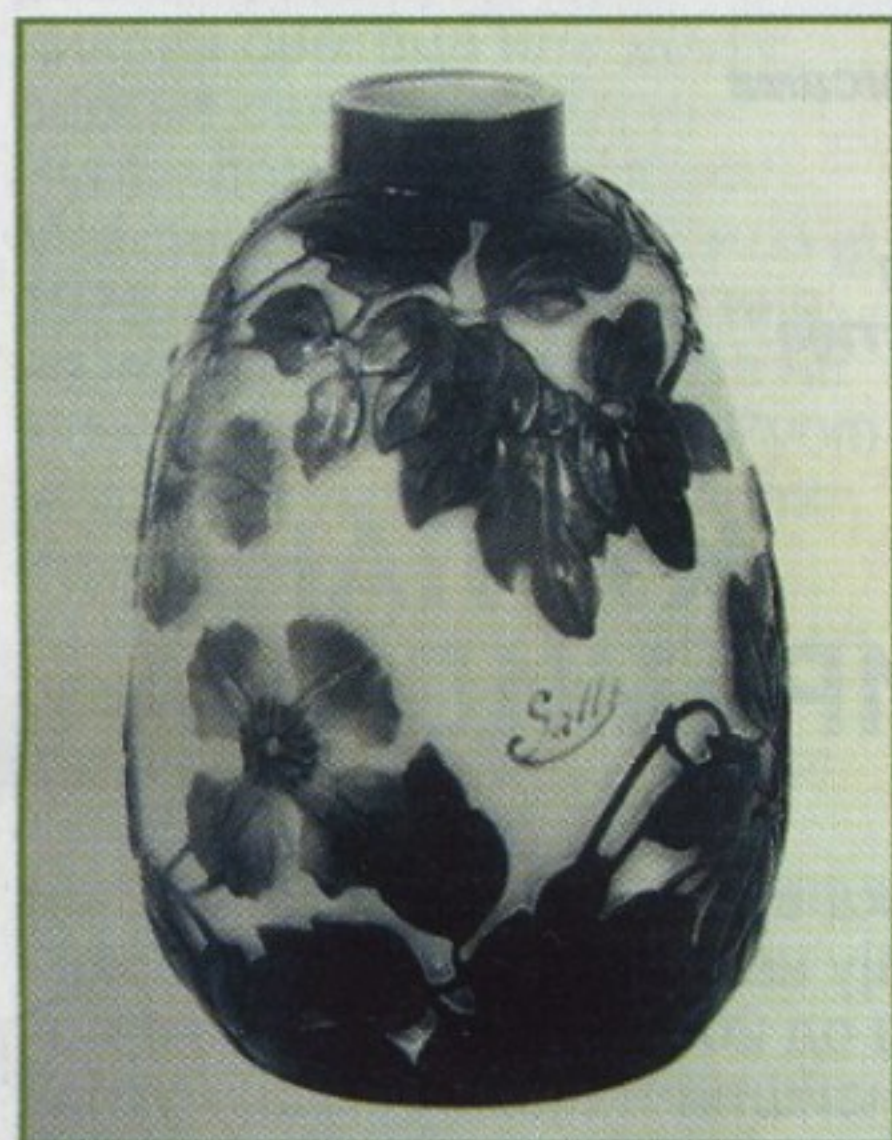

Citrus aurantium – ђоморанџа

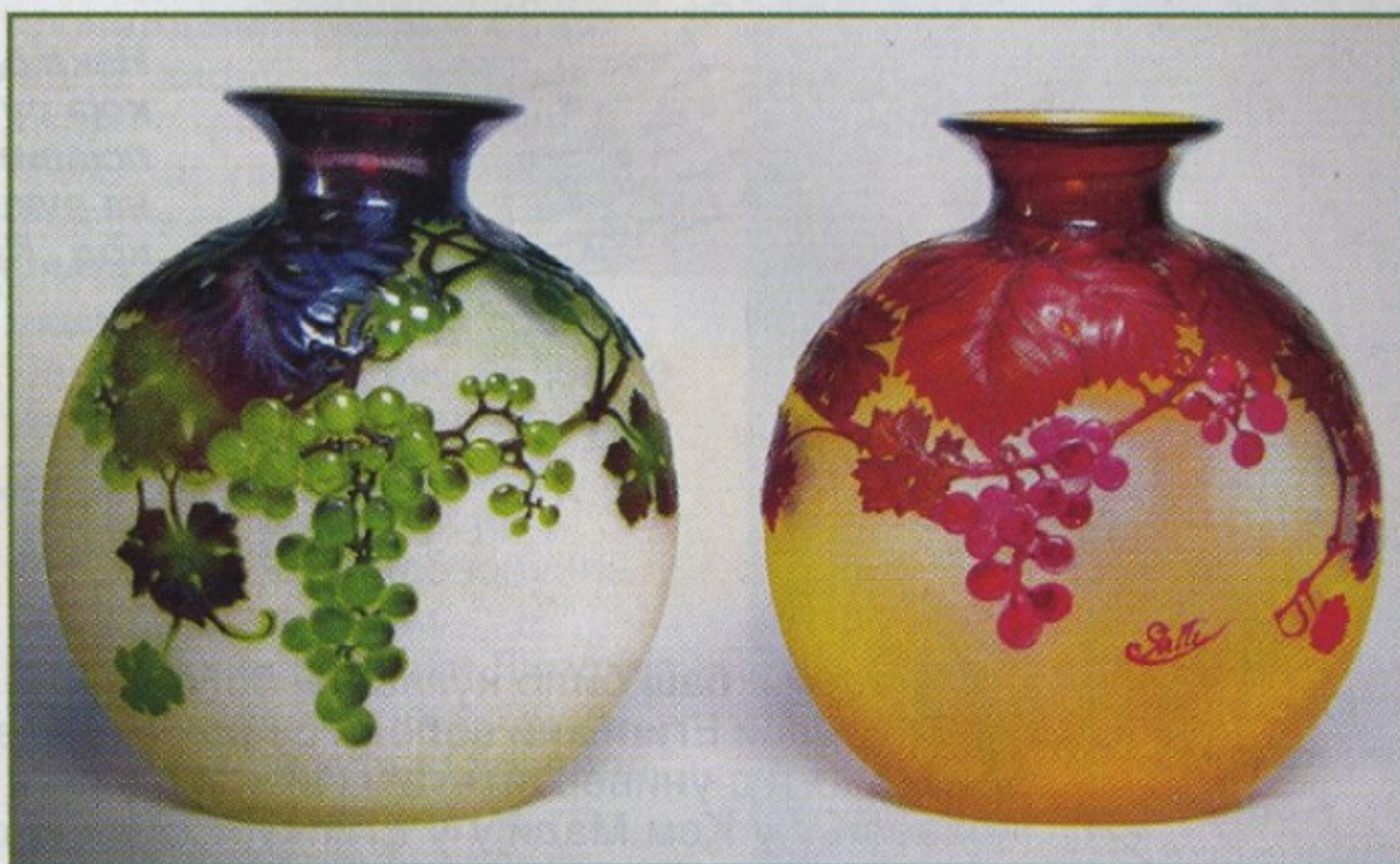

Malus – јабука

Clematis – ђавиџ

коју никад раније није видео. Необично му се допала и, без обзира на страх, биљку је по-нео, успешно се вратио у радионицу и показао је Емилу Галеу. Он је ставља у атеље поред прозора, а пријатељ га фотографише за успомену. Фотографија постаје једна од најпрепознатљивијих и најпознатијих Галеових слика, а биљка модел за низ успешних ваза. Нема писаних података о научном називу ове биљке, али гледајући фотографију може се препознати мечја шапа (*Heracleum sphondylium*) или, мо-

Vitis vinifera – винова лоза

природом, препознајући и сакупљајући узорке биља за своје украсе. Ту су најобичније баштенске лале, перунике, зумбули, орхидеје, божури, али и неке ређе врсте попут љиљана, орлових ноктију, потом јаребика, ружа, павит... Међу њима је и једна од најтајанственијих, за коју је везана следећа истинита прича.

Једном приликом Галеов главни дизајнер Есто, тражећи ретко биље, зашао је мало дубље у шуму и схватио да се изгубио. У једном тренутку нашао се испред џиновске непознате биљке (по његовом опису око три метра високе)

жда, њена џиновска сродница (*Heracleum mantegazzianum*), ако је Естоов опис веродостојан и ако због страха није преувеличао њену висину.

Латински назив биљке потиче од античког јунака Херакла, претпоставља се због крупног раста биљке. Мечја шапа је непријатног мириса, израсте до 1,5 метара (*Heracleum mantegazzianum* и до четири метра), има усправну ребрасту и шупљу стабљику. Листови су перасто дељени на 3-5 несиметричних режњева, по ободу грубо назубљених. Расте на ливадама, у

шикарама, у густим и влажним шумама, поред планинских потока.

У народној медицини употребљавао се корен мечје шапе – *Heraclei radix*, а ређе надземни део биљке – *Heraclei herba* (*Herba Brancae ursinae*). Садржи фурукумарине (бергаптен, изобергаптен, пимпинелин, изопимпинелин, спондин), етарско уље и стероле. Тридесетих година прошлог века уважени познавалац лековитог биља доктор Риста Гостушки у својим књигама наводи „...ова биљка била је раније уџо-требљавана као средство које убија црве у мозгу и за ђвљење неке врсте ђива, ђротив болести слезине и сушења нерава. Данас се она ђрмењује са великим успехом код људи код којих је настуџила џолна слабост било услед нервозе, било услед ђремора и истушено-сти. Уџотребљава се као џечан зџустак у дози од 1-2 грама дневно. Или као алкохолни расо у дози џо 20-30 каџлица два џуџа дневно...”

Данас су ретки случајеви употребе мечје шапе, нити се

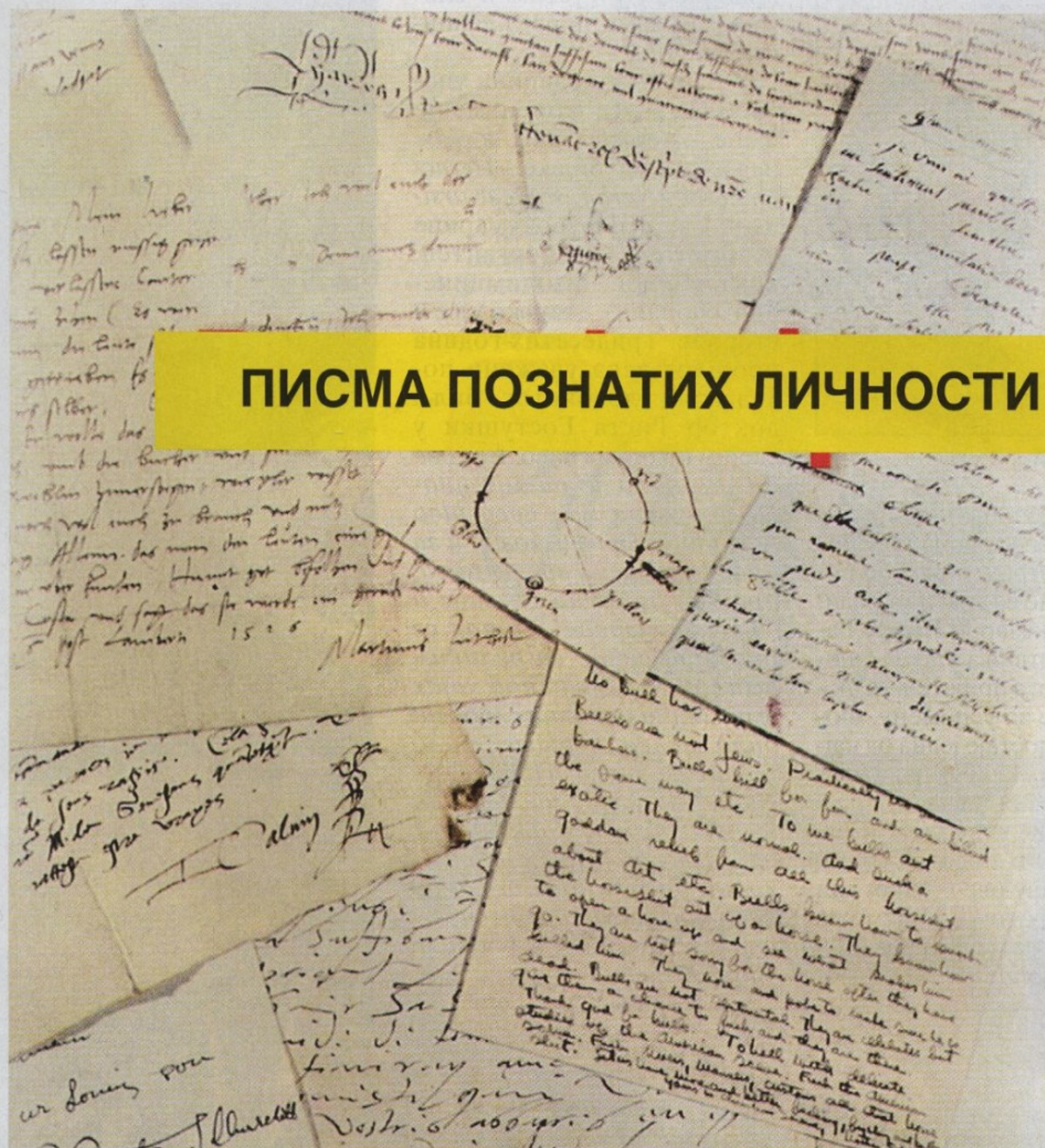

је проглашена за најштетнију и најотровнију биљку 2008. године с препоруком за њено искорењавање.

Своју потпуну посвећеност биљним украсима Гале потврђује и својим потписима. Наиме, сваки комад његовог стакла потписан је аутентичном сигнатуром. Потписи су разноврсни, а неки су и саставни део приказане биљне композиције, а ови које приказујемо украшавају највредније Галеове предмете ■

Славољуб Тасић

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

ПИСМА ПОЗНАТИХ ЛИЧНОСТИ

Када се помисли на неку потрагу за благом, ретко коме ће пасти на памет да она може да заврши у вешерници једног сутерена. Управо то догодило се Сузани Морис из аукцијске куће „Кристи’с“, која је у једном подруму преправљеном у вешерај нашла највећу приватну збирку писама познатих историјских личности. Више од хиљаду таквих драгоцености је у својој кући у Лозани (Швајцарска) сакупио аустријски колекционар Албин Шрам, који је умро 2005. године. Ово благо потом је изнето на аукцију. У њему је, на пример, једно писмо Исака Њутна (1642-1727) са све цртежом који појашњава неку његову теорију, па једно енглеске краљице Елизабете I (1533-1603) с њеним огромним потписом, па једно Махатме Гандија (1869-1948) написано деветнаест дана пре његовог убиства... Има и писанија у којима су се аутори препуштали романтичним осећањима, попут Наполеона (1769-1821) који се 1795. године овако обратио будућој жени Жозефини: „Шаљем ти три пољупца, један у срце, један у уста и један у очи.“ Винстон Черчил (1874-1965) био је много крући када је као шеснаестогодишњак писао мајци из колеца „Све је у реду, сваког дана доста тога новог научим“ ■

Нека од писама која су се појавила на аукцији код „Кристија“

ИЗАЗОВ ЗА ОДВАЖНЕ

Годишње такмичење познато под називом Таф Бој Челинц (у слободном преводу изазов за одважне), не само да је једно је од најнеобичнијих у свету, него и једно од најтежих, јер осим велике издржљивости захтева изузетну спретност и психолошку припремљеност.

Ове године трка је одржана у близини Вулверхемптона у Енглеској. Учесници (мушкарци и жене) били су обавезни да трче по леденом блату и с препрекама од бодљикаве жице и ватре, при чему је, као и увек, било доста озбиљних повреда. Занимљиво је да приход од ове приредбе иде у добротворне сврхе, односно у Фонд за жртве несрећних случајева ■

КУГЛАЊЕ ПОД ПИРАМИДАМА

Да ли је баш било куглање, боћање или нека врста мини голфа, тек - и древни Египћани волели су да се забављају на овај начин. Група археолога с универзитета у Пизи и Месини још од 2002. године ради на ископавању у Ком Мадиду у Египту. Недавно су наишли на једну чудну углачану писту из 3. века пре нове ере, преко које иде канал дубок 10 и широк 20 см. На његовој половини налази се један квадратни отвор стране 12 см у којем се налази посуда од теракоте. На писти су нађене и две углачане камене лопте: једна је пречника канала по којем може да се котрља, а друга пречника да може да упадне у квадратни отвор. Очигледно да су служиле за неку игру на овом простору. Игра се највероватније играла удвоје а састојала се у томе да играч с већом лоптом, бацивши је дуж канала, блокира пролаз мање лопте коју баца противник, спречавајући га да је убади у рупу. То је само претпоставка, али игра је сигурно служила за вежбање спретности и покрета ■

СКУПОЋА У ФРАНЦУСКОЈ

А ЕВО ШТА ЈЕ И КОЛИКО ВРЕДЕЛО ПРЕ ОКО 200 ГОДИНА:

● Наставник у школи зарађивао је само **150 франака** годишње. Учење читања, писања и рачунања с приватним професором плаћало се **3,5 франака** месечно по ђаку, а двоструко више за потпуно образовање, које је укључивало и историју и веронауку.

● Једна вечера за 150 дама коштала је Паолину Бонапарте **3600 франака**, док је за хладну закуску с исто толико мушкараца било довољно **1500 франака**.

● Један Паолинин паж зарађивао је годишње нешто мање од **700 франака**, колико је био плаћен и диригент оркестра по једном балу у њеном замку у Нејиу.

● Пол је утицао на зараду, па је тако у једној ткачници мушкарац зарађивао **два франка** дневно, жена **60 сантима**, а дете **53 сантима**.

● Супа прављена за сиротињу коштала је **четири сантима** по тањиру, а с **једним франком** могло је да се купи туце јаја. С **1,2 франка** могао је да се купи килограм свињског меса, док је литар вина изискивао трошак од **25 сантима**.

После велике револуције 1789. године, Француска је почела да пролази кроз тешко раздобље обележено галопирајућом инфлацијом. Године 1794. једна пинта вина (мало мање од једног литра) коштала је десет пута више него 1789. Када је Наполеон, цар Француске од 1804. до 1814, преузео власт, прилике су постале нешто боље, пре свега због освајања нових подручја. Наметање плаћања пореза окупираним европским земљама нагло је напунило државне касе. Највећи број представника старог режима током Наполеонове владавине завршио је на просјачком штапу, док су највећу корист извукли чланови његове породице. Бонапарте су били скромног порекла, али су доживели невероватан успон како на друштвеној лествици, тако и у материјалном смислу. На пример, Наполеон је 1808. године објавио да ће његова 28-годишња сестра Паолина постати власница имања у Нејиу, те да ће добијати ренту од 600 хиљада франака годишње (која је брзо потом увећана на милион и по). Уређујући своју нову кућу, Паолина је потрошила невероватне суме новца, али јој је брат приликом приређивања славља поставио неке границе у трошковима, забринут да не створи лош утисак о себи: за вечеру којој ће присуствовати 150 дама, на сладоледе није смело да се потроши више од 1200 франака. После Француске револуције, уз постојећи новац „луј“, почела је да се појављује и „француска лира“, која је од 1793. године била подељена на десете и стоте делове а потом замењена „франком“ који је постао званична валута од 1795. године ■

З.М.

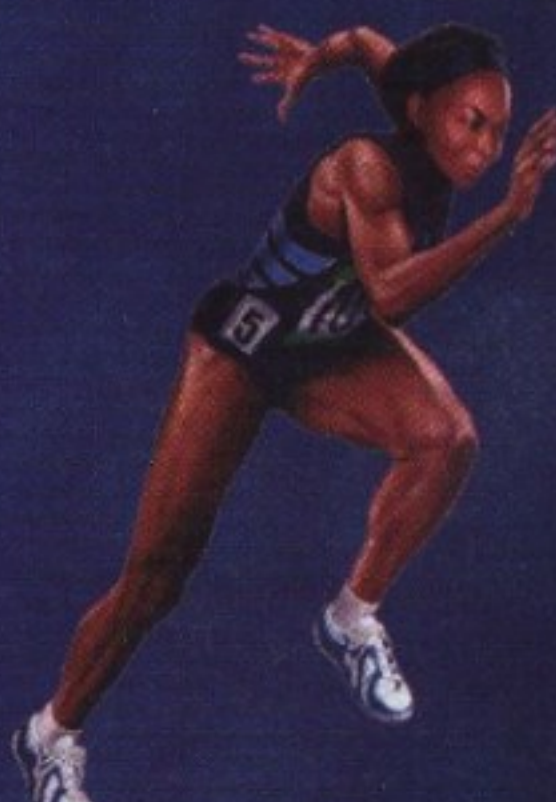
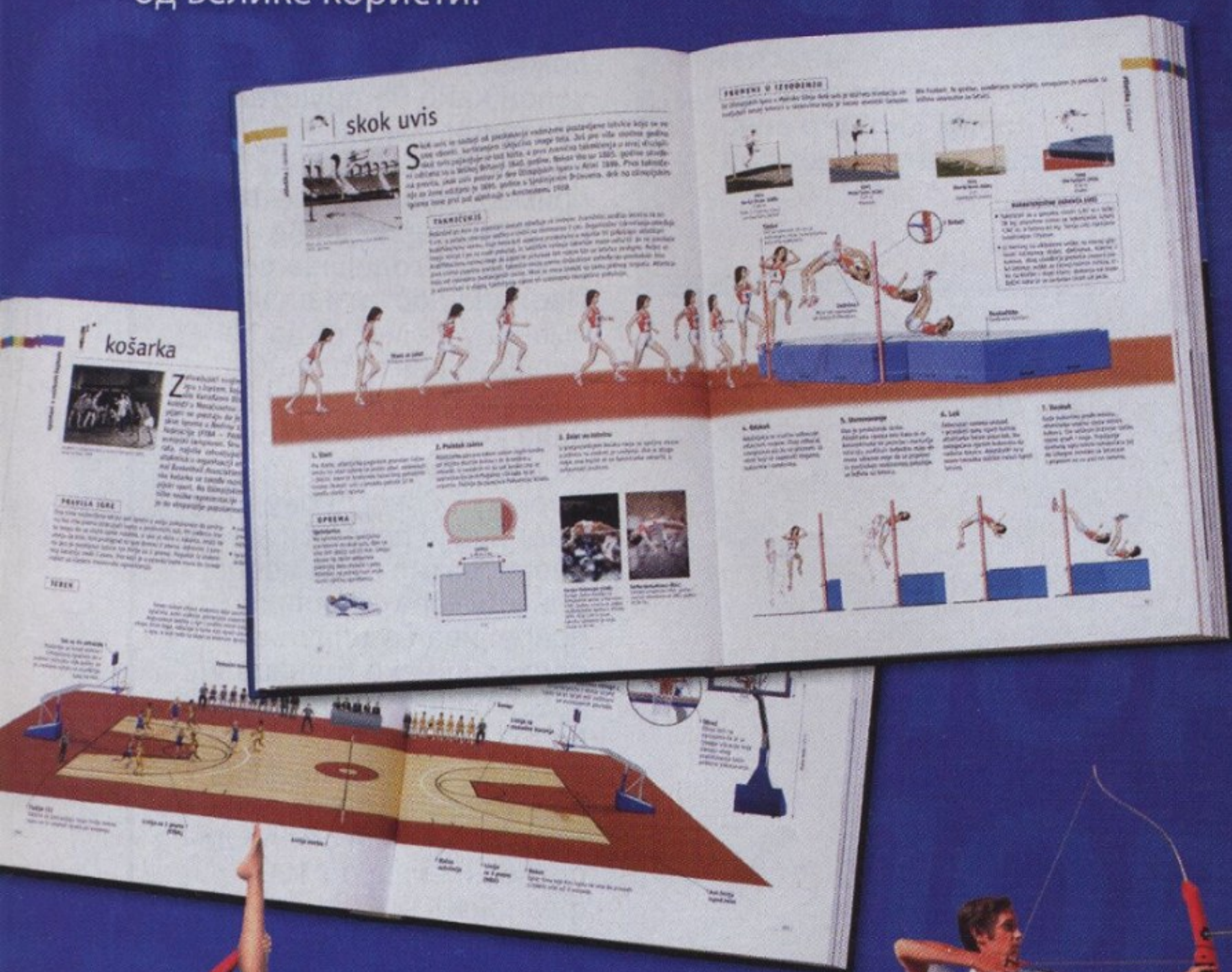
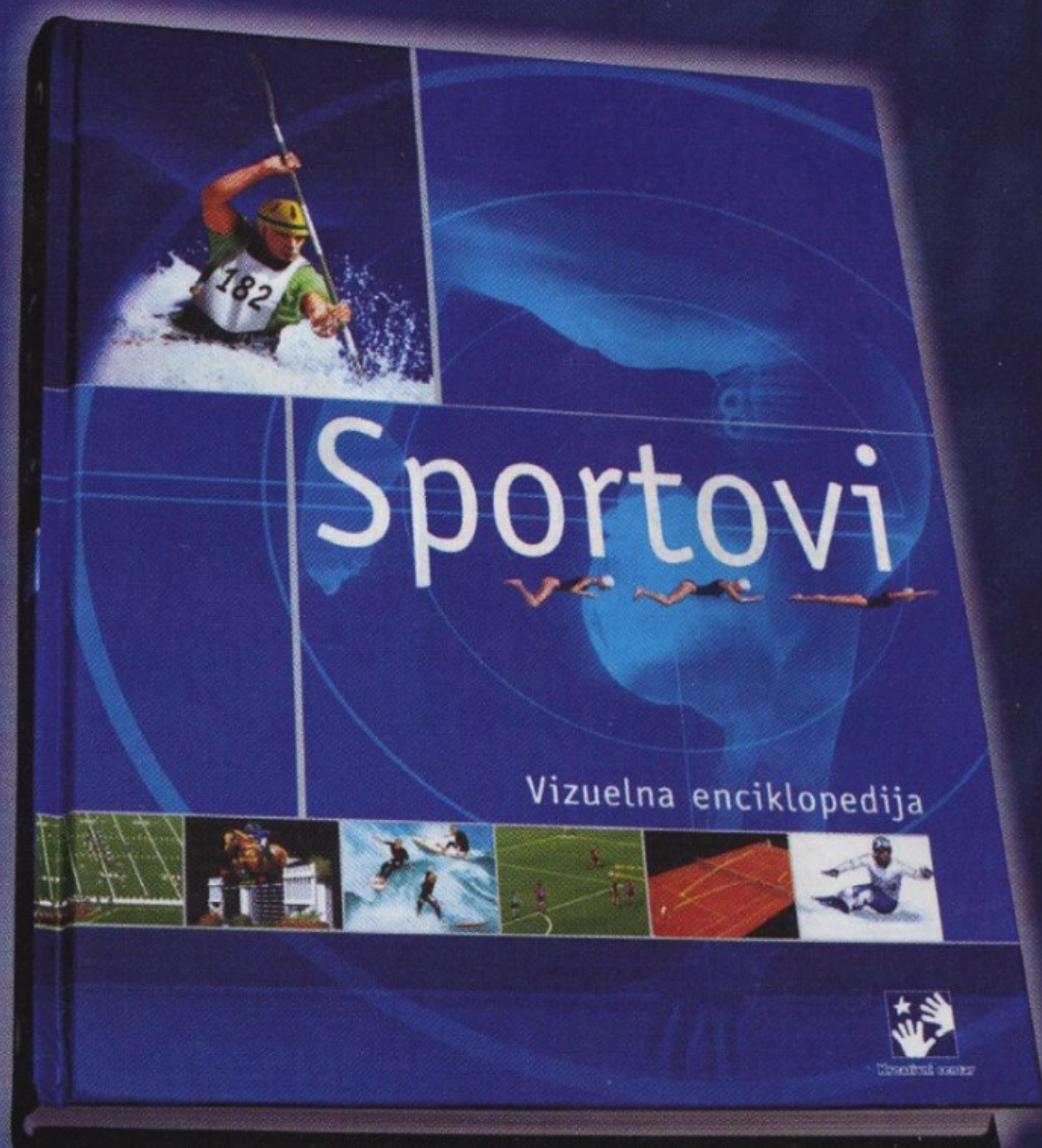
КЊИГА О СВИМ СПОРТОВИМА

Почела је дуго очекивана 25. универзијада, велика спортска манифестација.

Ево књиге која ће свим љубитељима спорта помоћи да науче много тога новог о спортовима које воле и које радо прате, али и да сазнају нешто више о онима који су им мање познати.

- 368 страна у боји, у луксузном тврдом повезу
- преко 1.000 изванредних илустрација
- више од 120 спортова којима се људи баве широм света
- спортска правила, изглед и димензије спортских терена, реквизити, опрема, најзначајнији појединци и екипе, историјат спортова, рекорди и најзначајнији резултати

Што више будете знали о спортовима, више ћете уживати пратећи овај значајан догађај, а књига СПОРТОВИ. Визуелна енциклопедија биће вам од велике користи!

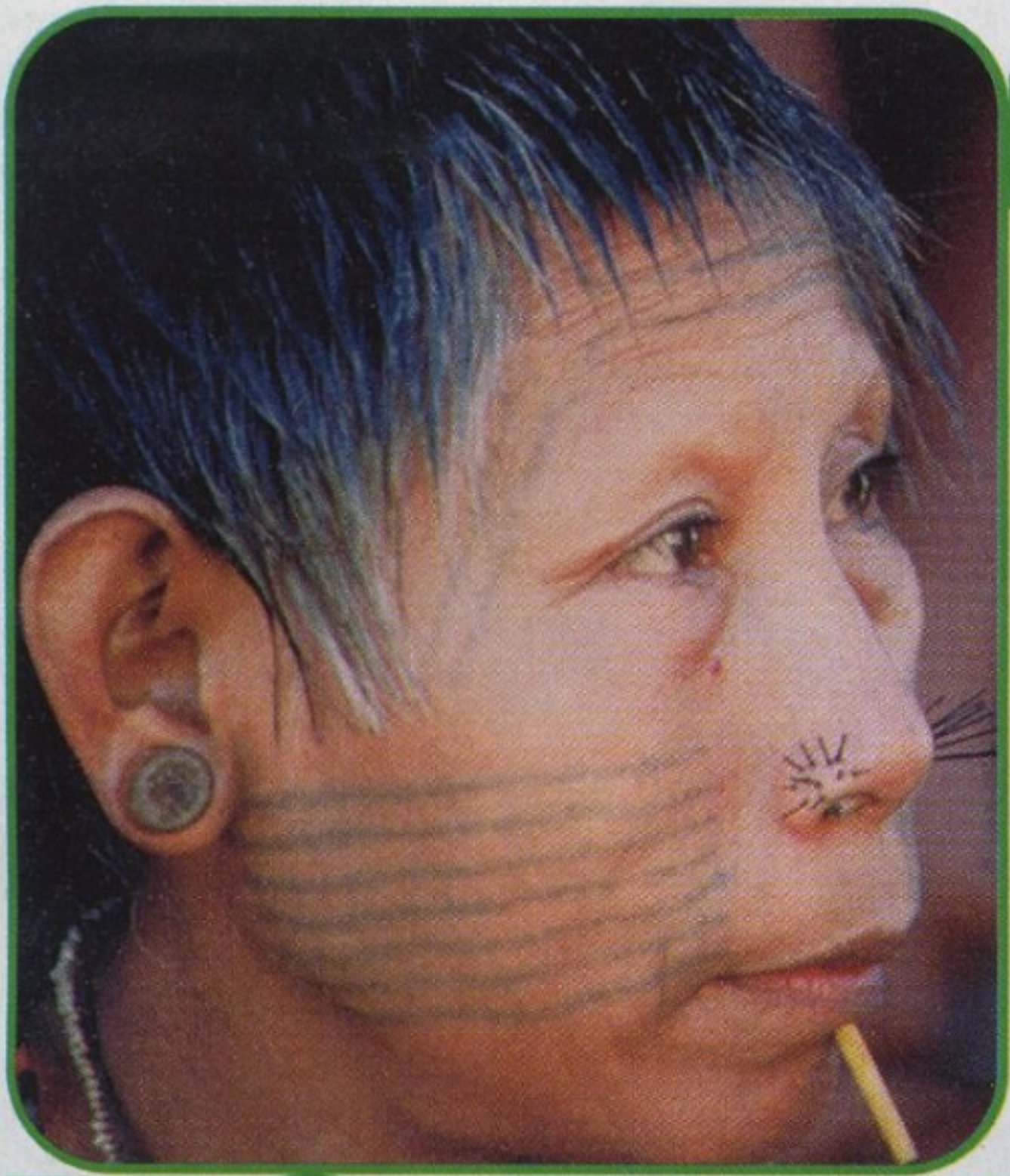
Креативни центар

ПОСЛЕДЊИ СЛОБОДНИ ЛЉУДИ

107

ПЛЕМЕНА

ИЗ ПРАШУМЕ

**Живе
у густим шумама
без одеће
и обуће.
И даље лове
луком и стрелом
старајући се
само за обично
преживљавање.
Од Јужне Америке
преко Азије
до Океаније,
ко су људи
које није
дотакла савремена
цивилизација?**

Па фотографија је обишла свет: двојица мушкараца тела обојених у црвено испуштају стреле у небо према фотографу који их снима из авиона. Крај њих је колиба с кровом покривеним лишћем, а иза њихових леђа жена обојена у црно. Та фотографија снимљена је протеклог маја у прашуми између Бразила и Перуа. Аутор је Карлос Меирелес, један од руководилаца Funai (Националне фондације за Индиосе), основане у Бразилу да би се борила за права домородних племена.

Реч је о фотографији која је изузетан документ: доказ постојања једног од „изолованих народа“, домородаца који одбијају да ступе у везу са савременим светом. Последњи пут су виђени пре сто година а затим су нестали. Као да их је Амазонија прогутала.

Ко су ти издвојени и усањени народи, боље речено они с којима се не може ступити у везу? По једној процени Међународне организације за преживљавање (Survival International), која се годинама бори за њихова права, реч је о стотинак племена састављених од 30 до највише 250–300 особа. Углавном жи-

**„Црвени људи”
и њихове колибе у прашуми
између Перуа и Бразила.
Фотографије су направљене
приликом лета авионом изнад
удаљених области амазонских
прашума у бразилској
држави Акре.**

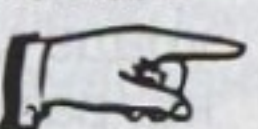
ве у амазонској шуми између Бразила, Венецуеле, Колумбије, Перуа, Еквадора и Парагваја, као и у индонежанској области Иријан Џаја, у северозападном делу Нове Гвинеје. Још један изолован народ, Сентинелези, одупире се западњачком животу на једном од Андаманских острва у Индијском океану.

Фотографија црвених људи поново је скренула пажњу јавности на њихово постојање и послужила као надахнуће за наслов филма „Земља црвених људи” Марка Бечиса, посвећеног заправо племену с Мато Гроса које се зове Гуарани-Кајова, а које је, нажалост, данас познато по великом броју самоубиства, посебно међу младима, јер су их велики земљопоседници лишили животног простора.

Мало људи данас зна да још има племена која лове искључиво луком и стрелом. За научнике то ипак није новост. Године 2007. имали су прилике да упознају етничку заједницу Метиктира, амазонски народ који говори варијанту Кајапо дијалекта, што је једно друго племе из истог краја. Жене оба племена прилично се слично дотерују, а представници Кајапо Индијанаца, с којима Метиктире једино хоће да опште, кажу да ови не носе никакву одећу, сем што мушкарци имају некакву футролу за полни орган.

Проучавања везана за усањене групе Индиоса новијег су датума. У Бразилу их спроводе „сертанисти”, пустиловно расположени антрополози. Један од првих био је Кандидо Маријано да Силва Рондон, војсковођа који је почетком прошлог века успео да ступи у везу с неколико племена. Његов мото био је: „Умрети ако треба, убити никад”, што је постало гесло бројних сертаниста.

На Папуи Новој Гвинеји истраживања су отпочели антрополози и лингвисти привучени сазнањем да се на острву говори око осамсто од пет хиљада језика колико постоји на свету. Холанђанин Јоханес Велдуизен био је први који је седамдесетих година прошлог века ступио у везу с Коровајима, једним од последњих народа на планети који куће прави по дрвећу.

Стручњаци кажу да је сакривање једна од обавеза ових народа који треба да опстану у неравноправној борби с безосећајним земљопоседницима и ловцима на злато и дивљач која је под заштитом међународних закона. Они их често нападају, убијају, опијају алкохолом, силују њихове жене. О тим племенима мало се зна осим да су номадска и да опстанак заснивају на лову, риболову и сакупљању плодова и биља које користе за храну и лечење, али и за изградњу колиба, прављење корпи и лежаљки, оружја и боја за тело, отрова и сапуна,

Племе Енавене Наве у области Ксингу у Бразилу: њихова прича имала је срећан исход. Кад су први пут уочени, 1974. године, било их је 97, а данас их има 500. Углавном живе у великим колибама с делом позади где стално одржавају огњиште и где простиру асуре за спавање. Хране се понајвише уловљеном рибом. Поштују духове земље и неба правећи обреде уз много игре и свирања у различите типове фрула. Ово је празник Јаква, кад се слави размена хране између људи и духова.

дезодоранса, контрацептивних средстава и парфема.

Дејвид Хил, антрополог из Перуа, каже да се њихово друштво заснива на некаквој договореној хијерархији, али на принципу једнакости: у доношењу одлука морају сви да учествују. Међутим, нико не зна како ови људи уистину живе, јер је њима једино важно да се држе подаље од савременог човека.

Језик од седам гласова

Фиона Ватсон, одговорна испред Међународне организације за преживљавање за Бразил, била је једна од ретких особа са Запада којој је било дозвољено присуство на обредној светковини народа Енавене Наве који је, иако не потпуно издвојен од света, ипак одабрао да се држи подаље од њега.

„То је један невероватан народ, с великим смислом за хумор“, прича Ватсонова. „Увече се окупљају око ватре, разговарају и шале. Оно што највише упада у очи је њихова ведрина, радовање животу, друже-

педесет

Племе Ава у области Маранхао у Бразилу: има их око 250, а томе треба додати још 60 до 100 потпуно изолованих људи. Некада су били земљорадници, али су се у 19. веку, после првих сусрета с белцима, претворили у номаде. Селе се између својих неколико насеобина носећи ватру коју одржавају помоћу ужареног дрвета. По причама из овог краја, један Ава избегао је масакр своје породице и лутао је сам прашумом читавих тринаест година пре него што су га 1988. године поново угледали. На слици је група поносних ловаца с тек уловљеним пленом: птицама, корњачама, ситним сисарима...

ње, слављење мноштва праника. Очигледно је да живе у складу с природом, без узимања од ње више него што је потребно за преживљавање.”

Само овакви сусрети с Индиосима, као и приче других

припадника племена, могу нам дати приказ о томе како ови народи живе. Међутим, ти сусрети могу да буду опасни. Један од учесника у експедицији по Иријан Џаји, италијански етнолог Маурицио Лајгеб, који

је успео да се пробије до обода подручја Коровај Батуа, прича да су веома непријатељски расположени према дошљацима које упозоравају да нису добродошли јасним знацима као што су укрштене кости. Он и његова група наишли су на младог немачког путника који се није обазирао на ова упозорења, па је зашао на њихову земљу. Момак је био толико уплашен да није могао да говори и сав се тресао. Нико није сазнао шта му се догодило.

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК

3. 7. 2009.

КОЛИКО ИХ И ГДЕ ИМА

На овој слици приказане су процене Међународне организације за преживљавање о распореду изолованих племена.

Њихове групе чине од 30 до 300 особа.

Бразил: 40
Перу: 15
Боливија: 2
Колумбија: 3
Еквадор: 1
Парагвај: 1
ЈУЖНА АМЕРИКА: 62 (58 %)

Индија: 1
АЗИЈА: 1 (0,9 %)

Западна Папуа: 44
ОКЕАНИЈА: 44 (41,1 %)

Укупно: 107

Један од ретких антрополога који је живео с племеном Пираха из Амазоније био је Ден Еверет, стручњак за лингвистику на Универзитету Илиноис. Језик Пираха говори се помоћу само седам гласова, од којих три вокала. У њему нема речи које описују боје нити бројеве, сем један и два. Иста реченица може се изговорити на три различита начина: говором, певањем и звиждањем. То је начин који се потпуно разликује од свих других познатих језика, али то не значи да још неко племе за које не знамо није развило исти или сличан начин општења.

Еверетово истраживање потпуно је изменило лингвистичка схватања, уздрмавши устаљено мишљење да човек поседује инстинкт за језик и изражавање. Овај научник каже да је грађа језика Пираха заправо толико различита од свих других чак и у синтакси, да то доказује да не постоје опште шеме у људском изражавању.

Нада ипак постоји

Осим тога, ови изоловани народи могу много тога да нам испричају о нашој прошлости. Проучавање људи с Андаманских острва објашњава, на пример, порекло

Изоловано племе на обали реке Лас Пиедрас у Перуу. Упркос фотографији, влада ове земље још сумња у њихово постојање.

азијатских народа. Овим истраживањима руководио је тим норвешких и индиоских стручњака који је предводила генетичарка Ерика Хагелберг. Она каже да Јараве, Онге и Сентинелези који настањују архипелаг (укупно не више од 500 људи) имају црте лица веома сличне афричким Пигмејима: ниски су, тамне коже, широких карлица и коврцаве косе. Испитивања њиховог ДНК потврдила су да су управо они директни потомци првих Африканаца који су с овог континента кренули пре 80.000 година да би населили Азију. Из њихове лозе потичу сви данашњи народи Азије који су тек касније развили своје данашње особине: светлу пут и бадемасте очи.

Свако изоловано племе на свету данас поседује невероватно важну и вредну културну и научну баштину. Они су ипак изабрали да се склањају и беже и то из веома јасних разлога: станишта им уништавају људи којима је новац једини циљ. Ватсонова каже: „Усамљена племена беже јер их јуре булдожери који уклањају њихове прашуме зарад користи од продаје блага Амазоније, пре свега дрвне грађе. Током последњих тридесет година прикупили смо безброј доказа за разна безочна дела. Но, западњаци су за Индиосе опасни чак и кад их не виде, јер доносе разне болести од којих становништво не може да се одбрани, нема антитела. За њих чак и обична прехлада може да буде опасна по живот. Сваки пут кад је неки од народа из

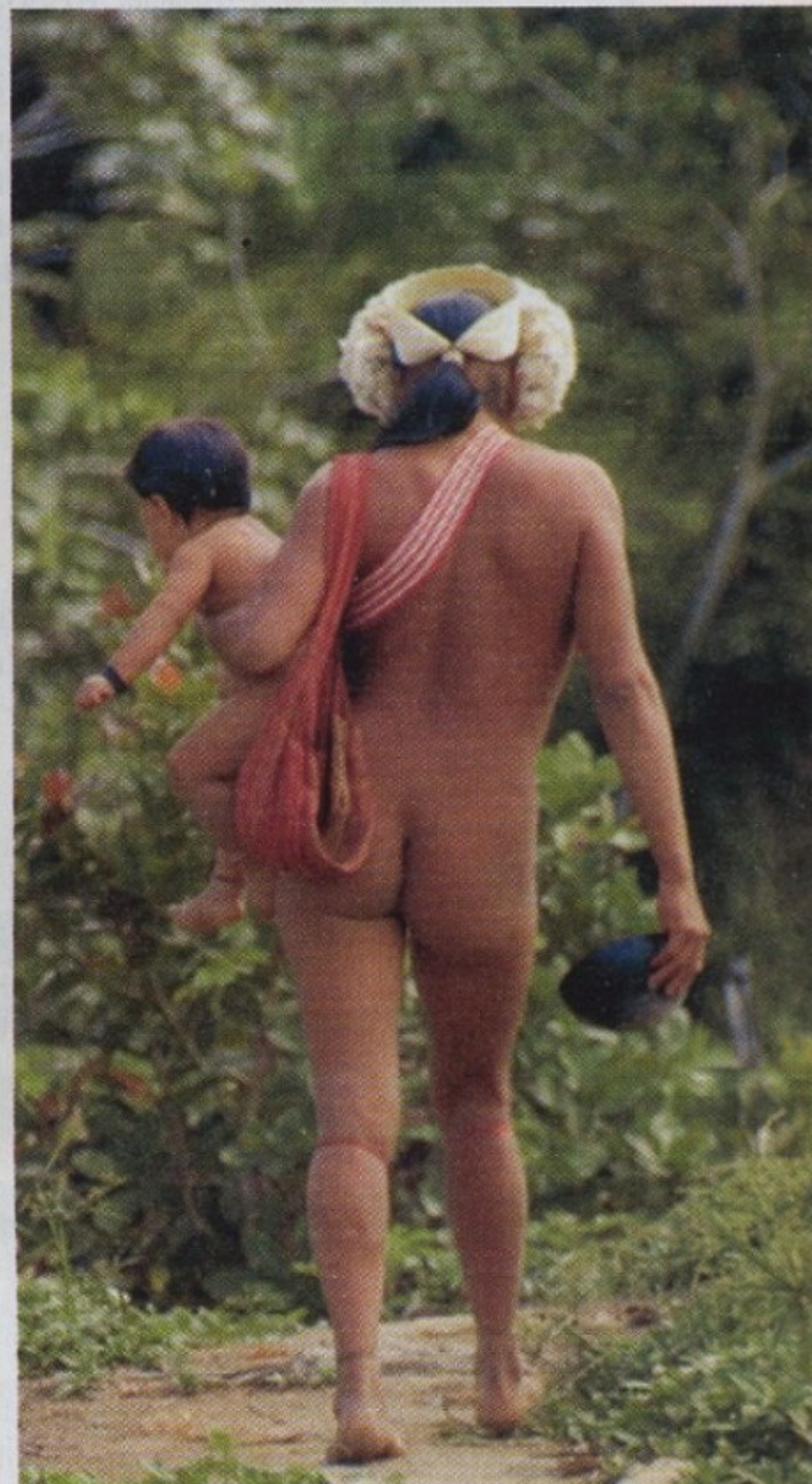
прашума ступио у везу с нашим светом, десетковале су га епидемије.

На пример, народ Нахуа с којим је ступљено у везу осамдесетих година приликом потраге за нафтним изворишима изгубио је половину сународника, а иста судбина задесила је и Мурунахуе због сусрета с дрвосечама који су им отимали животни простор.

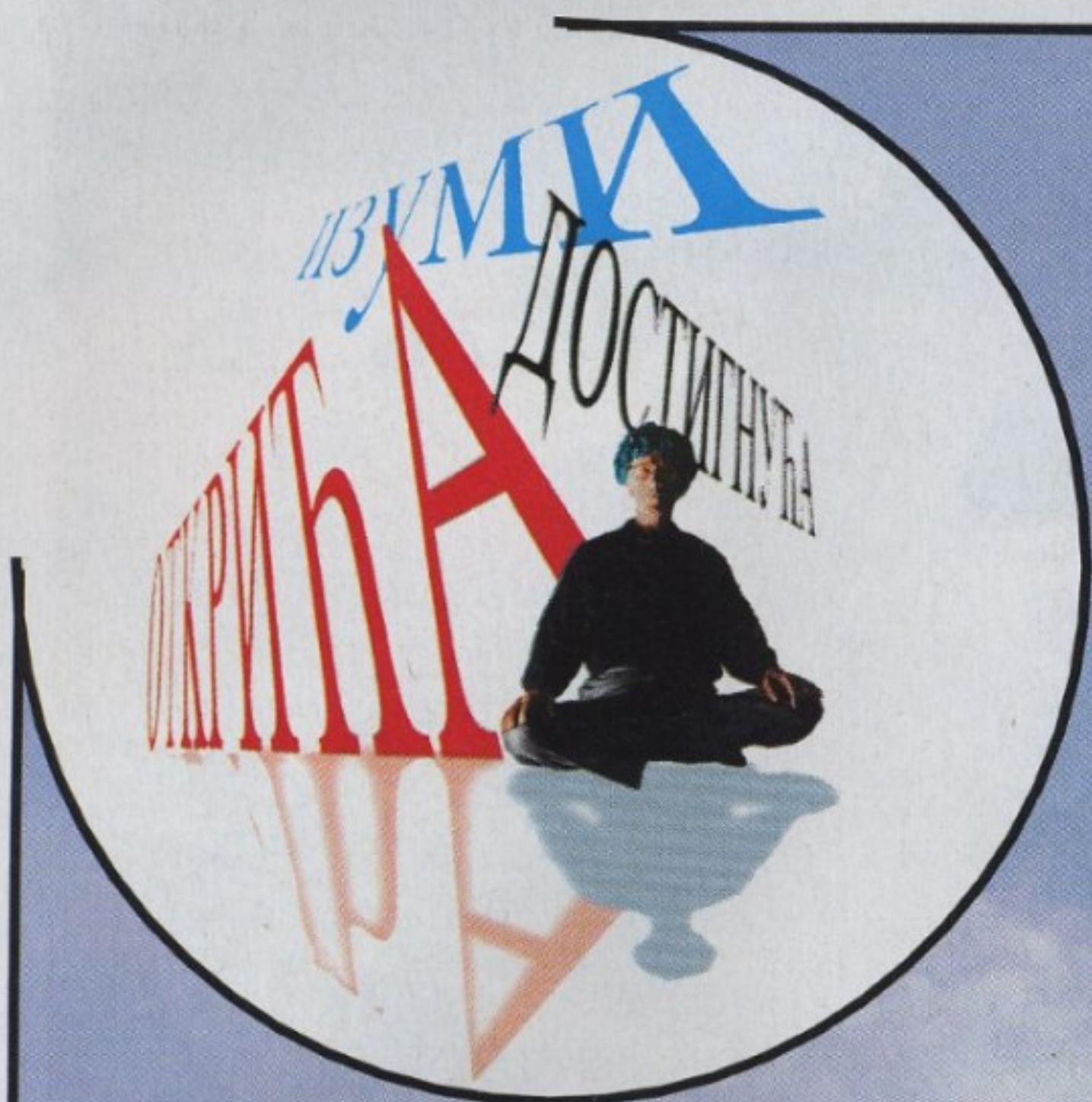
Но, у оваквим ситуацијама има и повремених успеха. По подацима Националне фондације за Индиосе, бразилска племена однедавно су се увећала и сад броје око 460.000 особа у 225 племена, рачунајући и она која су се асимиловала, уклопила у савремено друштво. Ипак, борба да задрже своје поседе још траје. Тој борби сви могу да дају допринос, подржавајући акције поменутих организација. Тако је било с племеном Јаномами, првим Индиосима из Амазоније који су остварили право да располажу својом земљом. Било је потребно двадесет година борбе против епидемија и најезде трагалаца за златом, али Јаномами данас насељавају највећу заштићену област на свету, а њихов број је у порасту.

У међувремену помишља се и на коришћење савремене технологије да би се ови људи сачували. Бразилска влада управо је опремила авион с уређајем на инфрацрвене зраке за откривање топлоте да би утврдила где у прашуми живе Индиоси а да их не преплаши ниским летовима ■

З. М.

Племена Зо'е из области Пара у Бразилу: откривени су осамдесетих година, а живе у резервату од 600.000 хектара који им је бразилска влада одредила 2001. године. Кад неког сретну, они кажу: „Аухане“, како се зовеш, додирујући посетиоца радознали да га што боље упознају. Прилазе сваком ко им се учини потиштен, покушавајући да га развеселе чак и голицањем. Кад су уочени осамдесетих година, римокатолички мисионари покушали су да их покрсте што је довело до масовног помора од болести за које нису имали природну заштиту у организму.

КРИСТАЛ СЕ ОГЛЕДА У МОСКВИ

Москва, престоница Русије, али и град уз обале реке Москве, простире се у великој низији на површини од око 1100 квадратних километара. Многољудан град са више од 11.200.000 становника, плени дугом и богатом прошлошћу.

Све има свој значај и сјај - и остаци неолитске насеобине из 3000. године пре наше ере које су у 6. веку населили Словени, и трагови здања из

12. века када се у летописима први пут помиње Москва, град уз „мутну“, „мрачну“ реку. У самом центру града је велелепно средњовековно утврђење Кремљ уз чији се источни зид простире Црвени трг, место вишевековних бројних државних светковина, са црквом светог Василија Блаженог и маузолејом Лењина. Окружење чине солитери попут „Седм сестара“ из доба комуни-

зма. А сада је у припреми да се центар Москве употпуни једним новим, необичним здањем.

На удаљености од само неколико километара од Кремља, на речном полуострву Нагатино, треба да се подигне – „највећа кристална кућа на свету“ за 30.000 укупана.

Спиралног облика, налик на мрежу од челика и стакла, уздицаће се увис 450 метара, а на два и по милиона квадратних метара наћи ће се 900 апартмана, 3000 хотелских соба, музеји, позоришта, биоскопи, школе, пословни простори и спортски центри укључујући и један за зимске дисциплине са скијашким стазама.

Да ће здање, чији је творац британски архитекта Норман Фостер из предузећа „Foster and Partners“, бити надасве другачија градска четврт од досад виђених у свету, не само по монументалности, потврђује и податак да ће се неопходна електрична струја добијати из ветра и сунчеве топлоте.

Дакле, кристал који ће да се огледа у мутној води Москве, биће то и еколошки чисто место за живот ■

„Највећа кристална кућа на свету“
биће висока 450 метара

„Кристал“ је смештен на средини
речног острва Нагатино

Спирални
облик,
мрежа
челика
и стакла -
костур је
градске
четврти
каква
досад
није виђена
у свету

ЛЕТЕЋА БУНДЕВА

Када је британски инжењер Маркус Пагиц обелоданио како је најзад привео крају дугогодишњи рад на свом изуму и остварио дечачаки сан, многи су били нестрпљиви да дело осмотре и испитају. У питању је био балон, само налик на старинску летелицу. Иако замишао подсећа на давна времена, циљ је много захтевнији. Балон који је изумео британски инжењер разликује се од свих до сада виђених. Направио је балон који може да се вине високо у небо и путује кроз атмосферу око Земље баш као сателит.

Пречника 175 метара, израђен од посебног, мало дебљег непромочивог полиетилена саћасте структуре и напуњен хелијумом, балон са зракастим удубљењима подсећа на циновску бундеву. Ипак, бундева Британца Пагица стабилно крстари у висинама не подлежући променама. Захваљујући грађи и тим удубљењима на „кожи“ балона се задржава вода која у њему одржава уједначен притисак. На висини и до 50 километара месецима може да лебди око Земље.

Опремљен свим дигиталним мерним уређајима, смештеним у добро заштићеној корпи окаченој о балон, могу да се сакупе сви важни подаци о стању у атмосфери, климатским променама као и да се из ваздуха врше разна испитивања Земље.

Балон - сателит који не загађује природу тек би требало да се докаже на делу ■

МАСЕРАТИ У МОРУ

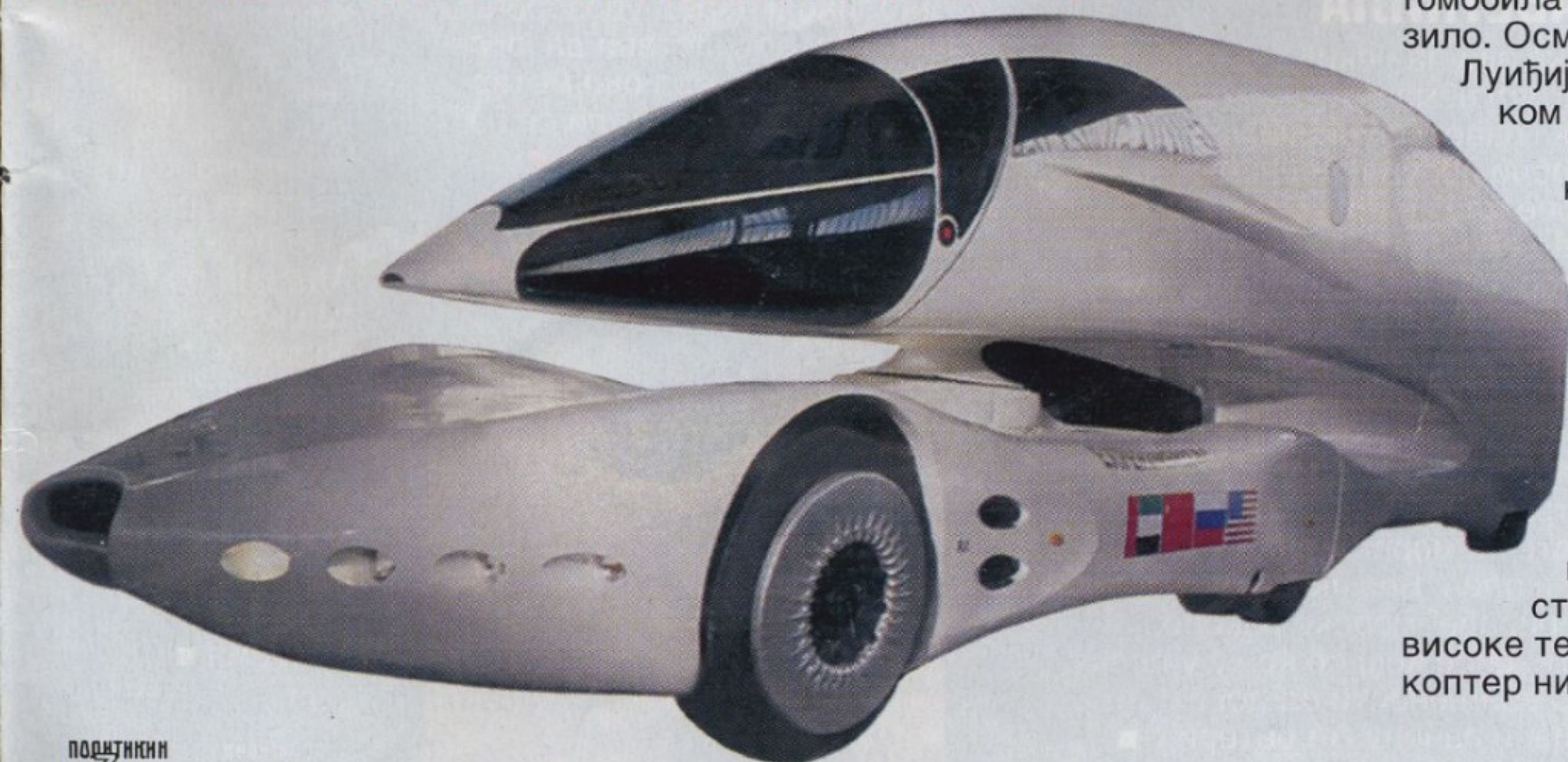
Још једна модерна, супербрза моторна јахта куће „Castieri di Sarmico“ запловила је, или боље рећи, полетела је воденим просторствима представљајући се у свој својој лепоти.

Под именом „Arcidiavolo“ јахта је већ на пробној пловидби изазвала дивљење публике, најпре изгледом, а потом и техничким одликама. Дугачка 12 метара, с крмом у облику клешта морског рака, има мотор од 1700 коњских снага који развија брзину од 94 чвора или 174 километра на сат, па се чини да „Arcidiavolo“ као скалпелом сече воду у коју једва да урања.

Наравно, кабине у унутрашњости јахте опремљеношћу и удобношћу не заостају за техничким особинама а уклапају се и у цену јахте. Она износи око три четвртине милиона евра ■

АУТОМОБИЛ С ХЕЛИКОПТЕРОМ

Из постројења необичне немачке фабрике аутомобила „Luigi Colani“ поново је изашло једно возило. Осмислио га је тим стручњака на челу са Луиђијем Коланијем, временшним заљубљеником у несвакидашње четвороточкаше.

У питању је 30 метара дугачко возило које у себи обједињује спортски аутомобил и хеликоптер. Надасве необичног изгледа, аеродинамичног облика, ово возило уместо волана има џојстик у управљачкој кабини која може да се одвоји и постане летелица, хеликоптер.

Многи сматрају да возила Луиђија Коланија, потомка Швајцарца и Пољацине, немају практичну намену већ су техничке играчке које првенствено треба да покажу све могућности високе технологије. Наравно, аутомобил-хеликоптер није на продају ■

Кад би се
правила листа
животиња које су
„закон” на копну,
у води или небу
под облацима,
можда би овако
изгледала:

10 НАЈ

1 СВИ ЗА ЈЕДНОГ, ЈЕДАН ЗА СВЕ

За разлику од већине птица
грабљивица, Харисов јастреб
(*Parabuteo unicinctus*) никад у
лов не иде без пратње
пернате сабраће. Кад у
пустињи Соноран у Аризони
један од јастребова, рецимо,
спази зеца, свом силином се
обруши према животињи и
истер га на чистину. У том
тренутку придружују му се и
остале птице да би се
осигурале да плен не умакне.
На тај начин, како
истраживања показују,
јастребови обезбеђују
двоструко више хране него
кад би појединачно ловили ■

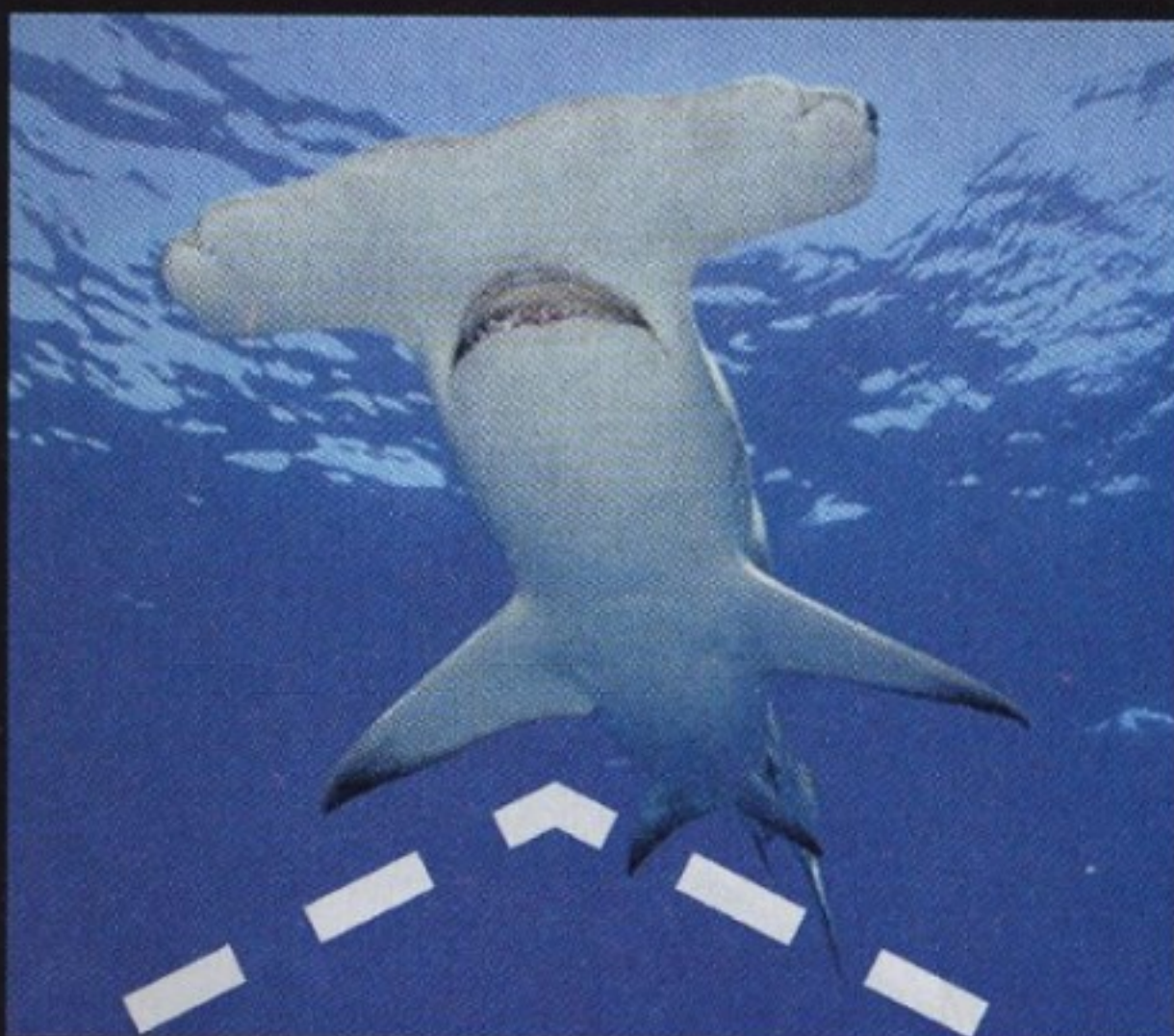

5 НАЈНЕ УСТРА ШИВИЈЕ

У породици
Mustelidae
издвајају се
две, слободно
би се могло
рећи,
несхватљиво
храбре и
неустрашиве
животињ(и)це
– врста
јазавца и
виверина.
Иако не веће
од домаће
мачке, ове
грабљивице
неће се
устезати да
нападну
животињу
знатно већу
од себе. Тако,
рецимо,
јазавец медар
(*Mellivora
capensis*)
отера лава
који је управо
уловио плен и
њим се слади,
док ће врста
виверина која
настањује
тундре на
Аљасци без
тешкоћа
оборити
одраслог лоса
тако што ће
кидисати на
њега, гристи
му доњи део
ногу и гребати
га јаким
канџама ■

2 НОЋ МИ ДАЈЕ МОЋ

Сматра се да је лажни
вампира (*Macroderma gigas*)
највећи бубојед у свету
слепих мишева. Међутим,
ова ендемска врста слепог
миша из Аустралије не храни
се само инсектима, већ
хвата и жабе, гуштере,
птице, чак и друге шишмише,
обично у глуво доба ноћи.
Овај животињски вампир
тако је назван због изузетно
танких крила и веома
светлог крзна које му
прекрива и предњи и задњи
део тела. Сусрет с њим у
некој од аустралијских
пећина заиста изазива језу
чак и зоолозима навиклим на
сусрете с најразличитијим
врстама животиња ■

3 ШЕРЛОК ХОЛМС ВЕЛИКОГ ПЛАВЕТНИЛА

Велика ајкула чекићара (*Sphyrna
tokarran*) нема случајно такав
облик главе. Научници који су их
подробно проучавали наоко
Тигрове плаже крај Бермуда
завиљено су посматрали како се
ови морски пси хране. Имајући на
уму да су органи осетљиви на
одређене околне надражаје
морском псу смештени баш на
глави, чекићара тим издуженим
делом с лакоћом осећа
електричне надражаје, односно
покрете на морском дну, где и
налази плен. Без икаквих тешкоћа
„намисаће” морске ракове,
јастоге, рибе које се крију у песку
али, с удаљености од десет
метара, и бачену АА батерију ■

4 ПЉУЈЕМ И УМИРЕМ

Кобра с прстеном око врата
(*Нemachatus haemachatus*) или
„испљувача”, с југа Африке,
избацује отров чим помисли да
је угрожена. Пошто не жели да
се нађе близу могућег
непријатеља, она унапред, као
знак упозорења, испљуне
отров. Ако је затворена у
кавезу у зоолошком врту, чим
угледа неког да се
приближава, она избаци отров
и прска стаклени зид све док
се напукне не навикне на
заточеништво. Научници који
су имали прилику да пробају
кобрин отров кажу да има укус
рђе помешане с вискијем.
Уколико и поред упозорења
непријатељ настави да јој се
приближава, ова око метар
дугачка кобра извали се на
леђа и прави се мртва ■

педесет четири

ГРАБЉИВИЦА

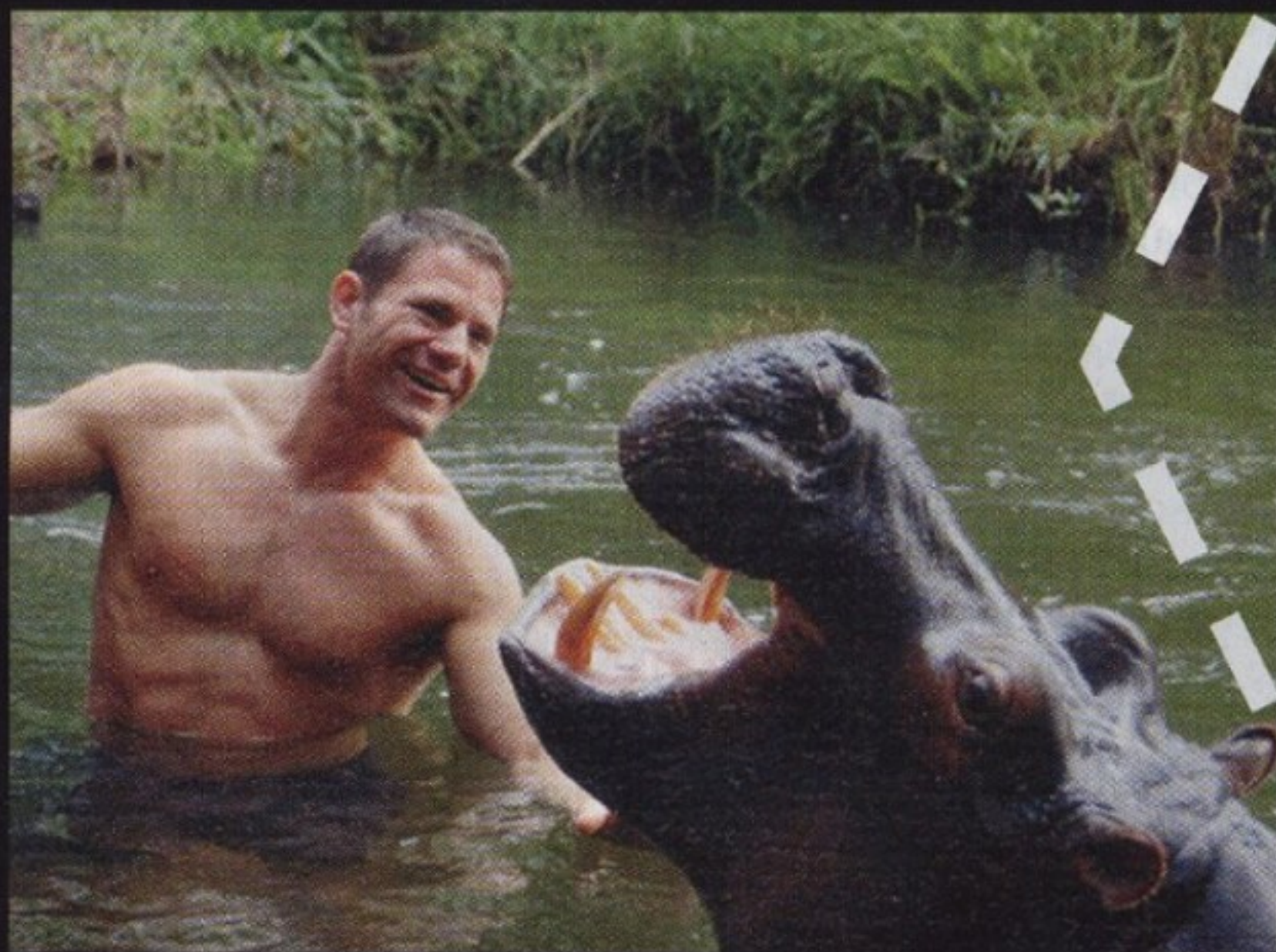
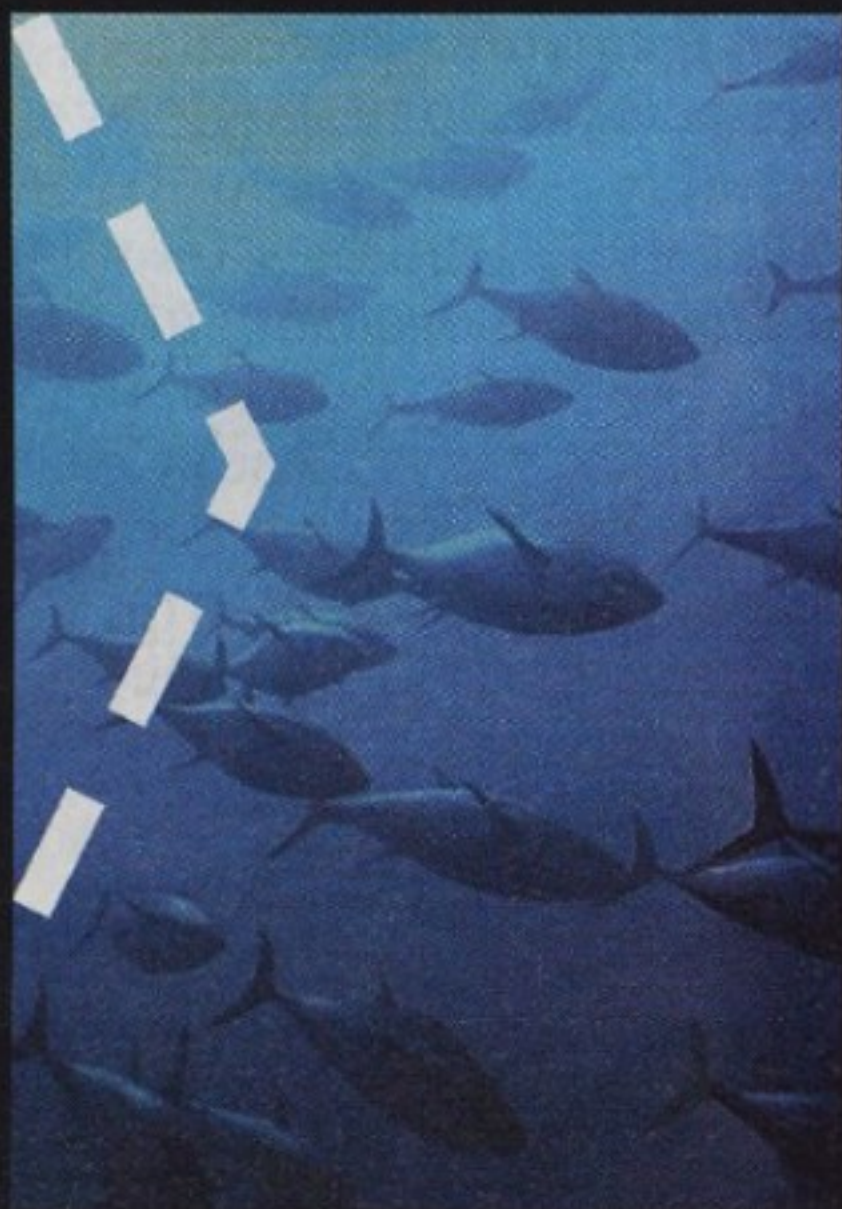
6 ПОДВОДНИ БОКСЕРИ

Козице богомољке, како смо већ писали у „Забавнику“, можемо прогласити најбољим боксерима плавих дубина. Истраживања кажу да с лакоћом разбију стакло отпорно на метке. Имајући то на уму, научници су проучавали рођака ових козица – богомољку копљаника (*Lysioaquilla maculata*). Овај необичан створ, који достиже дужину и обим човекове мишице, назубљеним удовима ископа готово сасвим усправно склониште у песку. Потом, скривена у јазбини, стрпљиво чека плен. Кад је риба довољно близу, нападне је и усмрти и с њом се повлачи у склониште. Напад траје делић секунде и један је од најупечатљивијих у животињском свету ■

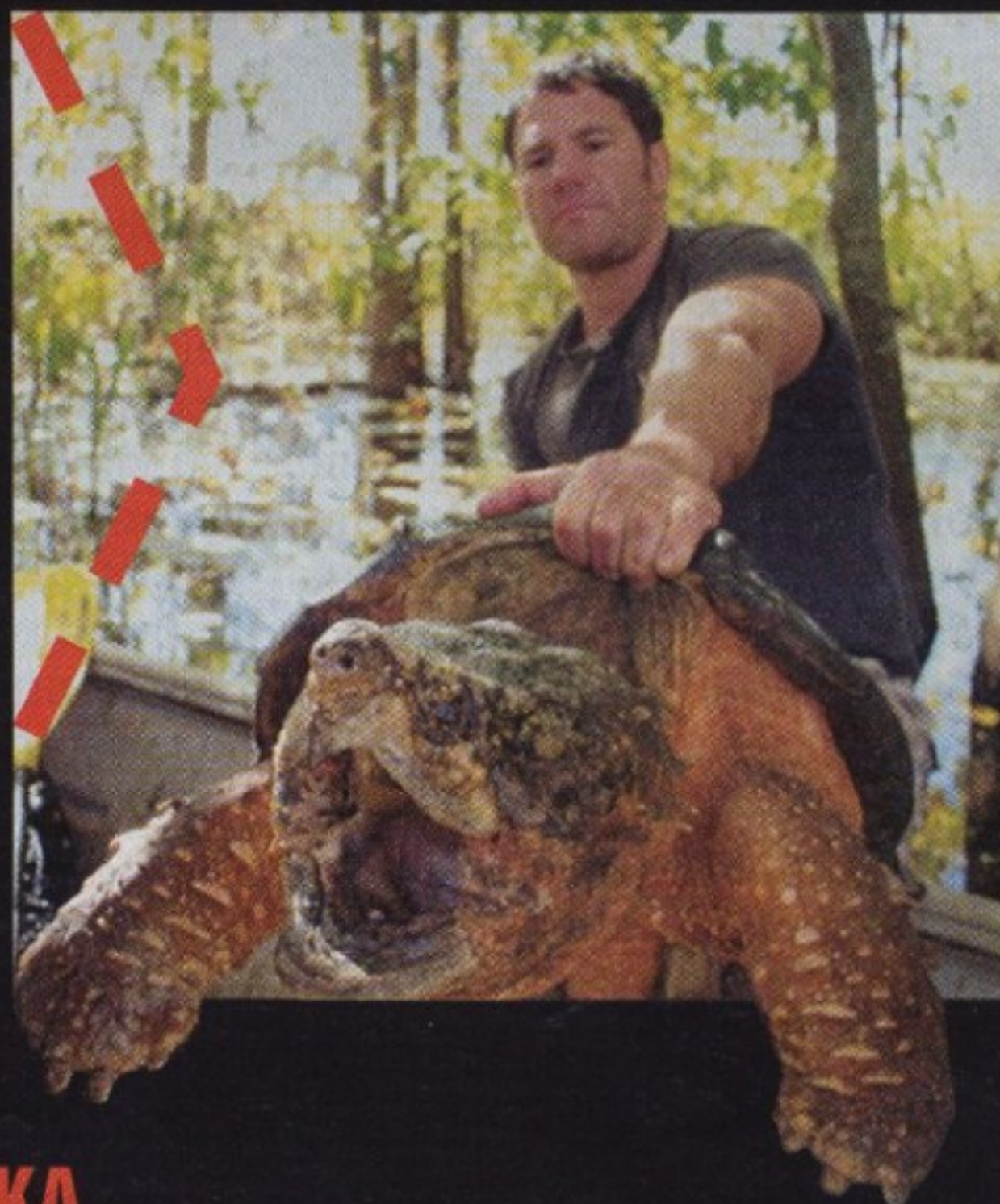
8 КАО ТОРПЕДО

Иако можда неке врсте риба брже пливају на краћим растојањима, плава туна (*Thunnus thynnus*) убраја се међу најбрже становнике мора и океана. Тело ове рибе, која може да достигне дужину од око четири и по метра и тежину од осамсто килограма, снабдевано је јаким мишићима који јој, заједно с одговарајућим перајима која се шире и скупљају, омогућавају да се креће брзином од шездесет пет километара на сат. Кад пројури водом, чини се као да је неко испалио торпедо ■

9 АЛИГАТОР И КОРЊАЧА

Као што се и види на слици, алигатор корњача (*Macrochelys temminckii*) заиста је застрашујући створ. Њен „кљун“ оштар је као бритва, а стисак чељусти убраја се у најјаче и мери се хиљадама килограма по квадратном сантиметру. Постоје примерци чија је глава велика као лопта за рукомет и углавном је састављена од самих мишића које корњача користи кад треба да сажваће плен. Иначе, природа јој је омогућила да, без великог труда, с лакоћом привуче плен. Зароњена испод површине воде, сасвим је мирна, само јој из уста вири дугачко ткиво које рибе лако замене за воденог црва за којим појуре али, уместо да се почасте, саме постају лак плен ■

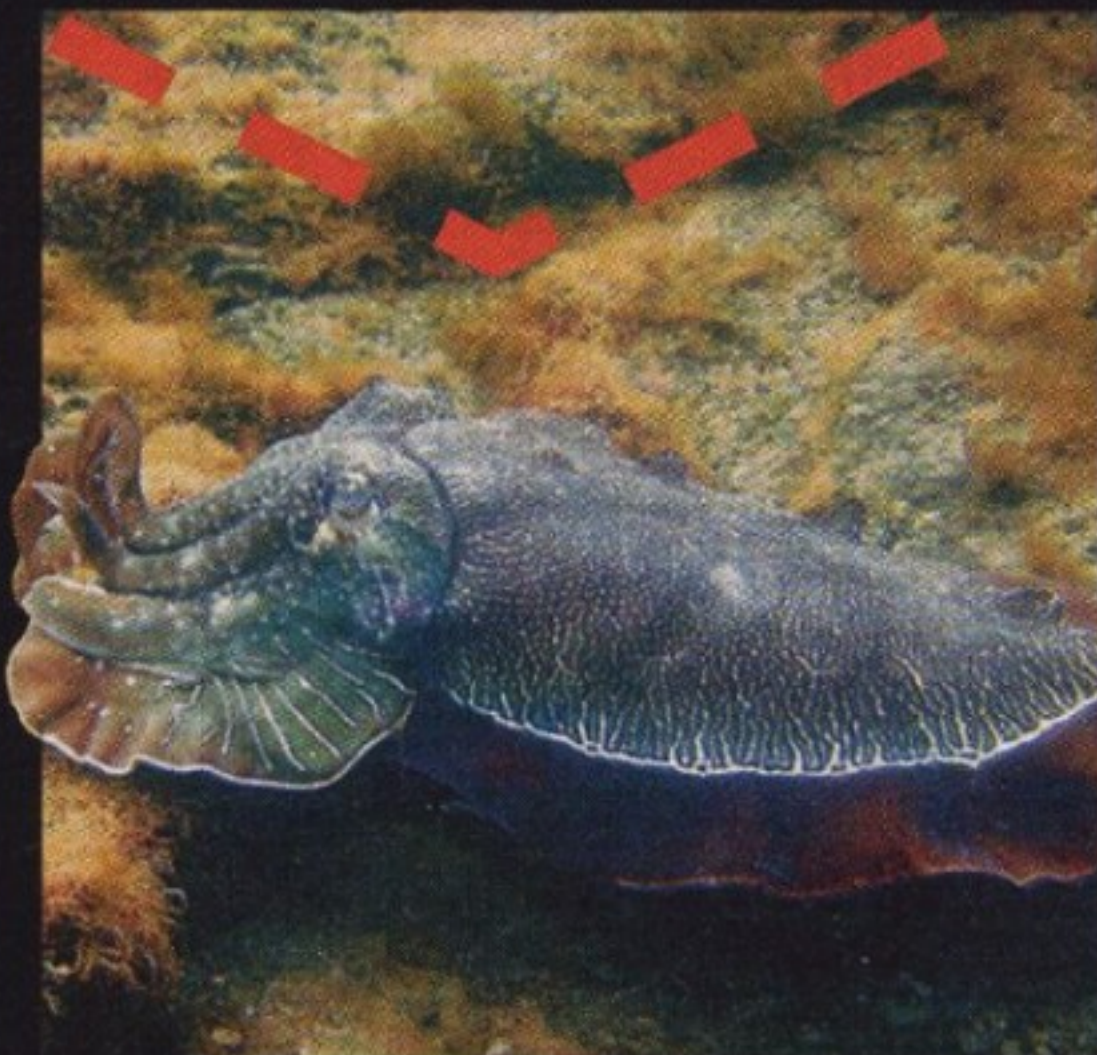

7 КАКВИ ЗУБИ? СТРАШНИ ЗУБИ!

Научници који су имали прилике да се у дивљини срећу с најразличитијим и најопаснијим грабљивицама, углавном потврђују да ништа није страшније него наћи се у непосредној близини нилског коња. Кад овај џин тежак преко три тоне разјапи чељусти и покаже огромне зубе, то обично значи да се примакао крај. Не постоји начин да се било ко одбрани, без обзира на то да ли хода на две или четири ноге. Зато и не чуди да сваке године у Африци нилски коњи усмрте више људи него што их страда од напада крокодила или лавова ■

10 ДИСКОТЕКА ПОД МОРЕМ

Кад се говори о животињи која лако промени боју тела, обично се наводи пример камелеона. Међутим, ако би се приредило такмичење за најбољу животињу – бојанку, прво место вероватно би заузела циновска сипа (*Sepia arata*). Научници који су снимали ове сипе наомак аустралијске обале били су

као омађијани кад су схватили да она, за мање од једног секунда, боју читавог тела од беле може да промени у јаркољубичасту. Њеним телом боје пулсирају као светло које се нагло мења у некој дискотеци. Циновска сипа је и ас међу грабљивицама. Таквом брзином и силином обавије пипке око плена да људско око то једва може и да примети ■

В. С.

ЖИВОТ ЈЕ БАЈКА

Био је Кинез, прави правцати џин, висок два метра и тридесет шест центиметара и тежак 150 килограма, и пропутовао је свет показујући своју величину. За две деценије јавних наступа посетио је Европу, затим Америку и Аустралију, почињући наступе рано изјутра а завршавајући касно у ноћ. Ретко је спавао дуго, вероватно јер му је сваки кревет био мали, али свуда где је одседао морали су рубове врата да секу све до плафона да би могао комотно да пролази. У ствари, чак и тада, Чанг Ву Гоу морао је да се сагиње не би ли прошао до трпезарије и сео за сто који

најфинију свилу и показао се у пуној величини.

Цар није могао да верује очима. Његов народ одувек је био омален, али, ето, сад је зуррио у џина. Ту, окружен бројном свитом, праћен погледом стотина очију, човек кога се плашила нација од милијарду душа клекнуо је пред огромним дечаком и пружио му руку, очекујући истог тренутка да ће му силни стисак нагњечити кости шаке.

Али, Чанг га је само нежно дохватио. Његово дечачко лице, које живот никада није наљутио или повредио, зрачило је ведрином.

Био је пустолов, и с двадесет пет година помиловао је

ском или немачком текла је из његовог грла као да пева славуј.

Кобна ноћ у Канбери

Био је путујућа атракција и, кад би се појавио у неком граду у Америци, све позоришне представе или прославе отказиване су јер је публика била

питање времена кад ће, потпомогнут Барнумовом рекламном кампањом, и цео свет поклекнути пред његовом величином.

Даме су ипак биле прве које су поклекле. Заправо, иако је већином наступао с омале-ном Кинескињом по имену Кинг-Фо, кобајаги својом же-

ЏИН НЕЖНОГ СРЦА

је увек носио са собом, а који је био висок метар и по. И, људи су се заиста дивили његовој невероватној величини, поштовали његову сирову снагу. Говорили су да је јак као Херакле а леп као Аполон, и клели се да је био најдивнији џин кога су икада видели.

Али, оно што је стварно било огромно у њему, била је његова питома душа.

Цар клекнуо пред њим

Чанг, Див из Кине, рођен је 1845. године у малој провинцији Фучао и с двадесет три године већ је израстао у праву правцату слику из бајке „Гуливер у земљи Лилипутанаца“. Радост је заиграла у очевом срцу кад је схватио да је дечак жедан учења, жељан живота, кадар да истражи свет. Понос се оцртавао на лицу мајке кад је посматрала како неспретним покретима али нежног срца по пиринчаним пољима трчкара горостасни Чанг, кога су се плашили вршњаци, за ким су уздисале сељанке. А напослетку, кад је из приче неког трговца цар Тунгџи, Син небеса и девети владар династије Ђинг, чуо па послао по њега, Чанг се појавио на двору у Забрањеном граду одевен у

своју ситну браћу и сестре, поздравио оца, дубоко се поклонио пред мајком, а онда се укрцао на пароброд и путевима свиле докопао енглеског острва. Лондон је оставио без даха, проткао га неверицом. Престоница је одиста била у бунилу. „Пазите, тамо спава џин“, увек су говорили за Кину, али то је била само узречица. Сад је то већ било нешто друго. Сви који су држали до себе трудили су се да га позову на вечеру или да, барем, посете његову представу. Чанг, Див из Кине, следеће две године провео је на турнеји и посетио сваки град и сваку запит.

И док би, обучен у кинеску ношњу, крупним корацима шетао неким мирним градићем или сеоцетом или седео на бини и јео на свом огромном столу, публика би у одушевљењу, у зависти, уз дубоке уздисаје, без трептаја пратила његове џиновске покрете, а понекад се дешавало да га организатори упаре с патуљцима који би му седели у крилу, па тој лудници не би било краја.

Али, и тада, док би сви чекали да џин згроми патуљка као пласт сена, Чанг би се само пријатно осмехнуо, а поезија на енглеском, францу-

на другој страни. Године 1881. велики П. Т. Барнум, за многе највећи забављач који је икада корачао земљом, оснивач бројних циркуса и човек који је смислио реченицу „Сваког минута роди се једна наивчина“, а који је јавно говорио да му је једини циљ у животу да згрне огромни новац, уврстио је Чанга у своју „Највећу представу на свету“. За шестсто долара недељно, колико му је износила плата, Див из Кине био је најплаћенија атракција свог времена. Обучен у шарене сатенске огртаче или разне униформе, понекад је глумио мандаринског ратника, понекад француског официра, а повремено је играо само полку и, наравно, рецитовао на разним језицима. Али, вредео је сваку пару. Представе су биле изузетно посећене. Армије обожаваца недељама унапред куповале су карте за његове наступе, па се чинило да је само

ном, удаваче су биле толико упорне да је Барнум ускоро био принуђен да унајми лично обезбеђење за највећег човека на свету.

И тако, док су уздишући, са сузама у очима, седеле у првим редовима посматрајући како му Кинг-Фо у наручје ставља бебу од непуних месец дана, биле су преплашене. Немир и неверица осликавали су се у њиховим црвенкастим очима.

Али, и тада се Див из Кине само пријатно осмехивао и савршено нежно држао у руци дете, једва веће од његове шаке. А глас којим је умиривао његов плач био је благ и спокојан као да је мајчин.

Наравно, иако је бежао од жена, било је само питање времена кад ће дива савладати патуљци.

Десило се то једне летње вечери у Аустралији, док је шетао улицама Канбере, ше-

*За све је био Див из Кине.
Моћан и величанствен својом појавом,
обожаван где год би наступио, умро је не
моћавши да прежали смрти вољене*

Чанг Ву Гоу својим дивовским расшом изазивао је пажњу ње тог би се појавио.

пурећи се величином и једним посебним златним сатом, поклоном од градоначелника Сиднеја. Мора да је било магично видети ту огромну, готово два и по метра високу мешавину мяса и костију, увек бесконачно занимљиву, расположену за топли стисак руке, како пали цигарету за цигаретом тако што их држи у устима и приноси гасним светиљкама на стубовима дуж пута. Но, мора да је било још занимљивије видети како се та сирова снага топи кад је Чанг у белој измаглици дима који је пухнуо угледао једну

изузетно лепу девојку како га посматра из потаје!

Намах га је обузела некаква чудна топлина која као да је допирала из стомака. То никад раније није осетио. Читао је бројне књиге, говорио пет језика, али о љубави није знао ништа, њену тајну мапу није поседовао. Погледао је око себе у страху. Ноге су му клецале, очи су га пекле од прелепог привиђења, било је право чудо како се није сручио на земљу. Затим је осетио вишу силу и у пуној величини закорачио према девојци која је, пак, истог тренутка добила утисак да ће је прегазити.

Али, и тада, више него икад, његов звонки глас био је благ као пролећни поветарац. Широко као рамена био је његов искрени осмех. И кад ју је погледао право у очи, кад јој је пружио руку велику као слоново стопало и наслонио је на њено раме, девојци се ипак учинило да ју је додирнуо анђеоло. Следећег трену били су у загрљају. Он, Див из Кине, она, Катарина Сантеј из Ливерпула.

Четири месеца туге

И тако је цин нашао свог папуља. Почела је једна дубока љубав која је крунисана браком и дарована двојицом дечака

нормалне висине. Тако се завршио Чангов пређашњи живот.

Није познато зашто је непосредно после женидбе одлучио да прекине с појављивањима у јавности кад му је тако добро ишло. Можда му је било досадно и желео је да се смири, а можда му је дојадило да изиграва ходајућу атракцију. А можда је, једноставно, у наручју своје жене и осмеху синова нашао оно за чим је трагао целог живота, од Кине до Америке – смирај душе и прилику да не коме у целости поклони своје велико срце. Није познато ни зашто је после рођења деце отишао да живи у Кину на само две године, да би се поново вратио у Енглеску, у Борнмут, где је купио вилу и отворио кућу чајева. Ту је, говорили су мештани, исказао сву своју источњачку разноврсност, и често је шетао градом разговарајући с децом, радницима или старцима, увек оран да пружи руку и увек спреман да покаже своје добро срце.

Али, зато је добро познато колико брзо је успео да потроши богатство које је крваво стицао. На врата његове виле долазили су просјаци, скитнице, свако коме је била потребна помоћ, и Чанг је, као и увек у животу, био широке руке. Неретко се дешавало да га опседају варалице, добар глас далеко се чује, чекајући га испред куће и измишљајући најразличитије приче да би му узели новац. Па и тада, иако би их посматрао проицљивим очима, његова рука била је широка, слична величини вечитог осмеха.

Рекло би се да тог топлокрвног дива, чије је срце било једнако велико, живот мора да награди. Нажалост, судбина има сопствена, недокучива мерила. Године 1883. његова вољена Катарина Сантеј изненада је умрла. Од тог трену повукао се у своје одаје и више никада није изашао. Четири месеца касније Див из Кине пронашао је дуго прижељкивану смрт. Сви који су га знали, који су му се истински дивили, укључујући и његовог најбољег пријатеља фотографа Вилијама Деја, који је бдео над њим у тим последњим тренуцима, клели су се да је умро од сломљеног срца.

– Можда је тако и боље. – изјавио је фотограф следећег дана за локалне новине. Био је див над дивовима. Али имао је најнежнију природу, и срце толико искрено у сваком свом откуцају, да је на крају једноставно пукло ■

Д. Стојановић

Ускоро ћете засигурно моћи да кажете „довиђења“ силним жицама, кабловима и разводницима који вам се гомилају по кући. Предвиђа се, наиме, да ће у року од око десет година све то бити замењено невидљивим сноповима усмерене електричне струје, нешто слично начину

Протести у енглеском граду Бороубају против електричних стубова с високим напонем: њихово електромагнетно поље успева да упали неонске цеви у рукама штрајкача

ТЕСЛИНИ

на који раде мобилни телефони. На Институту за технологију у Масачусетсу (МИТ) у Бостону (САД) група научника већ је успела да упали једну лампу на два метра удаљености од извора струје.

Давнашњи проблем

Историја жица и каблова за напајање струјом није много дуга. Почела је пре око два века, када је Алесандро Волта измислио батерију. Први метални каблови настали су 1800. године, али је одмах било јасно да ће велика тешкоћа

бити пренос електрицитета на веће удаљености. Све до 1884. године користила се једносмерна струја, која није могла да се пренесе на више од једног километра. На пример, прва електрична централа у Италији служила је за осветљавање миланске Скале, а била је направљена са задње стране велике позоришне зграде.

Потом је Француз Лисијен Гулар измислио трансформатор и показао да је пренос струје много делотворнији када се користи наизменична

Прве жице за пренос струје појавиле су се пре отприлике два века. Данас се измишљају све нови и нови начини за развођење електрицитета који користе вакуум, избегавање трења и слично

струја. Прво јавно приказивање овог уређаја одиграло се 1884. године приликом Националне изложбе у Торину, када је између железничке станице Ланцо и замка Валенти-

но потекла струја на растојању од 40 километара.

У почетку су се за пренос електрицитета користили каблови за већ постојећу телеграфску мрежу. Потом су пра-

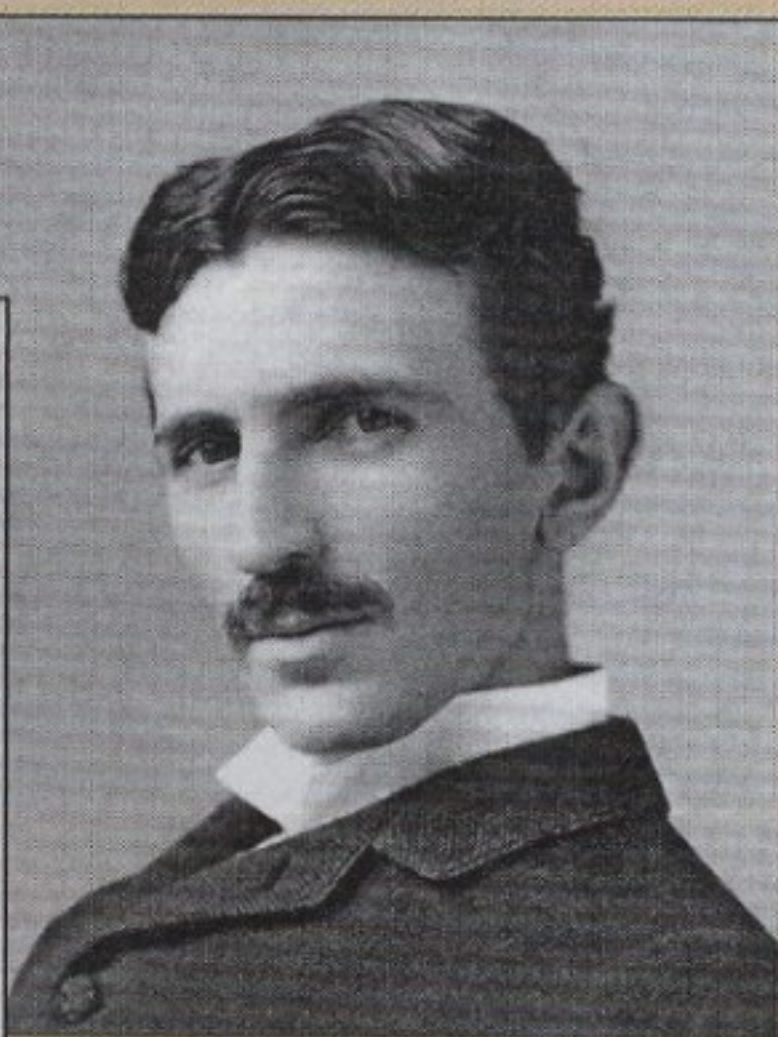
Осветљавању Трга Дуомо у Милану 18. марта 1877. године присуствовало је мноштво света: било је то право чудо

ТЕСЛА, ГЕНИЈЕ КОЈИ ЈЕ ИСКРИО НЕБО

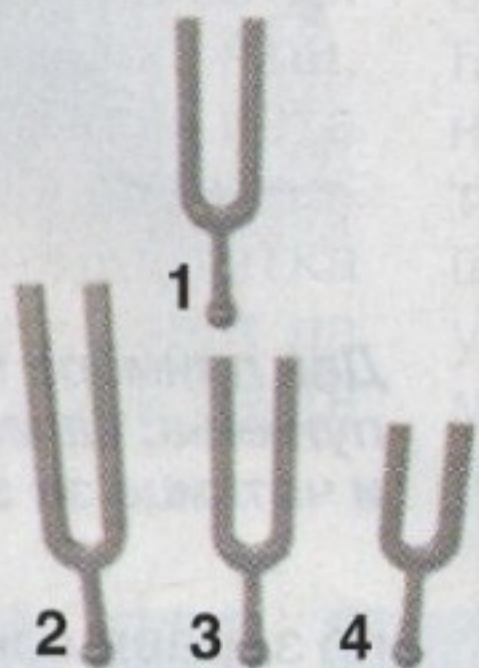
Наш земљак Никола Тесла, који је остварио више од хиљаду патената у области електротехнике, био је и један од пионира у покушајима бежичног преноса струје. У близини Колорадо Спрингса у САД направио је 1899. године највишу антену тога доба: била је висока 60 метара и на врху имала једну металну лопту. Замислио је да помоћу ње пошаље електричне таласе у виду ритмичних импулса у било који кутак планете. Овај оглед делимично је успео. Многи очевици изјавили су да су се после слања импулса с торња упалиле многе сијалице на раздаљини од 40 км. Други оглед имао је још уверљивије резултате: становници области око антене доживели су варничење између ђонова на сопственим ципелама и тла.

Тако је Тесла извојевао да финансијер његовог даљег рада поста-

не банкар Ј.П. Морган, акционар „Ценерал Електрика“, те је у наредне три године завршио сличан торањ и на Лонг Ајленду крај Њујорка. Тесла је потврдио могућност да струја може да се преноси помоћу електричног проводника повезаног за тло трансформатором. Тешкоће би могле да настану ако се електромагнетско поље концентрише у једној тачки. Тада би настао „зрак смрти“ разорне снаге. Да ли због тога или да не би под-
рио систем преноса струје кабловима, што је био извор његовог богатства, Морган је престао да финансира Теслу, па је његов даљи рад био обележен сталним недостатком новца ■

СНОВИ

КАО МУЗИЧКА ВИЉУШКА

Извор „вајтриситија“ изгледа као музичка виљушка (1) која вибрира испуштајући звуке који терају на вибрирање идентичне музичке виљушке (3), али не и оне које се разликују (2 и 4).

Нови систем „вајтрисити“ у стану: једна антена одашиље енергију коју је упила од електронског уређаја.

вљење праве електричне мреже и линије високог напона за пренос струје на велика растојања. У овој области велики научни допринос дали су наши Никола Тесла и Михајло Пупин. Ипак, све до данашњих дана веза између нас и струјног кола остала је утичница у којој тече стандардизовани напон од 220 волти.

Однедавно се појављују и савременији системи, као што

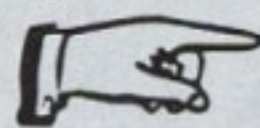
је „SplashPad“, универзална подлога на којој једноставним полагањем на овај уређај могу да се напајају мобилни телефони, фото-апарати и камере. Ради на принципу електромагнетске индукције коју је 1831. године открио Енглеz Мајкл Фарадеј, а реч је о електричном колу убаченом у магнетско поље променљиве јачине, које се понаша као да је повезано на неку батерију. Варијације у магнетном пољу по-

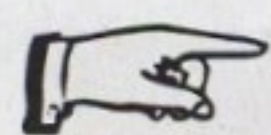
тичу енергију, то јест „индукују“ електрични ток у колу. Отприлике тако ради и „SplashPad“ који управо ступа у продајнице широм света, али су се већ и раније на овакав начин могли напунити неки мањи кућни уређаји, на пример, електричне четкице за зубе.

Пренос радио-везом

Индукција (то јест изазивање електричне струје) ради само на растојању од неколи-

ко центиметара или у директном додиру, што није довољно да се у потпуности ослободимо каблова. За то су потребне другачије замисли као што је она која је потекла из америчке фирме „Powercast“: у сарадњи с „Филипсом“, научници раде на преносу енергије путем радиоталаса, истим оним који се користе и за бежичну телефонију, Интернет и телевизију.

У овом случају енергију преноси „пауеркастер“, уређај који се укључује у утичницу у зиду а потом одашиље таласе фреквенције од око 900 MHz. Одговарајући пријемници, постављени у уређаје које треба напајати струјом, хватају овај сигнал и претварају га у електричну струју с искоришћеношћу од 70 одсто. Ова нова технологија, која је заштићена с више од 100 патената, могла би да се користи и за напајање медицинских уређаја као што је песмејкер. Пренос је на око један метар, али применом антена за усмеравање и концентрисање тока могло би да се достигне 10 метара.

Био би то веома практичан и једноставан систем, али - постоји једна тешкоћа: да ли би радио-таласи присутни свуда у кући били штетни по здравље људи? Да, јер такве таласе наш организам упија и загрева се, па би, како кажу стручњаци, било боље да их избегавамо. Ипак, ови снопо-

Авиончић „шарп“

ви таласа зраче у тачно усмереним правцима па би електромагнетско загађење било не много веће од онога које већ постоји у нашим кућама а прави га, на пример, микроталасна пећница.

Као оперска певачица

У току је рад на још једном систему који се зове „WiTricity“ (од Wireless electricity, то јест

бежична струја), који се развија на поменутом Институту за технологију у Масачусетсу. Систем користи поступак резонанце између два елемента који, „вибрирајући“ на истој фреквенцији, могу веома успешно да размењују енергију и притом не утичу на друге електричне уређаје али ни на особе (фреквенције које се користе не сматрају се штетним

БЕЖИЧНИ СИСТЕМ ЗА ЉУДСКИ ОРГАНИЗАМ

Уређаји за равномеран рад срца, слушни апарати, сензори за рану дијагностику, па чак и електрични стимулатори мозга за контролу бола или апетита (на којима се тренутно ради)... Све су то новитети предвиђени да уђу у наше тело и лече га, исправе мане или предупреду болести. Али, како напајати ове стимулаторе? Данас су у употреби батерије, али се већ увелико ради на томе да се искористи енергија коју производи само тело. Велики део калорија које се производе уносом хране служе за одржавање ра-

да органа, али се вишак ослобађа у виду топлоте.

Данас се научници у многоме баве овом чињеницом тражећи решења како да направе електролитичке ћелије које ће као гориво користити глукозу из тела (по систему сличном малој динамо машини која користи енергију кретања), па чак и посебне термоелектричне материјале који би калорије из организма претварали у електрицитет. Њиме би, на пример, могао да се напаја песмејкер или мали рачунар ■

АВИОН КОЈИ ЛЕТИ БЕЗ ГОРИВА

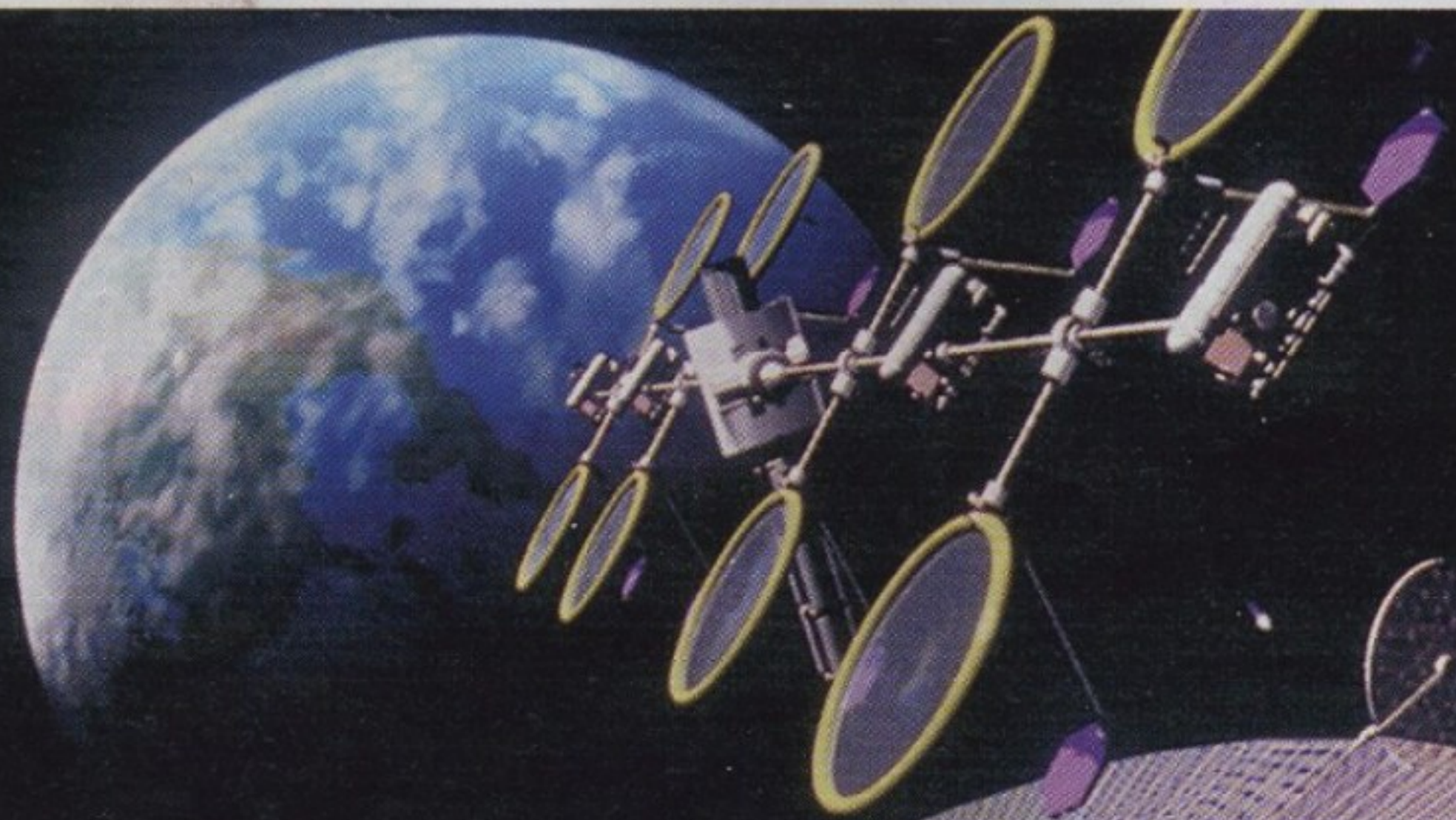
Један мали авион звани „Sharp“ (од Stationary High Altitude Relay Platform) месецима је летео по кружној путањи пречника два километра на висини од 21 километра и то без резервоара за гориво. Направљен у једном центру за истраживање у Канади, овај авиончић напајао се снопом микроталасних зрака који су упућивани са Земље а примани захваљујући једној нарочитој кружној антени на задњем делу ■

Два примера бежичног пуњења: за мобилне телефоне и четкице за зубе

по здравље живих бића). Пример? Довољно је помислити на неку собу пуну чаша које су исте али су испуњене различитим количинама воде. Свака од њих, ако се на пример дотакне ноктом, испушта звук одређене фреквенције. Замислимо сада неку оперску певачицу која испушта глас чисте фреквенције. Она може да натера воду у чаши да затре-

Насин пројекат производње електричне струје у свемиру. Енергија настала од Сунца преносила би се на Земљу у виду снопова микроталасних зрака

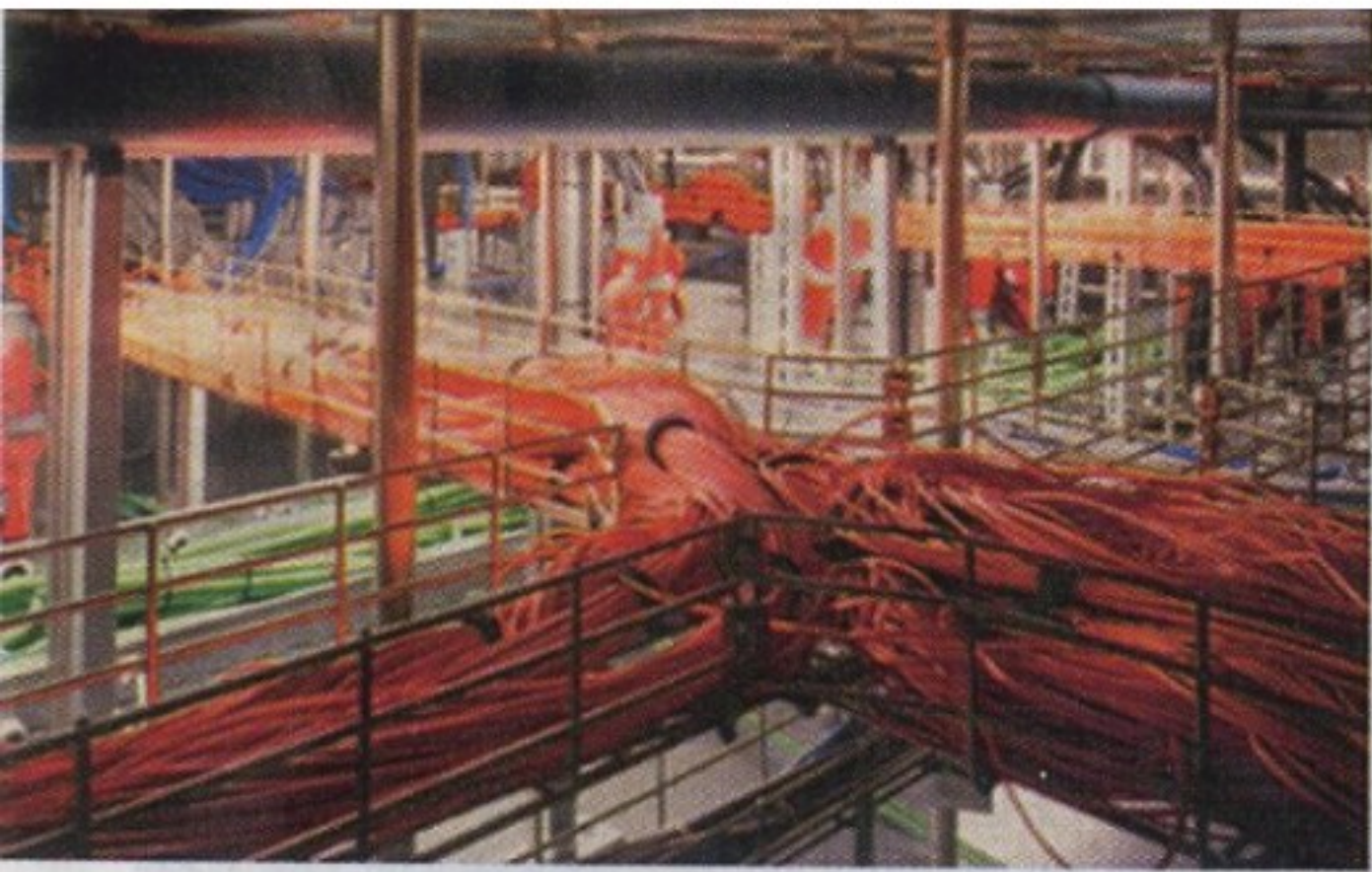
NOVO! NOVO!
Najbrži Internet
042-420-421

korisničko ime:
zabavnik
šifra:
zabavnik

Facebook, Google,
Youtube, cekaju na vas!

placanje preko telefonskog racuna,
cene od SAMO 1.5 din po minuti!

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК
3. 7. 2009.

Права шума каблова и жица која је потребна за рад суперкомпјутера „Маре нострум” у Барселони

Електрични кабл за кућну употребу снимљен под електронским микроскопом

Суперпроводљиви кабл постављен у Пирелијевој лабораторији. Овакви каблови су пре неколико година већ успешно употребљени у америчком граду Детроиту, али се још не користе због високе цене њиховог расхлађивања

пери, чак можда и разбије стакло које ступи у резонанцу с њеном гласовном фреквенцијом (а које прима енергију звука), док све друге чаше остају непомичне.

Бакарни калемови

Прототип који је смислио поменути институт из Масачусетса заснива се на истом оваквом систему, само што је направљен од калемова бабра. Један од њих повезан је с извором струје и ствара маг-

нетно поље које осцилује на 6,4 МХз. Други калем ступа у резонанцу и упија већи део енергије коју је одаслао први. Овакав систем би се у будућности могао користити за напајање рачунара, телефона, мп3 читача и других уређаја унутар једне собе а на растојању од неколико метара. Пренос енергије могао би да служи за пуњење батерија или њихову потпуну замену.

Шта да се ради када треба савладати већа растојања?

Америчка свемирска агенција Наса има много амбициозније пројекте, као што је Спс (Solar Power Satellite): печ је о свемирском уређају за производњу енергије с фото ћелијама за упијање светлости. Предност је што ће ове соларне табле увек бити изложене Сунцу и моћи да раде 24 сата дневно. Но, једна од главних тешкоћа биће како добијену струју спровести до Земље. Научници мисле да ће то бити могућно помоћу

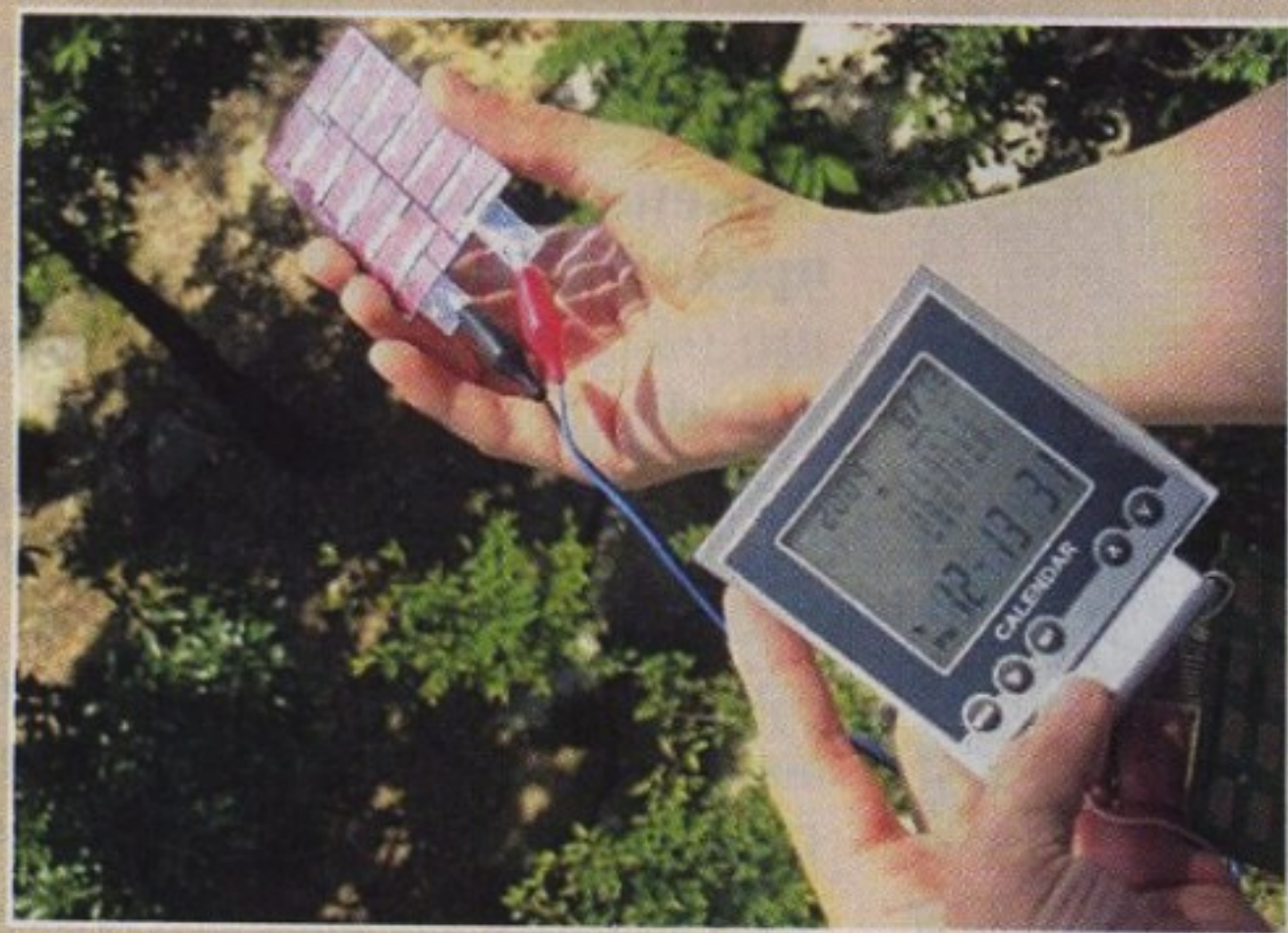
снопа микроталаса усмерених према посебним антенама на тлу.

Да би се ова замисао остварила, треба сачекати макар још 25 година, али у међувремену једна друга технологија може да направи револуцију у преносу електрицитета. Реч је о суперпроводним кабловима, дакле материјалима који су у стању да струју спроводе без трења. На пример, њима би се повезивале електричне централе с централама за дистрибуцију струје. Садашња замисао је да се каблови који иду цевима кроз земљу замене овим новим на раздаљинама од неколико стотина метара, јер се тако постиже десет пута већи пренос снаге електрицитета.

Постоји десетак оваквих уређаја у свету који се тек испробавају, посебно у Кини, Јапану, Кореји, Русији, Мексику. Последњи је изграђен на Лонг Ајленду крај Њујорка у дужини од 600 метара: суперпроводљиви каблови преносе струју од 4160 ампера на 138 kW, снагом од 574 MW. Помоћу једног оваквог уређаја могуће је струјом снабдевати 300 хиљада кућа. Притом, каблови су тако заштићени да околину готово уопште не загађују електромагнетним таласима ■

СУНЦЕ КАО БЕЖИЧНИ ИЗВОР ЕНЕРГИЈЕ

Једноставан и лак начин за пренос енергије без жица свима је пред очима: сунчева светлост. Реч је о енергији коју производи Сунце а која на Земљу стиже после путовања кроз свемир. Ми већ увелико користимо ову енергију упијајући је соларним уређајима.

ма. Инжењери се труде да упијајуће плоче и преносне механизме учине што делотворнијим и јевтинијим. Недавно је група научника с Универзитета Санта Барбара (САД), предвођена нобеловцем Аланом Хигером, направила нову, органску сунчану батерију. Делотворност јој је 6,5 одсто, дакле доста добра, али научници је још усавршавају док не постане довољно добра за продају, што ће се вероватно догодити за три године.

У међувремену, коришћење сунчеве енергије веома се брзо шири. Такоређи је бесплатна и еколошки чиста, а посебно је значајна за земље у којима је кабловска струјна мрежа слабо развијена, као што су Индија и Кина. Наиме, у овим великим азијским државама користи се једна трећина електричних уређаја који су данас у употреби у свету као што су мобилни телефони, лаптопови и слично, што би било немогуће да нема издашне помоћи Сунца ■

ПСЕЋИ РАТНИЦИ

Молим вас напишите нешто о Чејенима, „псећим ратницима“, и објавите слике њихових храбрих вођа.

КЛАРИЋ ДЕЈАН
из Вршца

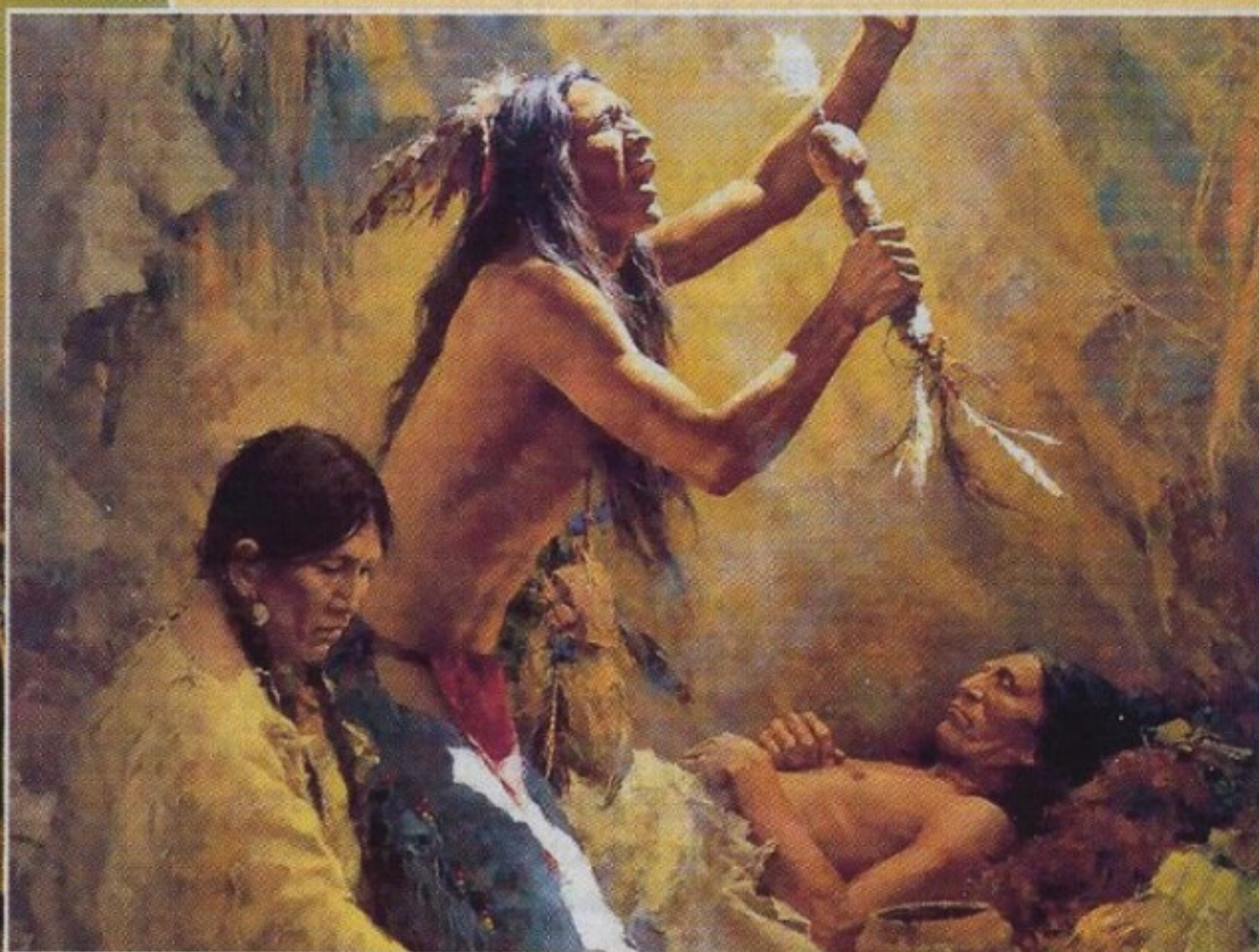
Чејени су живели и ловили на брдима и дуж прерија Мисурија у Америци. Себе су звали „Tsitsistas“, што може да се преведе на неколико начина: „наши људи“, „црвени говорници“, „људи различитог језика“. Првобитно, били су насељени око великих језера Минесоте, где су живели у кућама покривеним земљом,

обрађивали оранице и израђивали грнчарију. Међутим, крајем 17. века почели су да се селе ка западу због сукоба с другим племенима. И како је сеоба напредовала, тако се њихов живот мењао, те су постали ловци и сакупљачи плодова. Почетком 18. века Чејени су набавили

коње од Шпанаца и кренули да лове бизоне.

Вера Чејена познаје два божанска тела, „мудрог изнад“ и „бога“ који живи испод земље. Такође, четири духа живе на четири стране света. Веома је занимљиво да су они, од свих племена која су живела по преријама, имали најсложенији „плес Сунца“. Придавали су велику важност визијама у којима је дух животиње поседао људско тело, дајући му посебне моћи, али све док се придржава одређених правила и обичаја. Њихов најсветији

Време бола и наде:
поглавица
Чејена
и ојлакивање
покојника

објекат дивљења био је шешир, направљен од коже и длаке бизона и четири стреле: два за случај рата и два за лов. А ратници су их поносили у бој да би осигурали пропаст непријатеља.

Чејени, као и сва остала индијанска племена, много су ратовали. Понајвише с белцима, мада се нису ни међусобно штедели. Једна од најпознатијих битака, ако се то у опште може назвати битком, одиграла се новембра 1864. године током Колорадо рата који је трајао од 1864. до 1865. године. Овај крвави сукоб, познатији као „Сенд Крик масакр“, почео је кад је 700 војника под вођством официра Џона Чивингтона окружило једно село Чејена и почело да их гађа лаким топовима. Упркос чињеници да су хтели да се предају, трупе су побиле више од 150 жена, мушкараца и деце.

Данас Чејени насељавају два резервата, један у Монтани, где живи 6500 људи, и други у југозападној Оклахоми, који деле с некадашњим смртним непријатељима Арапахо Индијанцима, где живи око 11.000 људи ■

МАРИНАРА И МАРГАРИТА,

ДВЕ НАЈСТАРИЈЕ НАПОЛИТАНКЕ

Већ одавно покушавам да направим савршену пицу, али ми никада не успије! Молио бих те да објавиш прави рецепт.

БРАЈАН
из Никшића

Постоји више претпоставки о самом настанку речи „pizza“. У неким од њих реч потиче од италијанске речи „pizzare“ што значи „брзо извући“ и упућује на брзо вађење пице из пећнице, док реч „picea“ у латинском језику означава препечену кору хлеба, а у старогрчком постоји реч „птеа“ и значи „мекиње“ или „хлеб од мекиња“.

Историјско порекло пице креће од најстарије намирнице за исхрану људи – хлеба. На средоземној обали најчешће је коришћен танки хлеб који се користи и данас – фокачо. Промена која је танком хлебу донела назив пица настала је у Напуљу, где су као прелив стављали сос од парадајза. Иако је тек био пренет из Америке у Европу и сматран отровним, сиромашни слојеви су га због јевтиноће обилато користили. Јело је постало познато и традиционално за Напуљ, чији становници га чувају и поштују као своје јело. У најстаријим овдашњим пицеријама, од којих су неке отворене давне 1870. године, спремају се само две врсте пице: маринара и маргарита. Иако многи мисле да име дугује морским плодовима који се на њу чак и не стављају, маринара је име добила пошто је управо она била прво јело које су морнари добијали у лукама, док је маргарита била омиљена Маргарити Савојској јер ју је подсећала на боје италијанске заставе – садржи босиљак, моцарелу и парадајз, односно зелену, белу и црвену боју.

Поред рецепта и само две врсте пице коју признају, старе пицерије поштују и

прописе приликом прављења праве пице: она се пече у пећи на дрва, на температури око 485 степени Целзијуса и не дуже од минут до минут и по, тесто мора бити ручно умешено пречника до 35 центиметара а дебљине до четири милиметра. Правила прописују да се користи искључиво парадајз који расте у подножју Везува а сос се наноси у смеру ка заљке на сату.

Ипак, рецепти за маринару и маргариту разликују се у различитим крајевима света, па чак и у Италији: у Напуљу је подлога мека док је у Риму хрскава. Ако желимо да направимо праву на-политанску пицу, јасно је да не можемо испоштовати сва правила, али може се бити близу. У кућним условима пожељно је да се пица на највишој температури пече у пећници врло кратко. Тесто ће по ободу бити прегорело, али то и јесте једна од главних особина праве на-политанске пице. У тесто се не ставља уље ни шећер, јер оно због тога постаје другачије. Што се тиче соса за пицу, мора се користити чист сос од парадајза, без додавања било каквих зачина. Пожељно је да сос буде направљен од зрелих плодова, без хемијских додатака.

Састојци за тесто су следећи: пола чаше или чаша топле воде, две кафене кашичице квасца, две кашичице соли и довољна количина брашна да се добије добра густина теста. Топла вода сипа се у чинију, дода квасац и две чаше брашна. Све то се меша ручно док се не изгубе грудвице. Након тога, додаје се со и количина брашна потребна да се тесто не лепи за зидове. Оно треба да буде благо лепљиво да може лако да се обликује рукама а да не остаје на њима. Тесто се оставља један сат да нарасте до дупле величине. Затим се рукама обликује да буде врло, врло танко. Тада се ставља сос од парадајза (најбоље би било кад би се цели пло-

ви парадајза без коре прстима иситнили на тесто) затим врло мало моцареле и свеж босиљак. Пица се одмах ставља у пећницу на пет до десет минута. Након тога добија се оригинална пица која се јела и у 18. веку у Напуљу. Тесто за маргариту је исто, само што се прво ставља моцарела, танки режњи парадајза, затим бели лук и босиљак. Пече се такође пет до десет минута ■

НАЈВЕЋИ ЦВЕТ НА СВЕТУ

Недавно сам чула за биљку по имену рафлезија и хтела бих да сазнам нешто више о њој. Пуно поздрава из Ваљева!

МАРИЈАНА УРОШЕВИЋ, V-2

Rafflesia arnoldi члан је групе биљака *Rafflesia* и позната је по томе што има највећи цвет на свету. Он има јако непријатан мирис и најчешће је црвен, жут или љубичаст. Сама биљка тешка је осам до четрнаест килограма, с цветовима од 1,5 метара у пречнику. Може се наћи једино у прашумама Суматре и Борнеа.

Занимљиво је да „највећи цвет на свету“ живи као паразит, да нема видљиво лишће, нити корен. Вероватно једини део рафлезије који издалека подсећа на биљку је њен цвет. Чак је и он чудан јер је заиста неприродно велик и смрди на поква-

СМАК СВЕТА?

Да ли је истина да ће астероид Апофис погодити нашу планету 2036. године?

МИХАЈЛО МИЛОСАВЉЕВИЋ
m.milosavljevic97@gmail.com

Почетком децембра 2005. године научници су узбуркали јавност широм света извештајем да ће се астероид 99942 – Апофис сударити са Земљом 2029. године. С обзиром на величину и масу (350 метара, 46 милиона тона), астероид би својим ударцем изазвао катастрофу милион пута већу од оне која је задесила Хирошиму током Другог светског рата. Наравно, одмах је избила паника. Месец дана касније до-

датна истраживања спроведена у угледним опсерваторијама пружила су тачнија предвиђања, тврдећи да 2029. године сигурно неће доћи до судара. Међутим, она су оставила могућност да ће током те године Апофис проћи близу Земље, тачније кроз један гравитациони појас широк тек 600 метара и променити путању, што ће на крају довести до удара априла 2036. године, тако да је катастрофа само одложена.

Ова застрашујућа могућност подигла је опасност на ниво 4 Торино скале. (Поменута скала, иначе, означава вероватноћу судара Земље и других небеских тела: 0 = без опасности, 1 = занемарљиво мале шансе за судар, 4 = вероватноћа судара изнад 10 одсто, 8 = неизбежан судар, 10 = судњи дан.) Да ствари буду још горе, Апофис је тог тренутка ушао у историју као прво небеско тело с тим нивоом опасности.

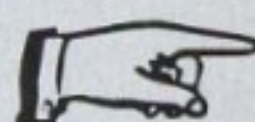
Али, како се испоставило, опасности уопште неће бити. Априла 2008. године, коначним предвиђањем, вероватноћа удара астероида 2036. године измерена је на 1 према 45.000 ■

рено месо и зато ову биљку понекад називају и „цвет леш“. Но, баш тај мирис нај-

заслужнији је за привлачење мува које разносе драгоцене полен.

Нажалост, рафлезију је јако тешко наћи, јер њен огроман цвет траје само неколико дана. Заправо, не зна се поуздано ни колико их има у дивљини, али будући да се шуме у којима живе смањују, сигурно је да се проређују ■

ДОПИСУЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

Ја јуно волим да вас чишам.
„Полишкин Забавник” је најбољи
и зашћо вас похваљујем.
Волим вас јуно!
Ваша чишћашељица Милица
milicavgd@gmail.com
Волим вас јуноooooooooo!

www.tutoc.com

Можеш ли да ми кажеш
нешто о историји
Фејсбука?

Унапред захвалан...

ВАСИЛИЈЕ МИЋИЋ
vasilije.mic@cg.co.yu

facebook

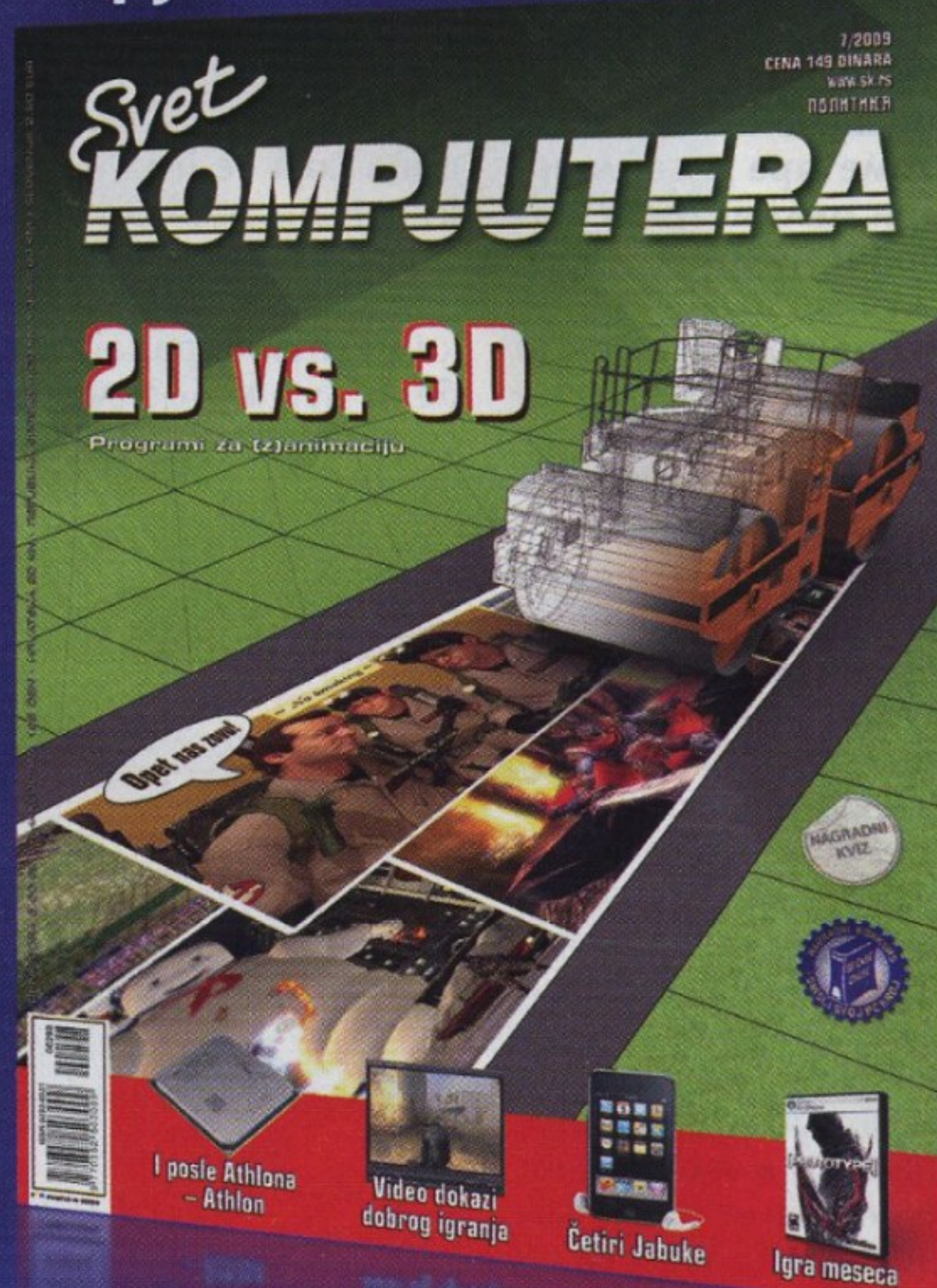
„Фејсбук” вуче корене од мреже Фејсмеш, коју је Марк Цукерберг, власник „Фејсбука”, отворио 28. октобра 2003. као студент угледног универзитета Харвард. Но, пошто је та првобитна верзија у ствари узимала личне податке корисника локалне Интернет мреже Харварда, брзо је укинута, а сам Марк Цукерберг једва је успео да избегне избацивање с факултета и тужбу за технолошки криминал.

Следећег семестра, Марк је заврнуо рукаве и основао „Фејсбук”. Чланство у мрежи првобитно је било ограничено само на студенте угледног универзитета, да би се касније проширило на неколико средњих школа и предузећа. Једно од њих био је и чувени „Мајкрософт”, који чини један део слагалице најзаслужније за муњевити успон „Фејсбука”. Наиме, чињеница је да тих година „Фејсбук” није био једина мрежа сличне садржине на Интернету, али је чињеница и да никада пре никоме није за кратко време толико невероватно скочио број корисника. Неки то препisuју самом дизајну и идеји, а други Билу Гејтсу, власнику „Мајкрософта”, који је једном приликом, упитан коју мрежу користи, одговори: „Фејсбук”. И тако, кад најбогатији човек света каже да проводи сате на једном сајту, онда је то сигурно најбоља реклама на свету. „Фејсбук” данас има око сто десет милиона сталних корисника широм света ■

facebook

Najstariji i najtiražniji kompjuterski mesečnik u Srbiji

Na kioscima od 1. jula

www.sk.rs

On Line

svi bitovi vode na jedno mesto

svi bitovi vode na jedno mesto

Forum sveta kompjutera

Dobro došli,
Prijavite se ili navedite ime i lozinku
Naslov: Datum:

Ime teme	Ime autora	Broj postova	Broj pregleda	Datum	Ime autora
PRAVILNIK FORUMA "SVETA KOMPJUTERA" Ova je stranica, a i ta se ne zove					
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261	10.527	10.10.2008	svet_kompjuter
Pravilnik foruma "SVETA KOMPJUTERA"	svet_kompjuter	182	6.394	10.10.2008	svet_kompjuter
O SVETU KOMPJUTERA (br. pregleda: 4)	svet_kompjuter	261			

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ПОДЕЛА

Добили су по 890, 1070
и 1960 динара ■

2. ДУЖИ

Не, јер би укупан број пресечених
тачака био $21 : 2$, а то није цео број ■

3. РАЗЛИЧИТИ БРОЈЕВИ

Тражених бројева има $5 \times 5 \times 4 = 100$ ■

4. ТАКМИЧЕЊЕ АТЛЕТИЧАРА

Није тешко закључити да је било 5
дисциплина и да су за прво место
добили 5, за друго 2, а за треће
место 1 бод. Значи, гимназија је
добила $5 + 1 + 1 + 1 + 1 = 9$, економска
 $1 + 2 + 2 + 2 + 2 = 9$ и електротехничка
школа $2 + 5 + 5 + 5 + 5 = 22$ бода.
Према томе, победник у скоку увис је
ученик електротехничке школе ■

5. СИМА И ЦИПЕЛЕ

Седам ципела ■

6. УЛИЦА

Цифра 7 написана је на месту цифре
јединица десет пута, као и на месту
десетица. Значи, укупно 20 пута ■

7. БРОЈ ДУЖИ

Пет различитих тачака увек одређује
 $(5 \times 4) : 2 = 10$ дужи ■

8. ШАХИСТИ

Постоје четири начина да тренер
оформи екипу од 3 члана ■

9. СЕКЦИЈЕ

Како у задатку ништа није речено о
томе да ли у одељењу има ученика
који се не баве ни шахом ни
математиком, то треба узети у обзир
да таквих ученика уопште нема, до
могућности када их је највећи број.
Одговор је $4 \leq x \leq 13$, где је x број
ученика из шаховске секције који
могу бити и у математичкој секцији ■

10. ВОЗ

Нека је s пут који воз треба да пређе,
а v предвиђена брзина. Када би се
воз кретао предвиђеном брзином, тај
пут би прешао за $t = s/v$. Прву
половину пута воз је прешао за
 $t_1 = s/2 : 80v/100 = 5t/8$. Значи, другу
половину пута воз мора да пређе за
 $t_2 = 3t/8$, а то постиже ако се креће
брзином $v_2 = s/2 : 3t/8 = 4v/3$ ■

11. МАЈМУНИ И БАНАНЕ

Ако је x број мајмуна, онда је
 $x \cdot x = 1369$, односно $x = 37$ мајмуна ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни
уредник Зефирино Граси. - Ђир. изд. - Год.
1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220
(4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар
1952)- . - Београд : Политика Магазини,
1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). -
30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Ђирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

БИЉНИ АНАГРАМ

Самоникло биље ■

АЗБУЧНА УКРШТЕНИЦА

Гари Купер, оморина, ти,
разорити, н, Атанас, рад,
неминован, бројаница, рита, ор, гш,
еза, Асмара, га, остатак, омоти,
нама, в, рис, идист, ђао, е, Книн,
оа, ст, прсти ■

ПАСИЈАНС

ЛЕМУР, малер, лимар, литар,
ТАПИР, прота, котар, котао,
КОЈОТ ■

НАСТАВИТЕ НИЗ!

Мауританија (повећава се број
самогласника у називима држава,
па следи назив у коме је шест
самогласника) ■

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

Маст, кси, коалиције, агреман,
надрилекар, једрење на дасци,
оро, е, импоновати, нонет, Вити,
„Нора”, иџи, Габи, илити, стрес,
рпа, ич, цис, нето, седморица,
аренда, нит, калибар ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Мотор, збрка, ринг, Ив, оу, сан, з,
п, ама, Џорџ Клуни, а, марамица,
браманизам, а, натирати,
надарити, бацакати се, ор, н, ти,
ел, сви, лист, и, ниско, Ерос,
актива, кеа ■

АНАГРАМ

Сладолед у корнету ■

С. Б.

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

БРОЈ 2995

ЗАБАВНИК

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника”
изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа ПОЛИТИКА АД
Цетињска 1, 11001 Београд

За издавача:
Милорад Гушавац
Генерални директор

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Заменик главног и одговорног уредника
Петар Милатовић

Графички уредник Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција Бранислав Вукомановић
Зорана Грујић
Зорица Милошевић
Јелена Попадић
Митра Тилев
Милован Зоре

Редакција ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
Цетињска 1/II
11001 Београд

Секретаријат 330-1452; 330-1456
Техничка редакција 330-1454
Претплата 330-1638; 330-1640; 330-1633
Огласни сектор 330-1186; 330-1426
Телефакс 011/337-3319

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец (4 броја) 355,00 дин.
3 месеца (12 бројева) 1.065,00 дин.
6 месеци (26 бројева) 2.305,00 дин.
12 месеци (52 броја) 4.610,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке
АД Београд: 205-16454-02

Претплату слати уз обавезну назнаку:
ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка:
126 EUR. III група – Америка – Аустралија:
132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I CORRESPONDENT BANK

SWIFT- BIC: DRESDEFF
Name: DRESDNER BANK AG
City, Country: FRANKFURT AM MAIN
GERMANY

II BENEFICIARY'S BANK

SWIFT- BIC: KOBBSRBGXXX
Name: KOMERCIJALNA BANKA AD
BEOGRAD
Street: SVETOG SAVE 14
City, Country: BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

III BENEFICIARY

IBAN/ Account Number:
RS35205000702174700089
Name: POLITIKA AD - ZA NOVINSKO-
IZDAVACKU I GRAFICKU DELATNOST
Street: CETINJSKA 1
City, Country: 11000 BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА АД, Цетињска 1, Београд
Србија или на факс ++ 381 11 3373-160

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.rs
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika-ad.com

НАСЛОВНА СТРАНА

Fermann

ЧУДЕСНИ СВЕТ

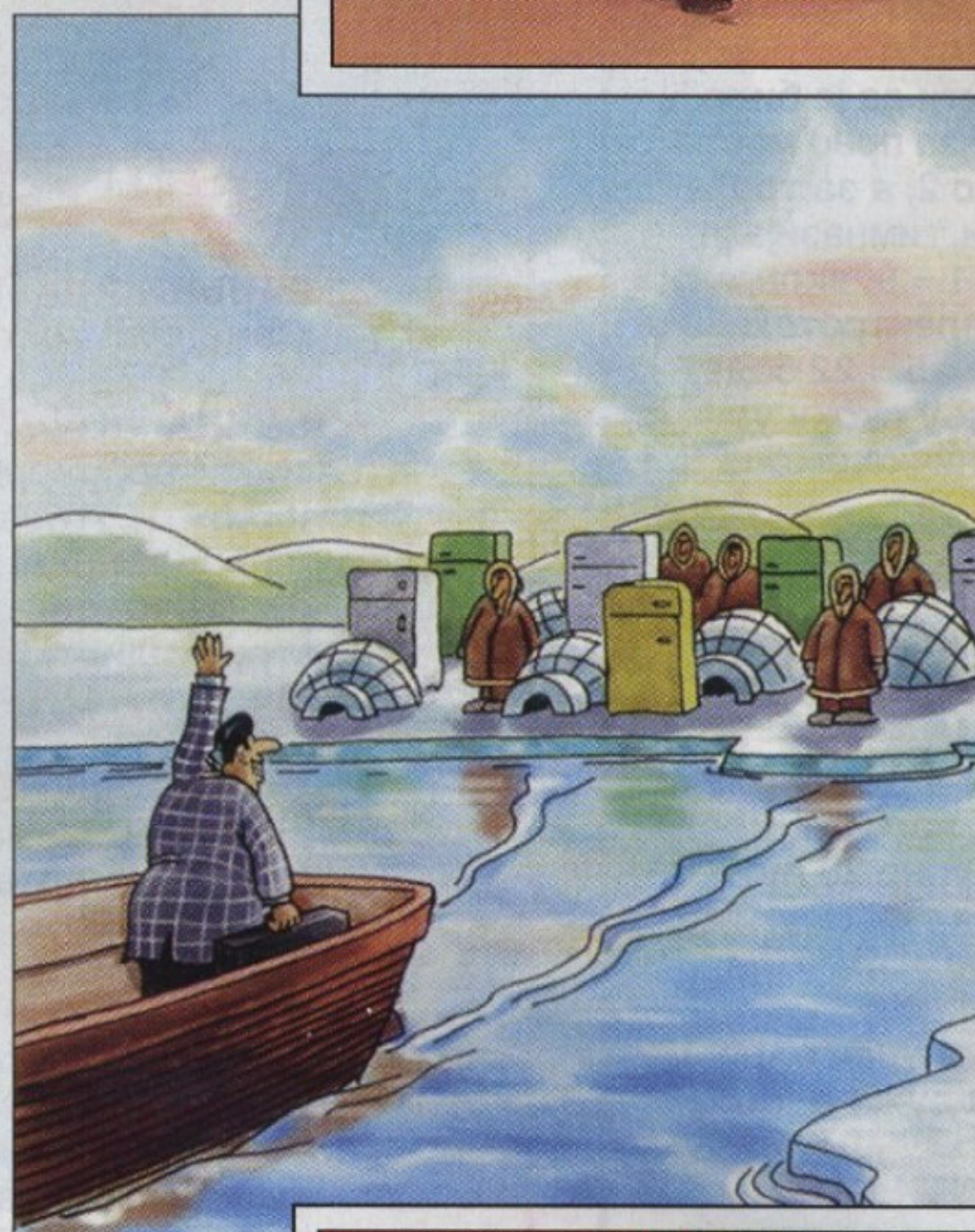
ТЕРИЈА ЛАРСОНА

„ДО ЂАВОЛА,
БАРНИ,
ИМАМО
ГОСТЕ!
ТИ ИОНАКО
НИКАД
НЕКЕШ ДА
УХВАТИШ
ТУ ПРОКЛЕТУ
ВЕВЕРИЦУ!”

НЕВОЉЕ НА ВИДИКУ

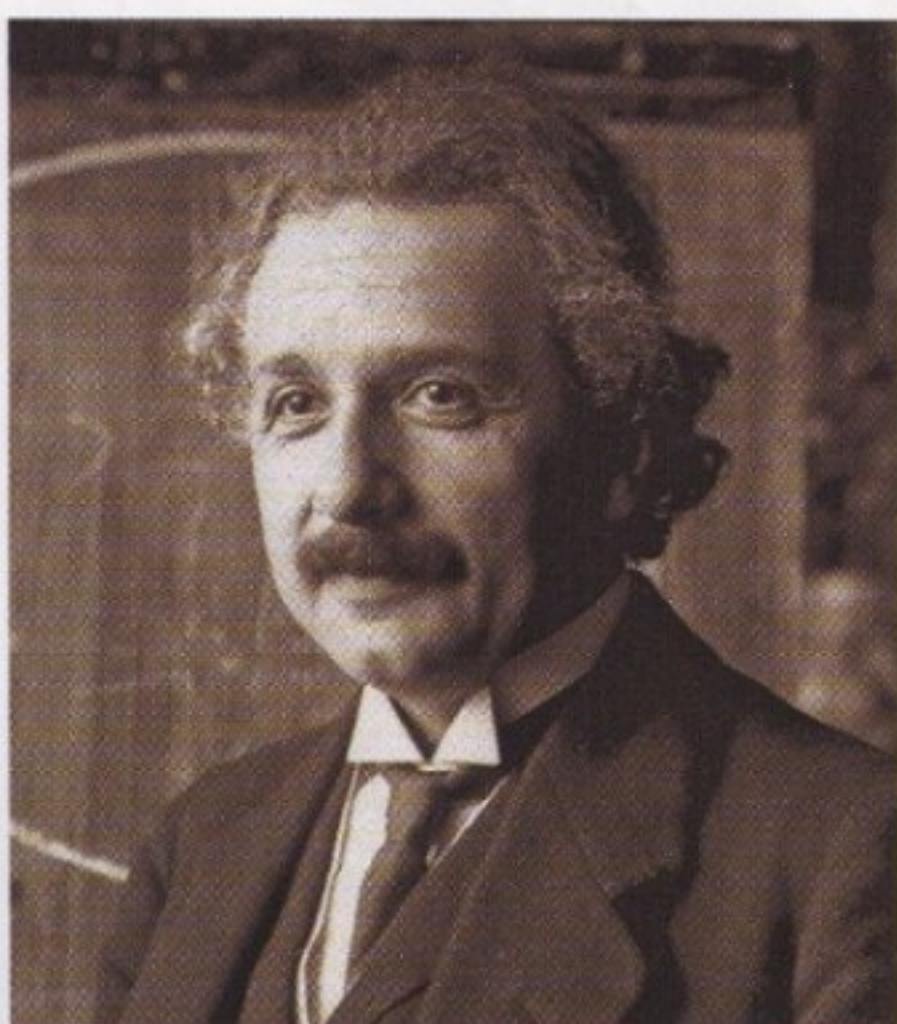
РАЛО
ХАРИСОН
КРАЈ
ТРГОВАЧКИХ
ПУТНИКА

„И ТАКО САМ
РЕКАО БОРГУ,
ДА ЗНАШ
ДОК ГОД СМО
ПОД ОПСАДОМ
ЈЕДАН
ОД НАС
ДВОЈИЦЕ
МОРА
ДА ИЗАЗИВА
ТЕ САКСОНСКЕ
БУДАЛЕ!”

●
ОБРАЗОВАЊЕ ЈЕ
ОНО ШТО ОСТАНЕ
НАКОН ШТО
ОСОБА
ЗАБОРАВИ СВЕ
ШТО ЈЕ НАУЧИЛА
У ШКОЛИ.

●
НЕ ЗНАМ КОЈЕ ЋЕ СЕ
ОРУЖЈЕ УПОТРЕБИТИ
У ТРЕЋЕМ СВЕТСКОМ
РАТУ, АЛИ САМ
СИГУРАН ДА ЋЕ СЕ
У ЧЕТВРТОМ
РАТОВАТИ
ПРАЊКАМА
И КАМЕЊЕМ.

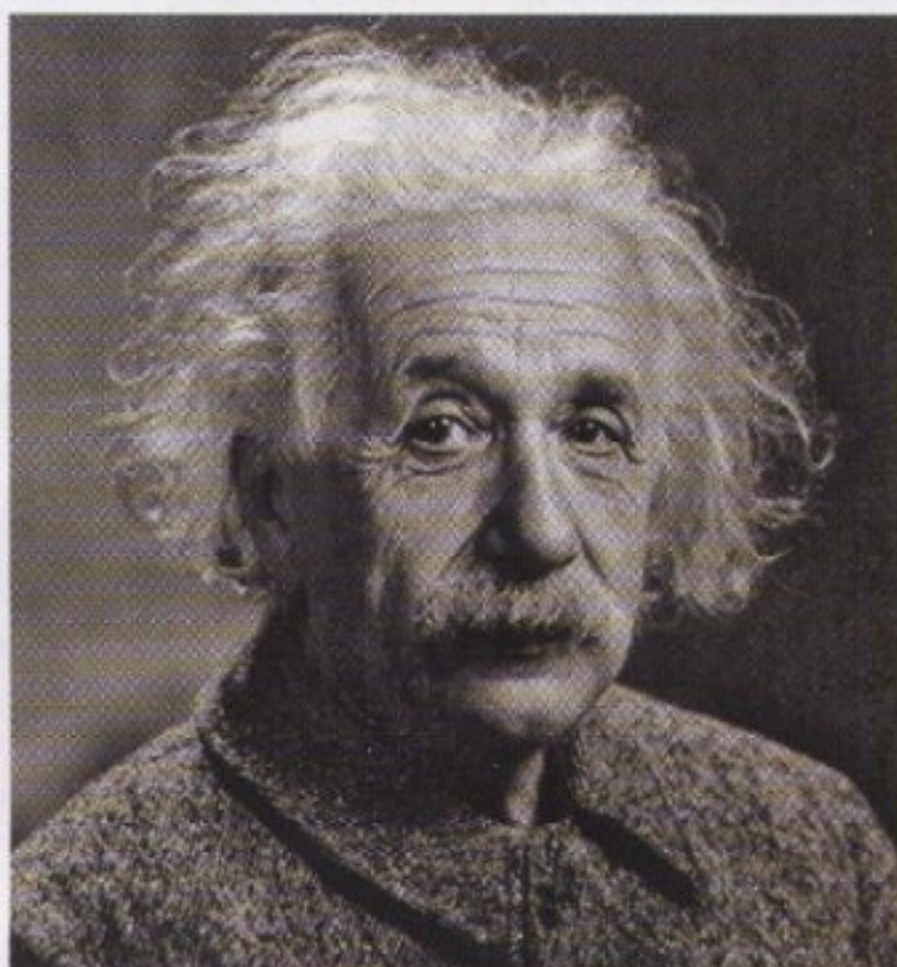
●
СВАКОМ ЧОВЕКУ
КОЈИ МИСЛИ
ДА МОЖЕ ДА ТУМАЧИ
И ПОУЧАВА СТВАРИ
О „ОНОМ“ СВЕТУ
- БОГ ЋЕ СЕ
НАСМЕЈАТИ.

РЕКАО

ЈЕ

АЛБЕРТ АЈНШТАЈН

један од највећих научника свих времена
отац теорије релативитета
(1879-1955)

●
ТЕОРИЈА ЈЕ КАД СЕ
СВЕ ЗНА А НИШТА
НЕ ФУНКЦИОНИШЕ.
ПРАКСА ЈЕ КАД СВЕ
ФУНКЦИОНИШЕ
А НИКО НЕ ЗНА ЗАШТО.

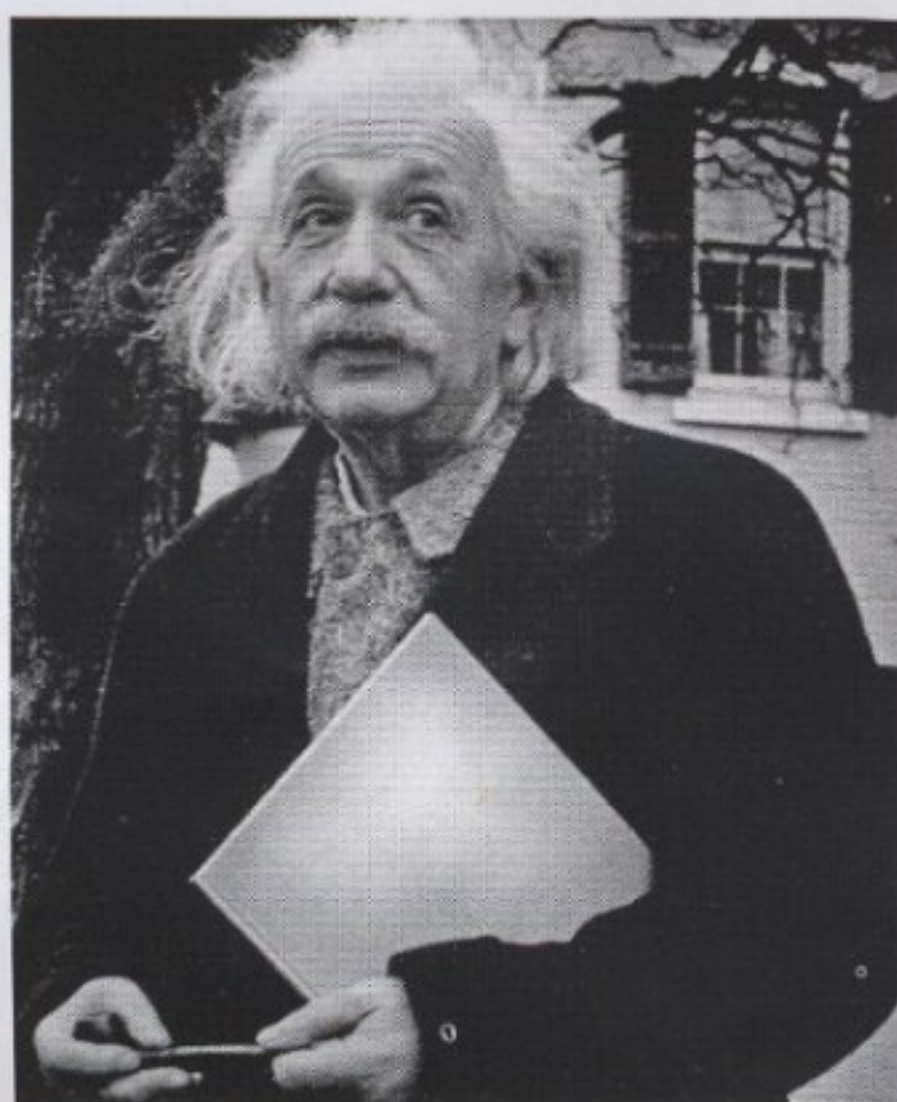
●
ЗНАЊЕ БЕЗ
РАЗБОРИТОСТИ ЈЕ
КАО ИГРА НА ЛУТРИЈИ.
НАУЧНИК СЕ, НАИМЕ,
ИЗЛАЖЕ ОПАСНОСТИ
ДА ИЗГУБИ СВЕ
ШТО ЈЕ УЛОЖИО.

●
СВЕТ НЕЋЕ
УПРОПАСТИТИ ОНИ
КОЈИ РАДЕ ЗЛО, НЕГО
ОНИ КОЈИ НАСТОЈЕ
ДА ГА УНАПРЕДЕ И ОНИ
КОЈИ НЕ РАДЕ НИШТА.

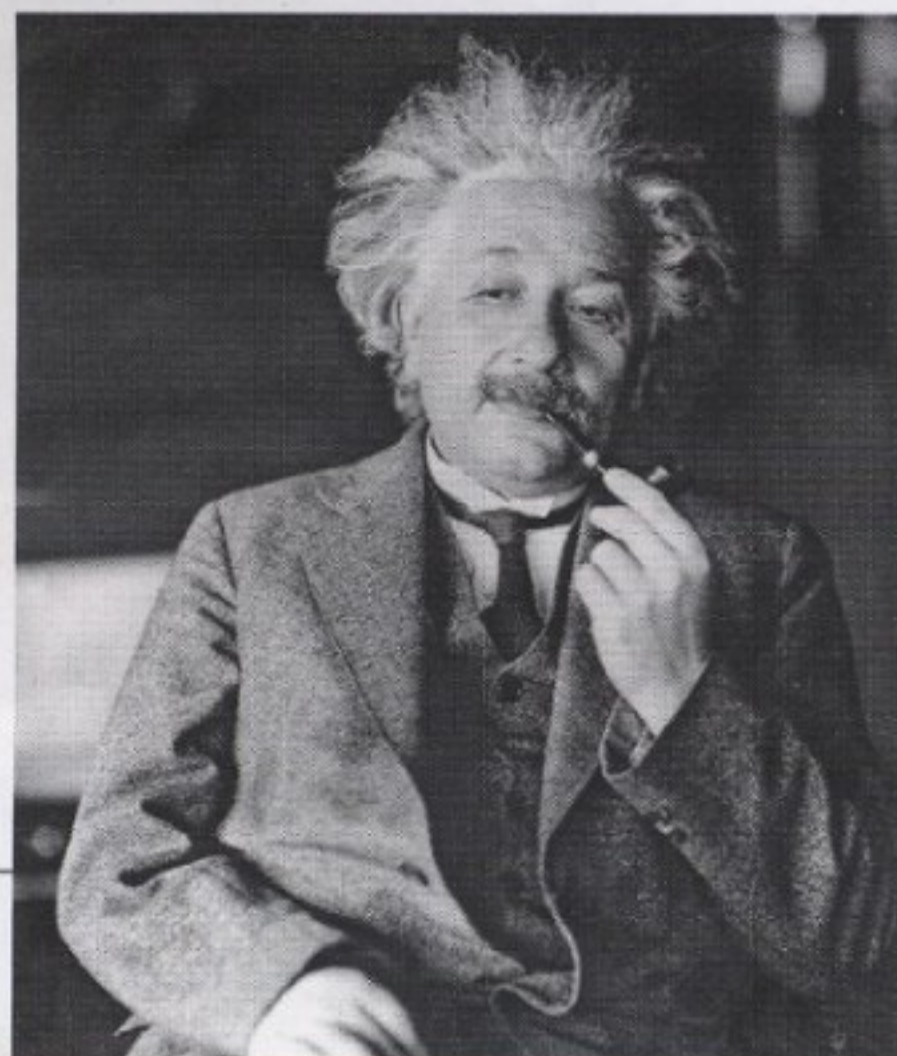
●
ЖИВОТ ЈЕ КАО
ВОЖЊА БИЦИКЛОМ.
ТРЕБА НЕПРЕСТАНО
ИЋИ НАПРЕД,
БЕЗ ЗАУСТАВЉАЊА
- ДА СЕ НЕ ИЗГУБИ
РАВНОТЕЖА.

●
НИКАД НЕ МИСЛИМ
НА БУДУЋНОСТ,
ОНА ИОНАКО ДОЛАЗИ
ВРЛО БРЗО.

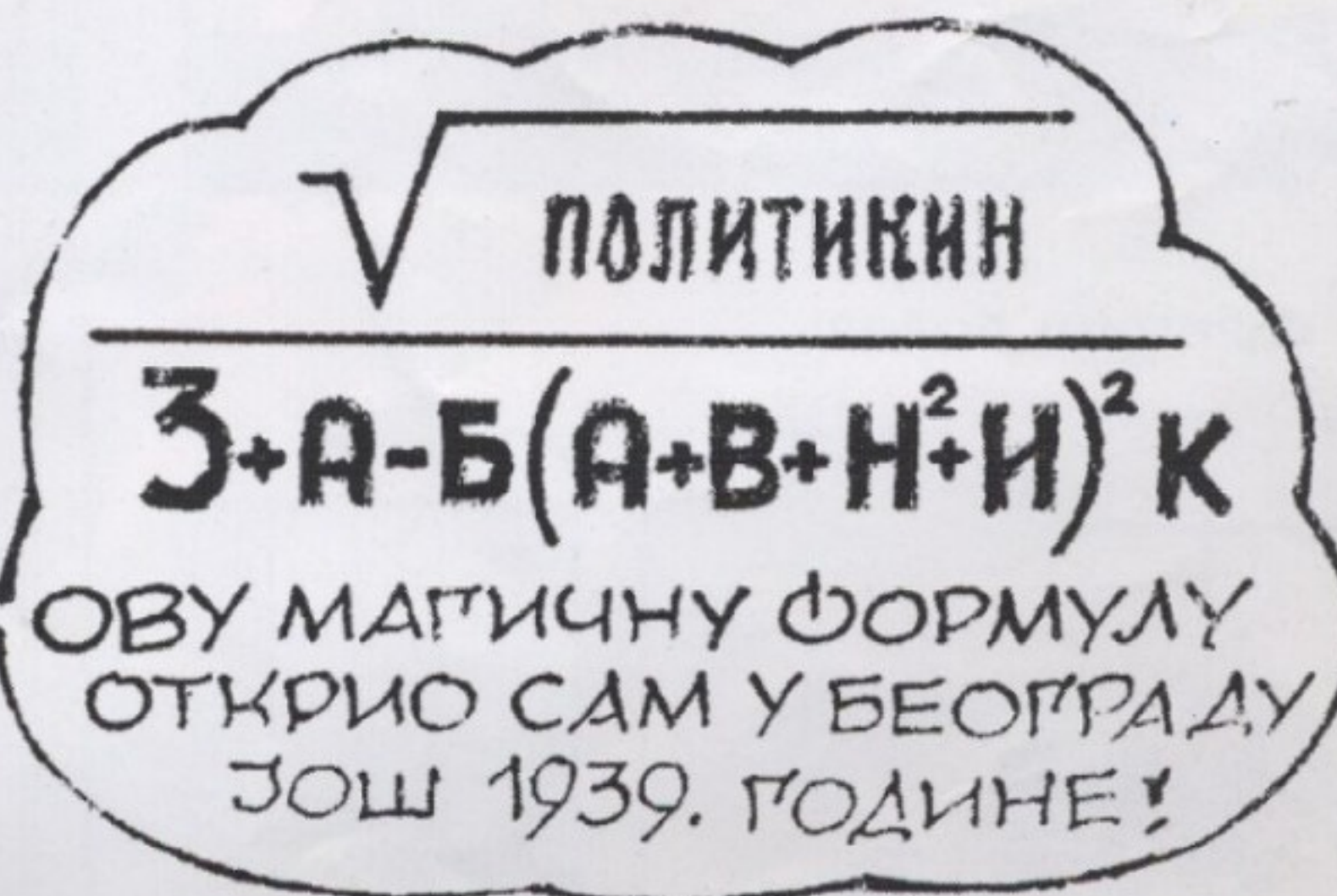

●
МАШТА ЈЕ МНОГО
ВАЖНИЈА ОД ЗНАЊА.
МОЖЕ СВЕ ДА СЕ ЗНА,
АЛИ НИШТА
НЕ НАПРАВИ,
ДОК С МАЛО МАШТЕ СВЕ
МОЖЕ ДА СЕ НАПРАВИ.

●
ПУНО ЈЕ ТЕЖЕ
РАЗБИТИ ПРЕДРАСУДУ
НЕГО АТОМ.

●
НИКАКВА ОТКРИЋА, НИКАКАВ
НАПРЕДАК, НИКАКВА НАУКА
ВЕЋ ОДАВНО НЕ ВОДЕ РАЧУНА
О ТОМЕ ДА ЛИ НЕГДЕ ПОСТОЈИ
ЈЕДНО НЕСРЕЋНО ДЕТЕ.

●
ПОСТОЈЕ САМО ДВЕ
БЕСКОНАЧНЕ СТВАРИ:
СВЕМИР И ЉУДСКА
ГЛУПОСТ.
АЛИ ЗА СВЕМИР НИСАМ
ПОТПУНО СИГУРАН.

●
ЈА МИСЛИМ ДА СТВАР
КОЈУ ЈЕ НА СВЕТУ
НАЈТЕЖЕ РАЗУМЕТИ
ЈЕСТЕ НАЧИН НА КОЈИ
ЈЕ ИЗРАЧУНАТ ПОРЕЗ
НА ФИНАНСИЈСКОМ
ФОРМУЛАРУ.

●
ИМА ВИШЕ
САВРШЕНСТВА
У ОБИЧНОЈ КАПЉИЦИ
ВОДЕ НЕГО У СВИМ
УРЕЂАЈИМА КОЈЕ СУ
ИЗМИСЛИЛИ ЉУДИ.

●
НАЈВАЖНИЈЕ
ЗА НАУЧНИКА НИСУ
ЊЕГОВЕ ДИПЛОМЕ,
НИТИ БРОЈ ГОДИНА
ЊЕГОВОГ
НАУЧНОГ РАДА,
ПА НИ ИСКУСТВО, НЕГО
- ЊЕГОВА ИНТУИЦИЈА.

●
АКО СЕ ДЕСИ
ДА ЈЕДНОГ ДАНА
НЕСТАНУ СВА СТАБЛА,
ЧОВЕКУ ЋЕ
ПРЕОСТАТИ
САМО ЊЕГОВО
ГЕНЕАЛОШКО СТАБЛО
ДА НАД ЊИМ ПЛАЧЕ.

●
НАЖАЛОСТ, НАУЧНА
ОТКРИЋА ЧЕСТО СУ
КАО СЕКИРА
У РУКАМА ПАТОЛОШКОГ
КРИМИНАЛЦА.

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

